

Nya svenskar – så använder vi våra bostäder

En bostadsstudie i miljonprogramsområdet Backa Röd, Göteborg

Ola Nylander och Anna Braide Eriksson

Bostadsvaneundersökning
i Backa Röd, Göteborg

© Ola Nylander och Anna Eriksson

Omslag och grafisk formgivning: Kajsa Nylander

Fotografi: Ola Nylander

Bostadsvaneundersökning
i Backa Röd, Göteborg

OLA NYLANDER OCH ANNA ERIKSSON

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord	9
Sammanfattning	10
Inledning	18
Metod och frågor	20
Stadsdelen Backa	25
Arkitektur	
Miljonprogrammet	
Elementbyggeri	
Lägenheterna	
Intervjuer 1-18	36
Diskussion	97
Gårdarna	
Grannarna	
Trygghet	
Kommunikationer och service	
Lägenheterna - rumsorganisationen och trångboddheten	
Den typiskt svenska bostaden?	
Lägenheterna - kök, vardagsrum, sovrum, balkong, förråd, badrum och tvätt, ljud och teknik, material och detaljer, ljus	
Ekonomi	
Passform	

FÖRORD

Backa Röd – ett bostadsområde som utvecklar stadsdelen

Under många år har utveckling av stadsdelar, inte bara fastigheterna, varit i fokus för Framtiden koncernen. Denna helhetssyn – att det inte räcker med att enbart arbeta med den fysiska miljön, utan insatser krävs även för att öka hyresgästernas inflytande – har varit grundläggande i det arbetet. Insatserna har främst riktats till miljonprog-ramsområdena, där bostadshus och torg har rustats upp, och där hyresgäster och andra som är verksamma i området har involverats i processen.

Backa Röd är ett bra exempel på hur Poseidon genom helhetssyn har utvecklat bostadsområdet. I Backa Röd ville vi med denna undersökning få mer kunskap om hur hyresgästerna uppfattar sin lägenhet, skiljer sig öns-

skemål utifrån ålder, etnicitet, familjesammansättning etc. Genom hyresgästernas utökade inflytande som betonas i ägaren Göteborgs stad, direktiv ska vi kontinuerligt fråga våra hyresgäster. Det handlar både om det individuella inflytandet över den egna lägenheten och om det kollektiva inflytandet över trapphuset, gården, bostadsområdet och så vidare. Utgångspunkten är att inflytandearbetet ska vara brett, ske på hyresgästernas villkor och baseras på de lokala förutsättningarna.

Genom att ta reda på de olika önskingarna och sy punkterna hoppas vi genom denna rapport bira till att utveckla hyresrätten i linje med nuvarande och framtida hyresgästers behov och förväntningar.

Carl-Johan Korsås

VD och Koncernchef

Förvaltnings AB Framtiden

Göteborg 2010 – 11 – 01

INLEDNING

Varför undersöka boendetrivsel i Backa Röd?

Det saknas idag kunskap om hur olika boendegrupper använder sina bostäder.

De folk- och bostadsräkningar som med femårsintervaller gjordes från 1960 fram till 1990 kartlade befolkningens bostadsförhållanden och var ett viktigt underlag för planering av bostadsproduktionen. Undersökningarna gav information om bebyggelsens sammansättning i hustyper, standard, upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar. Information som kunde kopplas samman med hushållens demografiska, sociala och socioekonomiska sammansättning.¹

Samtidigt som forskning och undersökningsverksamhet kring boende och bostads har det skett stora förändringar i Sveriges befolkning. År 1990, då folk och bostadsräkningarna upphörde, hade Sverige 8 590 630 invånare. Idag är Sveriges befolkning drygt 9 miljoner. Andra skillnader under perioden 1990-2009 är att antalet hushåll ökat från 3,9 miljoner till drygt 5,3 miljoner. Samtidigt har antal personer per hushåll minskat från 2,2 ned till 1,7. Befolkning har blivit äldre samtidigt som ensamstående hushåll ökat. Sverige har flest antal ensamhushåll inom EU.²

Invandring

Invandringen till Sverige har under 1900-talet varierat

1 Lindén, Anna-Lisa: *Hushåll och bostäder – en passformsanalys*, Lunds universitet, sociologiska inst, 2007

2 Boverket; *Housing statistics in the European Union*, 2005/2006. Boverkets hemsida 2009

Omslag till
Så använder vi våra bostäder

i storlek och bakgrund. Fram till första världskriget var utvandrare från Sverige avsevärt större än de som kom som invandrare. Främst var USA målet för många svenska utvandrare. 1910 fanns 150 000 svenskättlingar bara i Chicago, vilket var lika många som Göteborgs folkmängd vid samma tid.³

Efter andra världskriget blir Sverige ett land dit många flyttade. Fram till 2008 av har över 2 miljoner invandrat till Sverige. 40%, drygt 700 000 har efterhand återvänt till sina hemländer och samtidigt är det drygt 500 000 svenska medborgare som utvandrat.⁴

1950- och 60-talens arbetskraftsinvandring ersattes under

3 Arnsberg, Karl-Olov: *Sverige och Invandringen*, 2008, Studentlitteratur

4 Svenska immigrantinstitutet, Hemsida, uppdaterat 2009. Uppgifter från SCB.

1970-talet och framåt av flyktingar, personer som av olika anledningar blivit förföljda i sina hemländer och sökte asyl i Sverige. Invandringen har från 1990-talet ökat från omkring 40 000 per år fram till knappt 100 000 per år under 2000-talet.

Sett i ett längre perspektiv har invandringen i hela Europa förändrats från 1800-talets arbetsvandringar till att allt mer handla om flyktingar och asylsökanden. Tillsammans med Tyskland är Sverige det land som under många år haft stort antal invandrare.

Samtidigt är det svårt att beräkna den stora illegala invandring som sker till lände som Frankrike och Spanien.⁵

Bostadspolitiken

I början av 1990-talet avvecklades den bostadspolitik som utgjort basen för bostadsbyggandet från 1940-talet. Bostadsproduktionen och boendefrågorna avpolitiserades. Med bostadspolitiken avvecklades också det ekonomiska stödet till bostadsbyggandet.

De allmännyttiga bostadsföretagens som ditintills varit de stora bostadsbyggarna ersattes i stor utsträckning av privata byggare. Det fokus som funnits på små och medelstora hyresrätter ersattes av större bostäder i bostadsrättsform.

Det bostadsbehov som fram till 1990-talet kunnat relateras till folk- och bostadsräkningarna ersattes av marknadsundersökningar utförda av byggherrar såsom Skanska, JM, NCC och PEAB.

Flertalet av de flyktingar som kommer hit berörs sällan

5 Sassen, Saskia: *Gäster och främlingar*, 1996, svensk översättning 2000. Daidalos, Göteborg.

av marknadsundersökningar inför nybyggnadsprojekt. De bosätter sig ofta i förortsområden och i många fall i någon av Sveriges tre storstadsregioner.

I många stadsdelar är 90% avbefolkningen ”icke-svenskar”.⁶

Hösten 2008 och våren 2009 gjorde jag tillsammans med Anna Eriksson, en pilotstudie *Så använder vi våra bostäder* för Hyresgästerna Riksförbundet. Genom djupintervjuer undersökte vi hur nya hushållstyper använder dels äldre bostäder från Folkhemsepoken, Miljonprogrammet men även nya bostäder efter 1990-talets avregleringar. Med pilotstudien ville Hyresgästernas Riksförbund lyfta frågan om boendekvalitet för nya hushållstyper i lägenheter framtagna med den svenska kärnfamiljen i fokus. Ambitionen med pilotstudien var att påvisa nödvändigheten att kontinuerligt pejla tillståndet på den svenska bostadsmarknaden.

Syfte

Med den här studien har vi fått ett unikt tillfälle att dels få en inblick i hur svenska lägenheter tillkomna under Miljonprogramsepoken används idag och dels om boendekvalitet i en stadsdel med mycket hög andel invandrare.

6 Andersson, Roger: *Fattiga och rika – segregationen ökar*, rapport, 2009. Uppsala universitet.

Frågor vi ville undersöka:

Hur används tidstypiska Miljonprogramslägenheter 40 år senare?

Boendetrivsel i en Miljonprogramsstadsdel?

Invandrad i Sverige och den typiskt svenska bostaden, finns det några konflikter eller skillnader i bostadsanvändningen?

Trygghet i boendet?

Ekonomi, med avseende på hur de boende värderar sitt boende

Bostadens grannskap, hur används gårdar och naturområden intill bostäderna?

Sociala kontakter med grannar, vänner och släktingar i trapphus, på gårdar och i stadsdelen?

Bostaden och närhet till service och kommunikationer

Kvaliteter och brister i lägenheterna?

Passform – relationen mellan de boendes önskemål och lägenheternas förutsättningar.

Mellan husen och angöringsvägen ligger parkeringsplatserna.

Metod

I den redovisade bostadsundersökningen presenteras intervjuer och möblerade planer i knappt 20 hushåll i stadsdelen Backa röd, Göteborg. Ambitionen har varit att intervjua olika familjetyper bestående av nya svenskar.

Intervjufamiljerna har vi kommit i kontakt med hjälp av en av Bostads AB Poseidons fastighetsvärdar. De boende har fått information om undersökningen genom ett informationsbrev där vi beskrivit bakgrund och syfte med bostadsundersökningen och att medverkan är frivillig och med full anonymitet. En del av de föreslagna familjerna har efter hand tackat nej till medverkan vilket har berott på jobbtider som inte passat våra tider eller av orsaker vi inte fått reda på.

Vi har under intervjuerna diskuterat såväl upplevda brister i boendet, som boendekvaliteter och boendevisioner. Vi har också diskuterat frågor om hur de boende använder bostadens närområde för rekreation, service, kommunikationer. En viktig fråga har varit upplevelsen av trygghet i boendet.

Undersökningen har utförts med kvalitativa intervjuer på plats i olika bostäder med en eller flera som bor i respektive lägenhet. Intervjuerna har spelats in på band och renskrivits. Därefter har de boende fått ta del av intervjuutskriften och i några fall har vi fått in ändringar och kompletteringar. Varje intervju har sedan sammanställts och analyserats med utgångspunkt i den aktuella möblerade bostadsplanen och de boendes utsagor. Varje intervjusammanställning har avslutats med en diskussion om respektive bostadspassform.

Hypotes

Undersökningen är utforskande och vi har inte arbetat efter en i förväg bestämd hypotes.

Avgränsningar

Avgränsningarna har varit stadsdelen Backa röd. Urvalet av intervjuoffer har begränsningar genom att vi varit beroende av hjälp av Bostads AB Poseidon. Vi har inte kunnat välja familjer eller kunnat låta slumpmässigt göra ett urval. Det är en problematik som inte är specifik för denna studie. I andra genomförda bostadsundersökningar är det de intresserade som medverkar. I den närmast föregående undersökningen "Så trivs vi i våra bostäder" fanns andra svårigheter att få information om hushållen då PUL-lagar mm gör att register och namn inte har kan användas.

Intervjufrågor Backa

Familjemedlemmar

Vem, hur många bor i lägenheten

Ålder, Arbete - studier, Yrke

Bakgrund

Val av lägenheten

Flyttat till Göteborg, Sverige etc

Varför flyttade man till bostaden

Första intrycket

Bästa rummet, platsen i lägenheten

Vad är det bästa med lägenheten

Användningen av bostaden - rum för rum

Möbleringsplan, Vad kallas rummen

Trångboddhet, Historia - hur har bostaden/rummen förändrats

Arbete hemma. Förändringsmöjligheter - att växa i bostaden

Tvätt, bad m.m. finns det i lägenheten - tvättstuga?
Gästrumsmöjligheter

Brister i bostaden

Rumsstorlekar, Rumssamband

Förvaring, Ljud mellan rum, från grannar, trafik.

Förändringsmöjligheter, Skötseln/förvaltning

Något som var svårt att förstå i lägenhetens planlösning?

Ekonomi

Hyra, Kostnader, är lägenheten värd det ni betalar i hyra?

Utemiljön

Kontakten ute - inne

Kvaliteter i bostaden

Detaljer - material - ekologi, Skötseln

Rumsstorlekar, Förvaring, Förändring

Kostnader, Utemiljön, Kontakten ute - inne

Ljud

Saker som skulle göra bostaden bättre

Öppna planlösningar? Bostaden i jämförelse med andra platser/länders boende

Närområdet

Gården, trädgården, odling

Det lilla grannskapet, finns det, hur stort är det?

Service i form av affärer, post, bank etc

Platser att mötas - finns det - behövs det?

Sociala nätverk, släktingar, vänner, landsmän

Rekreation

Kommunikation

Störningar, trafik m.m.

Trygghet

De vi intervjuat

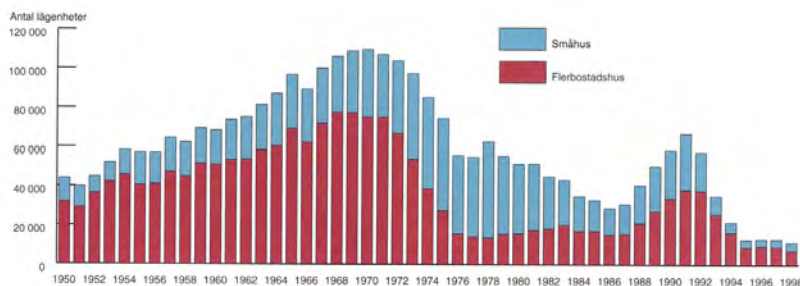
1 Kvinna	53 år	Ensamstående, ett barn, 30 år, bor hemma	Lgh 4 rok,
2 Kvinna	64 år	Ensamstående, maken på sjukhus	Lgh 3 rok, typ A
3 Familj	M34, K29	Familj med två barn, 4 och 2 år	Lgh 4 rok, typ D
4 Kvinna	59 år	Ensamstående	Lgh 4 rok, typ C
5 Familj	M47, K36	Familj med tre barn, 12, 10 och 3 år	Lgh 4 rok, typ D
6 Familj	35 år	Familj med två barn, 2 och 3 år.	Lgh 3 rok, typ D
7 Familj	M59 K45	Familj med två barn, 16 och 15 år	Lgh 4 rok, typ D
8 Familj	M50, K51	Familj med barn, 28 år	Lgh 3 rok, typ A
9 Familj	M38, K37	Familj med fem barn, 14, 11, 5, 3 och 1,5 år	Lgh 4 rok, typ B
10 Familj	M64, K59	Familj med vuxet barn, 37 år varannan vecka fyra barn, 15, 12, 8 och 3 år	Lgh 4 rok, typ B
11 Gift par	M62, K62	Äldre par utan barn	Lgh 4 rok, typ C
12 Man	29 år	Ensamhushåll	Lgh 2 rok, typ D variant
13 Familj	H35, K32	Familj med två barn, 7 och 5 år	Lgh 4 rok, typ D
14 Familj	M42, K36	Familj med ett barn, 6 år	Lgh 3 rok, typ E
15 Familj	M61, K55	Par utan barn	Lgh 3 rok, typ E
16 Familj	M52, K37	Familj med fyra barn, 17, 11, 9 och 8 år	Lgh 4 rok, typ C
16 Familj	M39, K28	Familj med två barn, 4 och 3 år	Lgh 4 rok, typ C
17 Familj	M34, K25	Familj med ett barn, 1 år	Lgh 3 rok, typ E

BOSTADSOMRÅDET
BACKA RÖD

1960-talet och rekordåren –

Miljonprogrammets arkitektur

Backa Röd är en stadsdel som tillkommit under Miljonprogrammet vilket var en kvantitativ kulmen på den satsning på bostadsbyggandet som formulerats redan under 1930-talet då staten tog initiativet i bostadsfrågan. Under 1940-talet startades allmännyttiga bostadsbolag som skulle bygga bostäder utan vinstintressen. Staten sköt till medel för att få fart på bostadsbyggandet genom förmånliga statliga lån. Samtidigt inleddes statligt finansierad bostadsforskning som tog fram krav och normer för bostadsbyggandet. Bostadsbyggandet tog fart och under 1950-talet ökades takten i bostadsbyggandet. 1950 byggdes drygt 40 000 bostäder per år och siffran 1960 var nästan den dubbla. Men trots den ökade byggtakten fortsatte bostadsbristen vara mycket hög. I slutet av 1950-talet stod det klart att målsättningen som antagits strax efter andra världskrigets slut, att bygga bort bostadsbristen fram till 1960, inte skulle kunna uppfyllas.

Bostadsbyggandet i Sverige Miljonprogrammet med över 100 000 lägenheter/år i slutet av 1960-talet, följdes av ett lägre bostadsbyggande dominerat av småhus

Stigande realinkomster under början av 1960-talet, stora ungdomskullar och därtill stor nettoinvandring drev upp efterfrågan på bostäder.¹²

Bostadsbristen utvecklades till en viktig politisk fråga under riksdagsvalen under 1950- och 60-talen. Samtliga politiska partier ville bygga mycket. 1964 fick den socialdemokratiska regeringen hård kritik av bland andra Folkpartiet som istället för Miljonprogrammet presenterade förslag till ett betydligt mer omfattande bostadsbyggande. Bostadssociala utredningar visade att många fortfarande bodde mycket trångt. Trots att 3 rumslägenheten 1958 var i majoritet i nyproduktionen för HSB så var 1960 två rum och kök standardbostaden för hälften av befolkningen.¹³

Lägenhetsstandarden hade höjts sedan 1940- och 50-talen men fortfarande fanns det många gamla och omoderna lägenheter. Drygt 25% av bostäderna saknade centralvärme och lika många saknade el- eller gasspis. I bara 60% av bostäderna fanns kylskåp och hela 40% saknade eget badrum och 30% av bostäderna saknade eget wc inne i bostaden. Men nästan alla fastigheter var 1960 anslutna till VA-systemet med vatten- och avloppsledning.¹⁴

12 Eriksson, Olle: *Brännpunkt 60-tal*, 1996, Stockholm, Arkitekturmuseets årsbok 1996.

13 Lundevall, Owe: *HSB årskrönika 1923-1985*, Stockholm, 1985. Sida 43.

14 Engfors, Christina red: *Folkhemmets Bostäder, 1949-1960*, 1987, Stockholm, Arkitekturmuseet, sida 14

Viktiga påtryckargrupper, såsom SSU genom dåvarande ordförande Ingvar Carlsson, krävde fler bostäder åt de nya stora ungdomsgenerationerna, födda på 1940-talet.¹⁵ 1965 tog riksdagen beslut om att höja takten i bostadsbyggnandet med målsättningen att under en tioårsperiod bygga 100 000 lägenheter om året. Staten sköt till medel till kommunerna för att genomföra det bostadspolitiska programmet bland annat genom ökat stöd för markförvärv och förköpsrätt.

Under perioden 1946-1960 hade bostadsbyggnandet stadigt ökat och knappt 800 000 lägenheter färdigställdes. Byggtakten var alltså redan hög när Miljonprogrammet inleddes 1965. 1967 byggdes för första gången fler än 100 000 lägenheter. 1970 byggdes rekordmånga – 109 843 – lägenheter.¹⁶ Omkring 35% av Sveriges bostadsbestånd är byggt under perioden 1961-70.

Sverige hade i slutet av 1960-talet den största bostadsproduktionen per invånare i världen. För att klara en ökad produktion stimulerade staten elementbyggeri, rationella system för platsgjutning och långa byggserier. Från 1966 gavs extra stöd till bostadsprojekt med över 1 000 lägenheter. Det ökade rationella synsättet var något som inte

15 Berg, Kristian: *Rekordåren, en epok i svenskt bostadsbyggande*, 1999, Stockholm, "Det stora bostadsbyggandet", redaktör Hall, Tomas.

Uppgiften är också beskriven av Eriksson, Olle: *Brännpunkt 60-tal, Arkitekturmuseets årsbok* 1996, sid 35ff., Stockholm 1996.

16 Lundevall, Owe: *HSB:s årskrönika 1923-1985*, 1985, Stockholm.

bara gällde för bostadsbyggnandet utan präglade hela samhället.¹⁷

1967 hade också kraven höjts på utrymmesstandard. Kök, vardagsrum och ett rum var kraven för en bostad för två personer. Lägenheterna blev allt större och bättre utrustade. HSB som fortfarande var den ledande bostadsbyggaren försåg 1960 lägenheter över tre rum och kök med ett extra wc.

En ökad industrialisering av bostadsbyggnandet gjorde det möjligt att bygga stort och mycket. Nya förorter byggdes

17 Berg, Kristian: "Det stora bostadsbyggandet", 1999, Stockholm, *Rekordåren, en epok i svenskt bostadsbyggande*, redaktör Hall, Tomas.

Gårdsten skivhus på pelare, innan ombyggnaden
Arkitekt: Arne Nygård

Bifrost i Mölndal SCAFT-
planerad bostadsbebyggelse

vars skala och storlek kulminerade med bostadsområden såsom Rosengård i Malmö, Gårdsten i Göteborg och Skärholmen i Stockholm.

Arkitekternas arbete förändrades med de allt större projekten. Lennart Holm, professor på KTH arkitektursektion och chef för Bostadsstyrelsen, beskrev arkitektrollen under miljonprogramsbyggandet på följande vis:

Många arkitekter kom att fatta sin uppgift inte som en gestaltning av enstaka hus eller begränsade miljöer utan som formgivning av ett kontinuerligt produktionssystem och dess produkter. Det man sökte var tekniska och estetiska principer för att behärska additionen av likformiga lägenheter, rumsenheter, fasadelement och

att finna avslutningar eller inramningar av dessa mängder i tak, gavlar och markanslutningar.¹⁸

Lämplighet i att bygga stora och höga bostadshus var också en fråga som flitigt debatterades under 1950-talet. Många hävdade att trevåningshuset var den bästa husformen för barnfamiljen. Upp till tredje våningen kunde föräldrarna ha överblick över sina lekande barn. I höga hus tappade man kontakten med lekande barn på gården och barnen fick oftare vara inomhus. I slutet av 1950-talet genomförde Statens Nämnd för Bostadsforskning två sociologiska undersökningar om höghuset respektive trevåningshusets lämplighet för barnfamiljer. Överraskande kom utredningen fram till att höghuset var lika lämpligt som trevåningshuset.¹⁹ Utredningen gav legitimitet åt en ny skala i bostadsbebyggelsen.

Ifrågasättandet av bland annat storskaligheten och innehållet i bostadsbyggandet hade börjat några år tidigare. 1968-års rörelsens uppror mot etablissemangen kom till uttryck i protester mot rivningarna av gamla hus och ödeläggelsen av gamla miljöer för byggandet av parkeringsanläggningar och trafikleder. Nya bostadsområden började få negativ kritik, vilket var något nytt i jämförelse med de positiva omdöme-

18 Holm, Lennart: "Miljonprogrammet nu och då", artikel i *Arkitektur* 1987:7.

19 Odqvist-Bark, Eva: "Barnfamiljer i höghus och trevåningshus", 1958, Stockholm, *Byggmästaren* A2, sida 26ff. Artikel om den beskrivna undersökningen. Kanske var frågan fel ställd men fick ett korrekt svar. Var det inte enkla radhus, mark bostäder, som var det lämpliga för barnfamiljer? Inte bostäder fler än två våningar över marken?

na som överlag fälldes över 1950-talets bostadsområden såsom Guldheden i Göteborg eller Årsta torg och Vällingby i Stockholm. När Rosengård, i Malmö, stod klart 1966 presenterades stadsdelen i Expressen med rubriken "Nybyggd slum". Eller DN:s omdöme om Skärholmen, 1968 "Riv de".²⁰

Bilen – en del av stadsplaneringen

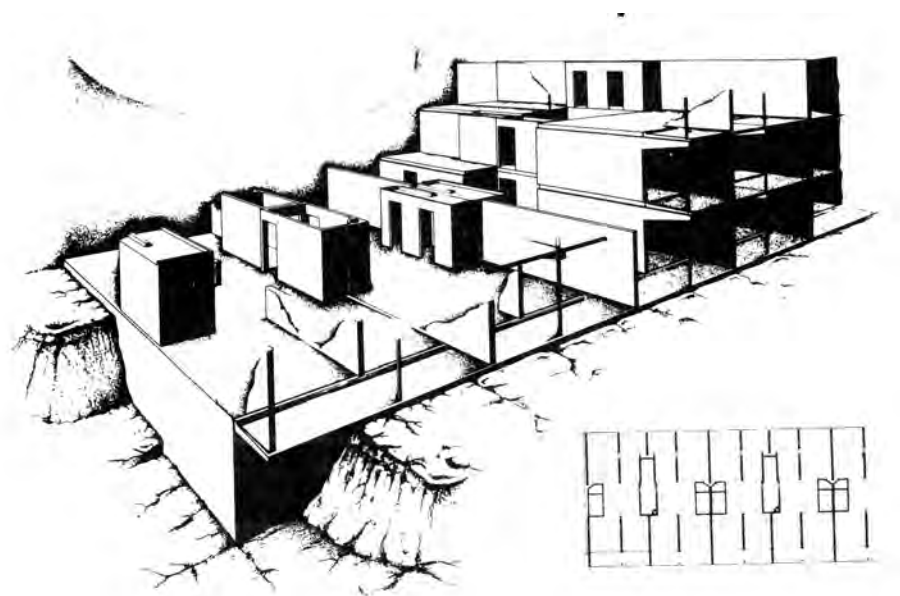
Bilen och biltrafiken blev tillsammans med allt fler och detaljerade normer och myndighetskrav styrande för de nya bostadsområdenas utformning. Biltrafikens krav sammanställdes i regelverket SCAFT som utgavs av Statens planverk i samverkan med Statens vägverk och var en sammanställning av "trafiktekniska riktlinjer" som primärt skulle garantera hög trafikframkomlighet. Bilen blev en ny och viktig planeringsfaktor.

Bakom framtagandet av SCAFT (Stadsbyggnad Chalmers Arkitektur Forskningsgruppen för Trafiksäkerhet) stod en forskargrupp på Chalmers.

Gruppens arbete med trafikfrågor inleddes 1957.²¹ 1960 utgavs God Bostad - normer för bilparkering och 1968 gav planverket och Vägverket ut SCAFT-gruppens arbete som en normsammanställning.

²⁰ Bengtzon, Olle: "Husesyn på Miljonprogrammet," 1996, Stockholm, *Arkitekturmuseets årsbok* 1996, sid 67ff.

²¹ *Statens planverk, publikation nr 5*, Stadsbyggnad Chalmers Arkitektur Forskningsgruppen för Trafiksäkerhet SCAFT 1968: *Riktlinjer för stadsplanering med hänsyn till trafiksäkerhet*.

STOMSYSTEM: SCG, Malmö

SGC Vinkелеlement, bärande tvärgående vinkeldel och, vägg och längsgående vinkeldel plus bjälklagsplatta.

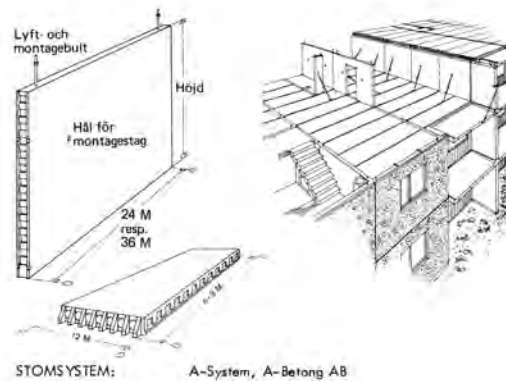
SCAFT strävade efter ökad trafiksäkerhet genom att separera trafikgrupper – bilar, cyklar och gående – från varandra. Trafikgrupperna skildes åt höjdledes, ofta genom planfria korsningar. Olika vägtyper såsom matarled, primärled, sekundärled skapades för trafik med olika hastighet. Separering av olika sorters "trafik", det vill säga främst gående och bilar, diskuterades redan under 1930-talet och fanns till viss del redan i tidigare beskrivna smalhusområdena.

I och med SCAFT regleringen reducerades gaturummet till en trafikteknisk funktion. Gatan blev en kommunikations och parkeringsfråga istället för stadsrum.

Hus byggda på fabrik – elementbyggeri

Husen i Backa är till stora delar byggda på fabrik. Fasader och bjälklag har tillverkats i elementbyggnadsfabriker och transporterats till byggplatsen där de monterats i en platsbyggd betongstomme

A betong AB, körde med bärande tvärgående väggar, längsgående bjälklagsplattor, väggelement av betong både i lägenhetsskiljande och rumsskiljande väggar, plus sandwichelement av betong på gavlarna.

Ändå sedan 1930-talet har det funnits en vilja i Sverige en vilja, inte minst bland arkitekter, att bygga bostadshus med industriella metoder. Industriellt byggande skulle ge billigare produktion och därmed lägre boendekostnader. Genom olika insatser skapade myndigheter, arkitekter och byggarbetsförbundet förutsättningar för ett rationellt byggande där olika delar av huset dels var standardiserade och dels industriellt tillverkade. 1942 startade BST, Byggstandardiseringen, sin verksamhet för ökad rationalisering av byggverksamheten. Standarder infördes på ett antal produkter och modultått introducerades. Arkitekterna Sven Markelius och Erik Friberger var under olika perioder BST:s ordförande.

Förtillverkningen började på 1950-talet i blygsam skala. Under 1960-talet främjade staten industrialiserat bostadsbyggande genom "Maskinlånafonden" och "1000-lägenhetsprojekt" där byggbolagen dels fick pengar för att täcka investeringar i maskinparken och dels extra förmånliga lån vid de tidigare nämnda projekt med minst 1000 lägenheter. I dessa projekt sjönk tidsåtgången ned till 1,5h/kbm.

Under 1960-talet utvecklades elementbyggartekniken. Storskaliga bostadsområden byggdes upp av stora och tunga byggelement. Industrialiseringens syfte var främst att göra produktionen enklare och få ned kostnaderna. Under

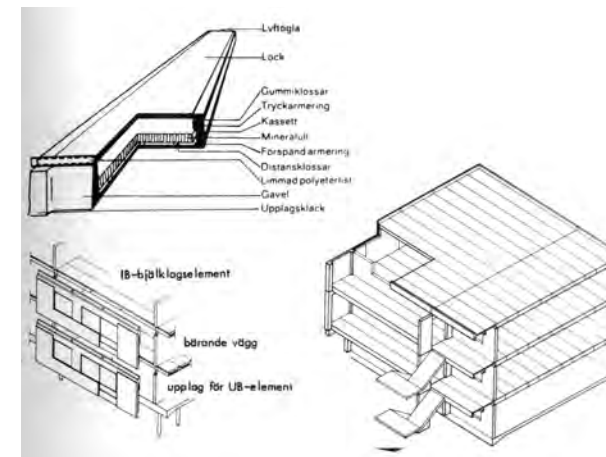
perioden 1963-69 sexdubblades antalet monteringsbyggda lägenheter i flerbostadshus. 1970 då man stod på produktionens topp med drygt 100 000 lgh/år byggdes 20 000 lägenheter i prefab. Under 1960-talet fanns ett 20-tal system för prefab på marknaden. 1970 fanns nio kvar, och de var samtliga uppbyggda på betongbyggandet. Fyra principiella system användes:

Bärande tvärväggar

Bärande fasadväggar

Vinkelelement

Volymelement

Prefab med förtillverkade bjälklag och fasader

De nio byggsystemen var kopplade till var sitt företag som utvecklade och byggde med sitt system.

Göteborgshem (nuvarande Poseidon) körde med bärande tvärgående väggar, bjälklagsplattor, väggelement i lägenhetsskiljande väggar.

SCG Malmö, körde med bärande tvärgående väggar, längsgående bjälklagsplattor, väggelement både i lägenhetsskiljande och rumsskiljande väggar, plus sandwichelement i fasaden.

Skarne systemet, körde med bärande tvärgående väggar, längsgående fasadväggar och bjälklagsplattor, väggelement både i lägenhetsskiljande och rumsskiljande väggar, plus sandwichelement i fasaden.

A betong AB, körde med bärande tvärgående väggar, längsgående bjälklagsplattor, väggelement av betong både i lägenhetsskiljande och rumsskiljande väggar, plus sandwichelement av betong på gavlarna.

BPA körde med bärande tvärgående väggar, längsgående bjälklagselement. Betongfasadelement.

Strängbetong körde med bärande fasadväggar, tvärgående bjälklagsplattor, sandwichlement av betong som bär. Förtillverkade rumsskiljande väggar, plus.

SGC Vinklelement, bärande tvärgående vinkeldel och, vägg och längsgående vinkeldel plus bjälklagsplatta.

Göteborgs Stads bostadsbolag körde med längs-och

tvärgående väggar, volymelement, bjälklagsplattor. Förtillverkade vägg element både i lägenhetsskiljande och rumsskiljande väggar. 1964 öppnades en egen fabrik för elementtillverkning. Det var en av Europas mest moderna anläggningar med kapacitet på över 1000 lägenheter per år. Förutom element byggdes också volymelement som innehöll bad, kök, wc och/eller hall.

Backa – historia

Backa är en av alla de jordbruksdominerande socknar som engångomgav Göteborg. Namnet kommer från Backe, efter den kuperade terrängen. Backa har varit bebott sedan lång tid tillbaka och det finns fornminnen från Järnåldern, 500-800 e Kr. Backa omtalas i skrift 1388. Efter freden 1660 i Roskilde blev Backa svenskt.

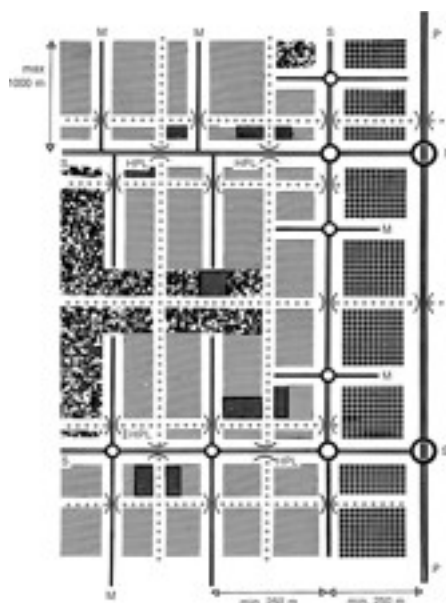
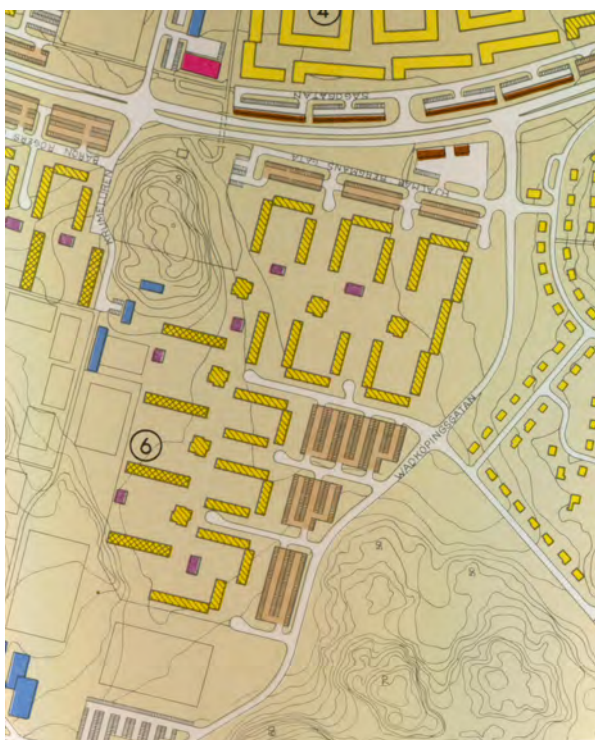
Närheten till det växande Göteborg gav avsättning för de jordbruksprodukter som producerades i Backa. I mitten av 1800-talet fanns fyra stora gårdar i socknen som kallades för Hisingens trädgård. Grönsakerna transporterades via älven in till Göteborg där de såldes. Gårdarna hade sin egen torgplats och ofta en trogen kundkrets av stadsbor som köpte av sin bonde.

1929 köptes en av gårdarna av Göteborgs trädgårdsförening som började odla träd, buskar men även plantor i växthus.

1948 inkorporerades Backa socken i Göteborgs kommun och blev en egen stadsdel. Innan inkorporeringen fanns i Backa socken fyra skolor, ålderdomshem, sockenstämma mm. Jordbruksnäringen fortsatte fram till 1960-talet då det snabbt växande Göteborg behövde allt mer mark för nya bostäder och industrier. Bland annat närheten till varven gjorde Backa attraktivt för bostäder.

Backa Röd byggdes 1969-70 av Göteborgshem, nuvarande

Bostads AB Poseidon, drygt 1500 lägenheter. Det mesta av de gamla jordbruken och bebyggelsen försvann i samband med nybebyggelsen. Men en del av de gamla gårdarna bevarades och användes som föreningsgårdar och klubbstugor. Men idag finns inga av dem kvar, de har samtliga rivits eller förstörts i bränder. En av dem "Gula villan" nämndes i många av intervjuerna.

Den del av Backa som omfattas av undersökningen ligger vid ⑥ i bilden. Notera likheterna med illustrationsbilden av SCAFT till höger. Trafikled, matarled, angöring, parkering och sen husen. Mellan husen enbart gångvägar

Stadsdelen, hustyper och gårdarna

Backa Röd är präglad av 1960-talets stadsplanevisioner. Rationellt upplagt för maximal produktionsanpassning, trafikseparerat så att bilarna angör en parkeringsplats och därifrån går man in i ett bilfritt bostadsområde. Göteborgs Bostadsbolags elementbyggnadsteknik med fasad- och bjälklagelement användes.

Stadsplanen är nästan identisk med de planfigurer som illustrerar SCAFT normen. Man angör stadsdelen genom de nya principerna för trafiken som ersatte de gamla stadsgatorna. I Backa finns trafikleden, matargatan, angöringsgatan, parkeringsplatsen och sedan gångstråket fram till porten.

Vi har i undersökningen koncentrerat oss på den södra delen av stadsdelen. Området angörs från matargatan som leder från trafikleden fram dels till tre stora parkeringsplatser och tre angöringsgator.

Ett antal trevåningshus mot öster formar tre U-formade gårdar. Gårdarna är öppna mot väster. I den västra delen ligger fyra 8 våningar höga skivhus. Mellan de höga och de låga husen ligger fyra låga punkthus.

De olika delarna har olika typer av gårdar. Mellan skivhusen finns en öppen gräsyta, mer en del i ett gemensamt grönområde eller park än en gård. Entréerna för huset längst söderut vetter mot norr medan övriga skivhusentréer är förlagda till husens södra sida.

Gårdarna mellan trevåningshusen är utformade som traditionella kvartersgårdar med lekytor, platser för möte, en del buskar och några mindre träd. Samtliga entréerna vetter ut mot gårdarna.

Punkthusens gårdstillhörighet är svårare att definiera då samtliga entréer är förlagda till söderfasaden som vetter

mot det gångstråk som förbinder låghusen med höghusen. Två av punkthusen ligger mittemellan två gårdar.

Husen och gårdarna

Husen är tidstypiska 1960-talshus med prefabricerade betongelement och ett fåtal lägenhetstyper som återkommer i hela området.

Lägenhets typ A finns i Skivhusen. Det är en yteffektiv tre-rumslägenhet där kök och vardagsrum har direkt kontakt med varandra och det finns genomsiktsmöjlighet tvärs genom huskroppen. Från hallen nås samtliga rum.

Ett sovrum direkt från hallen och ett sovrum via vardagsrummet. Hallen, vardagsrummet och köket är förbundna med varandra i en rundgångsmöjlighet.

I skivhusen finns också en större lägenhet B med fyra rum och kök. Rumsorganisationen är i princip densamma som för lägenhet A men där ett extra sovrum lagts till från grannlägenheten.

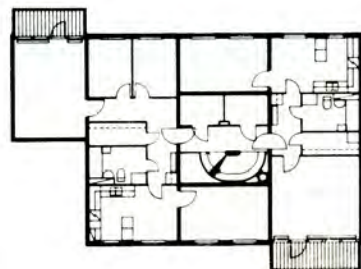
I trevåningshusen finns en annan typ av lägenhet där vardagsrum och kök är skilda åt med badrum och hall.

I stadsdelens största lägenhetstyp C ligger kök och vardagsrum på ömse sidor entrén. I mitten av huskroppen ligger badrummet. Innanför köket ligger det största sovrummet och via en lång korridor nås en sovrumsavdelning med ytterligare två sovrum ett litet wc och ett förråd. Lägenheten är tydligt indelad i en mer offentligt präglad mittdel med umgängesrummet kök och vardagsrum och en privat del längst in i lägenheten med två sovrum och wc och förråd.

I lägenhetstyp C finns genomsikt tvärs huskroppen via kök – hall och vardagsrum och balkong. Samtliga sovrum är stora och i två av dem ryms en dubbelsäng.

Lägenhetstyp D finns också i låghusdelen och saknar den genomsiktsmöjlighet som de ovan nämnda lägenheterna har. Här finns heller inte den indelning i privat och offentligt som näraliggande lägenhet C har.

I lägenhet D finns två små och ett större sovrum. Köket, badrum och korridorer är lika som lägenhet C.

5

3—4-våningshus
3—4-storey construction
3—4geschossige Häuser

1 st. 2 R o. K 62 m²
1 st. 3—4 R o. K 81 m²

Månadshyra 1/7-70 { 440 kr
Monthly rental { 560 kr
Monatsmiete

Byggherre: AB Göteborgshem
Builder
Bauherr

Arkitekt: Celandér—Forsér—
Lindgren Arkitektkon-
tor AB

6

8—9-våningshus
8—9-storey construction
8—9geschossige Häuser

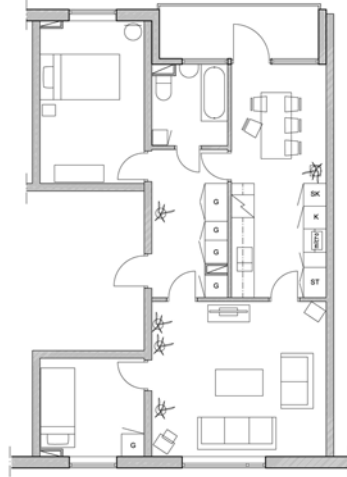
1 st. 3 R o. K 68 m²
1 st. 3 R o. K 73 m²

Månadshyra 1/7-70 { 525 kr
Monthly rental { 545 kr
Monatsmiete

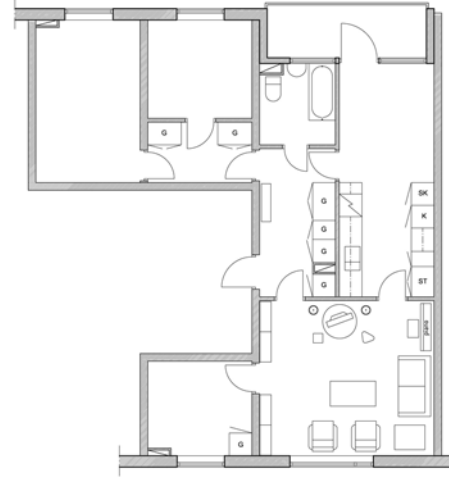
Byggherre: AB Göteborgshem
Builder
Bauherr

Arkitekt: Celandér—Forsér—
Lindgren Arkitektkon-
tor AB

Trapphus med lägenheter.
Bild från Göteborg Bygger
1971

Lägenhet A

Lägenhet B

Lägenhet C

Lägenhet E

Lägenhet D

Vi har stött på en lägenhet E i punkthusen. Det är en tre-rumslägenhet där köket är lika köket i lägenhet C och D. Lägenheten har ljus från två väderstreck men utnyttjar inte hörnlaget så att något av rummen får ljus från två håll.

Vardagsrum och kök ligger i var sitt hörn av lägenheten. Båda sovrummen nås från ett annat rum. Vilket är en udda lösning då den gamla SBN 70 normen krävde att minst ett av lägenhetens sovrum skulle nås från "neutralt utrymme".

Förrådet som i övriga typer nås från trapphuset ligger i typ E inne i lägenheten.

I STADSDELEN BACKA bor drygt 24 000 personer. Drygt 70% av dem bor i flerbostadshus. Hälften av flerbostads-

husen är bostadsrätter. I siffror betyder detta totalt 11 474 lgh (2007) och att 8353 av dem är lägenheter i flerbostadshus. I Backa skedde en intensiv expansion under 1960- och 70-talen, det var då 90% av flerbostadshusen byggdes. Drygt 50% av hyresrättslägenheterna är 1:or och 2:or.

Enligt Göteborgs stads statistik kommer var 4:e Backa Rödbo ursprungligen från något annat land. I Backa Röd är 2/3 ursprungligen från något annat land. Asien, Afrika, Iran, Irak, Finland och forna Jugoslavien och Turkiet är de länder flest kommer från. Under våra intervjuer träffade vi familjer från Sudan, Turkiet, Bosnien, Iran, Chile, Libanon, Finland, Kenya, Irak, Algeriet.

Enligt statistiken är arbetslösheten i hela stadsdelen 10%, i Backa Röd är 6% arbetslösa. Av de knappt 20 hushåll vi träffade var det 1/3 där båda vuxna arbetade. I knappt 1/3 av familjerna var en av de vuxna arbetslös, men det var ingen familj där båda vuxna var arbetslösa. Men statistiskt sett är arbetslösheten hög bland vissa grupper.

INTERVJUER I-I7
BACKA RÖD

*F*otografierna från olika hem är tagna i samband med intervjuerna. Av anonymitetsskäl är fotografierna slumpmässigt utvalda och visar alltså *inte* den lägenhet som intilliggande text handlar om.

Intervju nr 1

2009-08-27

Familj

Föräldrar: kvinna 45 år, man 59 år barn: 16 och 15 år

Lägenhet 4 rok

Kvinnan intervjuas

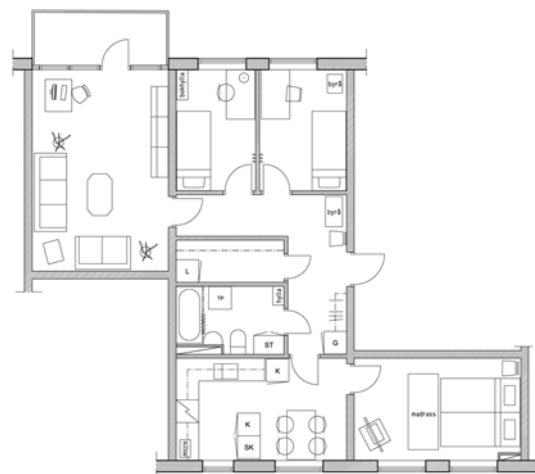
Bakgrund

Familjen kommer från Algeriet. De bodde i Sundsvall och Lund innan de flyttade till Göteborg där familjen först bodde i Lundby och senare vid Wieselgrensplatsen, båda på Hisingen. Därefter återvände familjen och bodde tre år i Algeriet. De kom tillbaka till Sverige 2002 och fick då en lägenhet i Backa. Mannen och kvinnan har rummet innanför köket medan barnen har varsitt av de mindre sovrummen invid vardagsrummet.

Varför Backa?

Att bosätta sig i stadsdelen var inte ett aktivt val. Det blev så av olika omständigheter när familjen återvände till Sverige från Algeriet 2002.

Jag tyckte inte om det här området, alla bus bredvid varandra och det finns ingen stor plats. Jag hade en väninna här och jag var och hälsade på henne. Nej, jag ska vara ärlig. Jag trivs inte så bra i Backa, jag tyckte bättre om Biskopsgården men när jag flyttade från Algeriet hade jag ingen lägenhet här. Jag var tvungen att ta den här lägenheten i andra hand. Sedan fick jag första-handskontrakt och nu trivs mina barn så bra att dom inte vill flytta. Men jag tycker det är lugnt och ganska bra.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Man umgås inte med grannarna i trapphuset. Men i området finns några vännor som umgås med varandra. De träffas ofta ute i stadsdelen, promenerar. Det finns en park 10 minuter från den egna gården som är mycket uppskattad.

Vi trivs väldigt bra ute!.../ på sommaren är vi nästan aldrig hemma!.../ det här området har speciell natur tycker jag, det är jättefint.

Umgänget med grannarna har ingen koppling till att man kommer från samma land eller har samma religion. Grannarna i trapphuset hälsar bara på varandra, men umgås inte mer. Skogen som omgärdar stadsdelen används inte för promenader eller liknande. Men trots att man tycker mycket om naturen i Sverige känns skogen som en otrygg plats.

/.../ där (Algeriet) är berg och jord, röd jord överallt. /.../ det är jättefin natur här i Sverige. På sista tiden har jag märkt att dom har börjat odla träd och sådant här, det tycker jag är jättebra. Vi går inte inne i skogen, vi är lite rädda om vi går inne i skogen men det finns en park kanske tio minuter bort där vi brukar promenera.

Selma Lagerlöfs torg

Trots den senaste tidens turbulens i stadsdelen med bilbränder, poliskonfrontationer mm känns området tryggt.

Ja, jag har aldrig varit rädd, inte ens sent på kvällen /.../...för att jag känner att alla känner mig, alla vet vem jag är. Jag har aldrig varit rädd här. Jag vet att det finns ett gäng pojkar här men jag har aldrig varit rädd för dom. Jag tänker, dom gör något annat.

Service och kommunikation

Närheten till service, vid Selma Lagerlöfs torg är en tillgång för stadsdelen, anser kvinnan i familjen.

Ja, mat finns att handla här och Selmas torg tar bara 20 minuter att gå till och det är bra för mig att gå och handla. Där finns allt, apotek och bank/.../ Jag känner inte att det är något som saknas. Det är nära stan också.

Att bussarna går ofta är också en tillgång för stadsdelen

Lägenheten

Lägenheten får blandat betyg. Mörka badrum och dålig kontakt mellan vardagsrum och kök upplevs som mindre bra.

Här i lägenheten tycker jag att vardagsrummet är jättelångt från köket. Så det passar inte in i hur jag vill ha det.

Kontakten mellan kök och vardagsrum upplevs som dålig

Lägenheterna i det höga skivhuset framhålls som bra lägenheter. Där finns direkt samband mellan vardagsrummet och köket.

Dålig ljudisolering är också ett minus. Det är inte roligt att höra grannen inne på toaletten eller att inte kunna ha gäster hemma utan att grannarna blir störda och börjar banka i väggarna.

/.../ jag har märkt att det är ljud, man hör varandra lätt, grannarna. Så ibland stänger vi balkongdörren för att inte störa men våra grannar bankar hela tiden när det kommer gäster./.../ Man kan till och med höra dom om dom är i badrummet.

Föräldrasovrummet är ett uppskattat rum. Stort och ljust, medan barnens sovrum är för små.

/.../ Föräldrasovrummet är jättebra, fint, jag tycker om mitt sovrum. Det är jättebra och när det blir soligt skinner det in, det är nästan så att man kan sola där inne /.../ Jag tycker barnens rum är för små.

Förråden är tillräckligt stora och det är bra att förrådet ligger alldeles intill entrén. Balkongen är förutom några morgontimmar på sommaren skuggig och används sällan.

/.../ jättetidigt kommer den (solen), det blir till och med mögel på balkongen./.../ Ja, så jag skulle önska att jag hade den på andra sidan.

Materialen i lägenheten upplevs som gamla och slitna.

Det sägs att det är gamla lägenheter. /.../ Jag skulle önska att dom kom och bytte det som är slitet..men... /.../ Golvet är jätt gammalt.

Ekonomi

På vår fråga om lägenheten är värd sitt pris blir betyget godkänt men inte mycket mer. På plussidan finns bra service, det är lätt och det går fort att få hjälp.

Jag tycker att det är okej (om hyran i relation till lägenhetens storlek och standard). /.../ Jag tycker det är en fantastisk service här. L (Poseidons vaktmästare) är jättebra, han är trevlig också.

Passform

Lägenheten passar familjen bra ur många aspekter. Barnen har varsitt rum, föräldrarna har ett stort gemensamt sovrum. Men samtidigt upplevs rummen som för små och avståndet mellan kök och vardagsrum kan vara problematiskt när man har gäster.

En viktig skillnad mellan hemlandets bostäder och lägenheten i Backa är att där bor man mycket mer i storfamilj, rummen är större.

Här ligger vardagsrummet långt från köket. Samtidigt är det en annan sak som jag tyckte var konstig, det finns inga fönster i badrummet. I mitt land bor man i storfamiljer så dom bygger för stora familjer, stora rum.

Men lägenheten anses värd sitt pris – hyran – och barnen trivs i området. Vänner bor i stadsdelen. Den vackra naturen omkring och mellan husen är en tillgång.

Intervju 2

2009-08-20

Singelhushåll
Kvinna 59 år

Lägenhet 4 rok

Bakgrund

Kommer från Chile och kom till Sverige med sin man i början av 1970-talet. Innan Backa bodde familjen i Kortedala, där barnen föddes. Familjen flyttade till Backa 1980. Kvinnan är nu sjukskriven efter en bilolycka.

Här har dom gått i skola och dagis. Undan för undan flyttade dom (barnen) härifrån och jag bodde kvar ensam. /.../ Jag trivs så bra här på området, det är så grönt och fint. Barnen växte upp och här fanns mycket kompisar. Vi flyttade till Backa för att det var samma bostadsbolag.

Kvinnan bor efter en skilsmässa ensam kvar i lägenheten. Sonen bor i västra Göteborg, och dottern utomlands. Nu använder hon ensam sovrummet intill köket som eget sovrum. De båda andra rummen är möblerade ungefär som de var när barnen bodde kvar hemma.

Varför Backa?

Familjen trivdes inte i lägenheten i Kortedala och det var till slut anledningen till att byta bostad.

Jag trivdes inte där, det fanns inget fönster i köket, jag kände mig så instängd. Jag gick till Poseidon och bad att få byta så fort som möjligt

Familjen flyttade först till Backa och en tretrumslägenhet och bytte sedan till den nuvarande lägenheten för att barnen skulle få var sitt rum.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Gårdarna och naturen i Backa är en tillgång i boende. Även om sviterna efter bilolyckan gör att gården inte används lika mycket som förut är det en tillgång att blicka ut över den från lägenheten.

För mig är det en glädje, på hösten är det så vackert, jag älskar hösten för alla färgerna. När jag var sjuk ville jag ha mycket färg på väggarna, då fick jag gult, det ger mig glädje.

Då hon bott länge i samma lägenhet känner hon till sina grannar, men de umgås inte med varandra. Samtliga grannar har problem med spriten men det finns ändå en respekt dem emellan.

Ja, det är bara att heja. Hon som bor här under är alkoholist. /.../ Den andra dricker också och han som bor bredvid mig dricker också. Hon som bor ovanpå, ibland kryper hon hela trappan upp eller somnar på trappan. För mig är det lugnt, jag hejar bara.

Oroligheterna i området har påverkat känslan av trygghet. Det blir inga kvällspromenader längre.

Ja och jag går inte ut på natten. Det händer så mycket här på natten. /.../ det är en grupp som kommer från olika ställen. /.../ Dom provocerar polisen och så...

Men det är inte hela stadsdelen som upplevs som en otrygg miljö utan enbart vissa utsatta platser. Mediauppmärksamheten omkring oroligheterna gör att många undrar hur hon står ut i stadsdelen.

Mina barn säger, ska du inte flytta det är mycket bråk i området. Men det händer inte här, det är på en särskild plats där borta, kiosken, där samlas dom, där händer allt.

En gång då jag gick förbi gjorde dom karate, jag väntade på att dom skulle sluta och när jag gick förbi så dom din jävla kärring. Men dom känner folk i området,

Gård mellan de höga skivhusen

jag tror inte att dom går på folk som bor här, dom provocerar mest polisen. Dom gör dumbeter och så kommer polisen och så händer det något. Nu har jag börjat gå en annan väg till bussen för att undvika dom. Jag går dåligt och känner mig osäker.

Bortsett från dessa händelser, och sett över ett längre perspektiv är hon ändå mycket nöjd med boendet i Backa. Det är nära till service, affärer och bra kommunikationer med buss.

Jag känner inte att något behöver ändras, vi har allt här på området. Vi har affären, tvättstugan, fritids, dagis, hållplats, Netto, torget, Brunnsbo, Backaplan, så det enda jag önskar mig är kanske en gubbe (skratt).

En del av boendet är att det finns vänner i stadsdelen även om umgänget blivit mer sporadiskt efter olyckan, vilken bland annat inneburit nedsatt rörlighet. Trots att hon inte är särskilt aktiv i föreningslivet är saker som Hyresgästföreningens återkommande Ullaredsresor en uppskattad händelse.

Hyresgästföreningen tror jag. Två gånger om året går det en buss till Ullared, då följer jag med och handlar lite presenter till barnbarnen. Det är billigt.

Naturen och gårdarna i stadsdelen är något mycket positivt i boendet.

Jag älskar min miljö häromkring. Titta!

Lägenheten

En uppskattad egenskap i lägenheten är genomsiktsmöjlighet mellan kökets matplats – hallen – vardagsrummet. Det är en kvalitet att kunna sitta i köket och blicka ut, tvärs hela lägenheten, ut mot naturen utanför balkongen.

Köket. Jag sitter inte framför tvn. Jag sitter på balkongen och tittar ut. Här har jag bara glädje (i köket). Jag vill ha mina områden, om du tar mig till havet där vill jag inte vara, jag vill ha mina träd

Pågående inglasningar av balkongerna påverkar genomslukningsmöjligheten och relationen ute – inne negativt.

Ja, jag tycker det skulle vara synd att glasa in den. För man blir så instängd. En del har gardiner som hänger och använder som förråd. Jag vill inte det ska vara så. Man måste kunna andas också. /../ den (solen) börjar komma klockan nio ungefär på sommaren. Jag känner en frihet med balkongen. Jag har depression också. Jag vill inte täcka min utsikt med någonting, härifrån ser jag rakt igenom lägenheten (vid köksbordet).

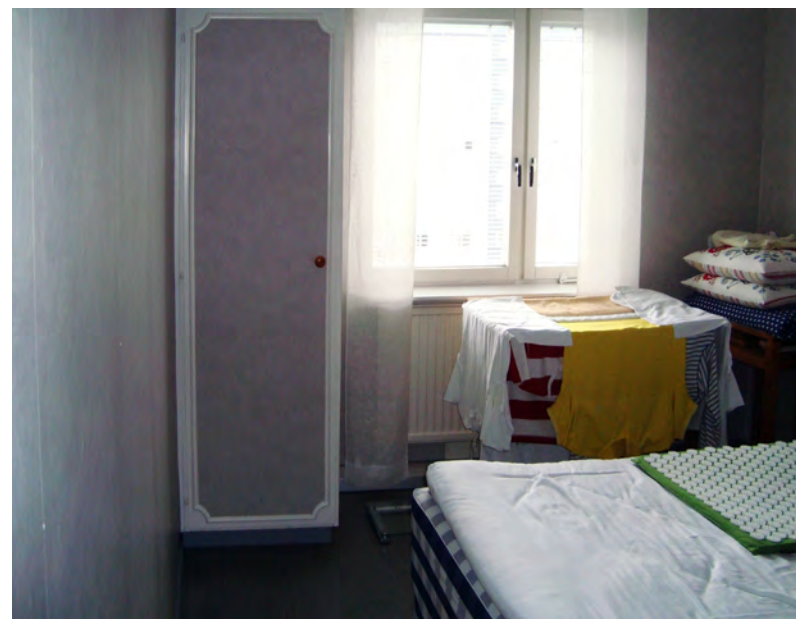
Det första intrycket av lägenheten var negativt. Föregående hyresgäst hade inte skött om lägenheten eller städad.

Det var dåligt och det luktade illa. Det var en katt eller hund som luktade och det var väldigt smutsigt, dom bara lämnade det så som det var då dom flyttade.

Positivt med lägenheten var den vackra naturen. Nu när barnen flyttat och relationen med mannen är slut är minnena från tiden med familjen något som är en del av lägenheten. Närheten till barnen är en viktig del av vardagen.

Vi bodde alla här, jag, min före detta och våra två barn. Ibland när jag har det svårt och blir dålig kommer min son hit och tar hand om mig.

Nu är lägenheten gammal och upplevs som sliten. Det är problem med gamla rör, silverfiskar och saker som går sönder.

Lägenheten upplevs som gammal och sliten

Ja, men jag har silverfiskar på toaletten och i sovrummet och på sängarna. Jag tror att dom kommer från rören. Anticimex har varit här och då fick jag låna en lägenhet en natt men dom måste tydligen byta avlopp för att dom ska försvinna. Ventilationen har också varit fel på men nu är den okej.

Området sköts fint. Men det är saker som går sönder och hon vill inte störa genom att ringa för ofta.

Dom kämpar på fortfarande med allt, Poseidon, det är alltid fint i trädgården. Ringer man, jag försöker att inte ringa så ofta, och frågar om dom kan komma så kommer dom. Nu lovade dom att dom ska byta ytterdörren och sätta kakel ovanför köksbänken. Det somär där nu har jag gjort själv. Den här väggen gungar om man trycker på den (vägg mellan sovrum o kök). Det är farligt.

Genomsikt i lägenheten, vy från hallen via vardagsrummet ut mot balkongen

Förvaringen är numer okej för ensamhushållet men var inte tillräcklig när det var hela familjen som bodde tillsammans i lägenheten.

Det är dåligt med det. Jag har två byråer med mina kläder. När vi var fyra stycken här hade vi problem med förvaringen.

Ljudisoleringen mellan lägenheterna räcker inte till då det finns stökiga grannar. Hög musik och festljud har stört periodvis.

Grannarna intill som flyttade in bråkade mycket med varandra. Hon spelade musik högt som störde /.../ men jag klagar inte. Grannen trodde det var jag som väsnades fast det var hon som bor ovanpå mig. Så var det.

Någon kulturell skillnad mellan lägenheten i Backa, en typisk svensk Miljonprogramslägenhet och lägenheter från hemlandet finns inte. Men när hennes pappa kom på besök upplevde han att det var stor skillnad på öppenhet och slutenhet mellan hennes svenska lägenhet och lägenheten i Chile.

Jag har vuxit upp i ett väldigt fint hem. Ett hus med mycket fönster som pappa byggde själv, så när pappa var här och hälsade på, han skulle vara här tre månader under sommaren, han var en och en halv månad. /.../ Han kände sig instängd och tyckte det var för tyst. Det var många saker som chockerade honom.

Ekonomi

Trots att hyran för lägenheten inte är anmärkningsvärd hög är det en stor utgiftspost då den enda inkomsten är sjukpensionen. Men att flytta till en mindre lägenhet är vara uteslutet. Mindre lägenheter finns endast på markplan och det känns alltför otryggt att bo där. Samtidigt är det en viktig del i tryggheten i vardagen att bo kvar på samma ställe när det har skett dramatiska förändringar i livet såsom sjukdomen, separationen och olyckan.

/.../ att vara sjuk och sedan skilja sig och flytta och bo i en liten låda – jag får panik.

Passform

Lägenheten är för stor och för dyr för ett singelhushåll. Här blir stadsdelens rationella upplägg med ett fåtal lägenhetstyper och storlekar något negativt. Om man vill bo kvar, men i en mindre lägenhet finns få alternativ.

Negativt är också att det inte finns hiss. Lägenheten ligger en trappa upp från gården vilket blir problematiskt för en person med nedsatt rörelseförmåga.

En stor tillgång är balkongen och genomsikten tvärs lägenheten. Det gör att naturen i området, som är mycket uppskattad, också blir en fin del av boendet.

Intervju 3

2009-09-28

Singelhushåll
Kvinna 65 år

Lägenhet 3 rok

Intervjuas med hjälp av tolk

Bakgrund

Den boende är en ensamstående kvinna från Iran som bott i lägenheten i två och ett halvt år. Flyttade till lägenheten tillsammans med sin man. Innan Backa bodde paret inneboende hos ett av barnen i en annan stadsdel under åtta år. Mannen är gammal och sjuk och bor nu på äldreboende.

Varför Backa

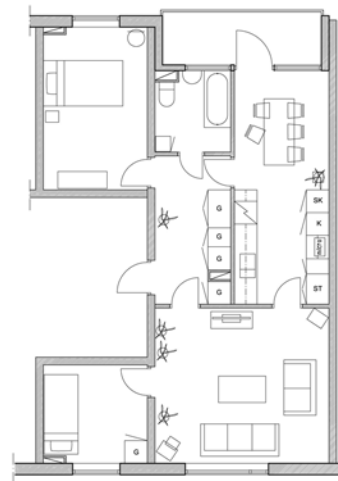
Det har inte funnits någon koppling till Backa utan det var där man blev erbjuden en lägenhet. Lägenheten var lagom stor, låg högt upp i huset och var ljus med utsikt åt båda sidorna.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Hon känner ingen i stadsdelen. Det finns andra iranier i grannskapet men ingen som hon umgås med. Positivt är att Poseidon anordnat ”kurser” om planteringar. Det har varit mycket uppskattat.

Hon älskar att plantera och vi har haft ett projekt tillsammans med Poseidon där man lärt sig att plantera. Det är väldigt mycket skadegörelse, det finns dom som river upp alla blommor som planteras, så hon tycker att det är väldigt tråkigt.

Den egna gården används inte, särskilt inte efter att planteringarna har förstörts. Hon promenerar mycket i om-

rådet och träffar då på andra boende. Det blir små pratstunder ibland.

Om man promenerar kanske man träffar på någon som man pratar med men inte specifikt att man möts på gården.

Gårdarna anses vara fina och bra. Men många använder dom på ett sätt som är störande.

Det är väldigt bra men det finns ju dom som missköter sig och tvättar mattor på nätterna, det förstör ju lite känslan med gården men annars har det funkat bra.

Dagtid känns stadsdelen trygg. Då är det inga problem med att gå till affären. Men på nätterna och särskilt helgerna är det annorlunda, med otrygghet på grund av ungdomsgänget.

Sådär. Inte så mycket (trygghet) på nätterna eftersom det har varit mycket gängbråk och sådant på sista tiden. På helgerna är det gäng med ungdomar som åker runt runt på mopeder här.

Folk som ringer på porttelefonen och vill komma in i huset är en annan sak som ökar känslan av otrygghet. Un-

der intervjun ringer det också på porttelefonen och någon okänd person vill komma in i trapphuset.

Här är ett exempel på att vem som helst kan komma in i huset och när mamma är själv är det inte så tryggt för henne./.../ På sommaren kan det vara mycket ungdomar som försöker komma in i huset och då ringer dom på alla möjliga namn där nere, det kan vara mitt i natten eller väldigt tidigt på morgonen som dom vill komma in här.

Grannarna i trapphuset hejar på varandra men hon umgås inte med någon eller känner någon av dem. Det finns heller ingen önskan att umgås mer med grannarna. Umgänget sker istället inom familjen.

Vi umgås i familjen, det är bra.

På en gård längre bort ligger den gemensamma tvättstugan. Det upplevs som en nackdel att det inte finns en tvättstuga i det egna huset. Den gemensamma tvättstugan används av många och det finns skötselproblem.

Ja, det finns ingen tvättstuga i huset, det är en nackdel, det är jobbigt på vinterhalvåret att behöva gå däremellan (tvättstugan på gården), det är ganska jobbigt för henne. Det är ganska många som tvättar där i tvättstugan och många gånger gör folk inte rent efter sig, det missköts. Det blir väldigt snabbt väldigt smutsigt. Nu fungerar det bättre med tvätttiderna, tidigare kunde en person boka upp fyra maskiner och så dök dom inte upp och så gick det inte att använda några av maskinerna.

Entrén, markplan, slitna material

Lägenheten

Storleken på lägenheten är bra. Vardagsrum och kök är de sociala, öppna rummen som rymmer många när släktingarna kommer på besök.

Det fungerar bra men hon gillar inte plastmattan. Hon har fått städa väldigt mycket för att det ska se lite fräschare ut. Kontakten mellan kök – vardagsrum – hall är också en kvalitet.

Det är jättebra, det är lätt att komma till sovrum och badrum.

Köket är lagom stort men har liten kyl och frys. Detaljer som avsaknaden av fläkt gör att matos lätt sprids i hela lägenheten.

Jo det är bra men i och med att det inte finns någon spisfläkt i köket så kan den luften dra in i vardagsrummet när man lagar mat, annars är det bra.

Trots att man stänger dörren mellan kök och vardagsrum sprids matoset.

Det är ändå så att det kommer matos in i vardagsrummet.

En kvalitet i lägenheten är balkongen. Utsikt mot skogen i norr och söderläge. På balkongen finns också plats för mindre planteringar.

Jo, hon använder den och trivs bra med den och hon planterar lite.

För ensamhushållet finns det tillräckligt med förråd.

Ja, det enda är att förrådet i anslutning till lägenheten är jättelitet. För en så pass stor lägenhet är det ett litet förråd.

Lägenheten är gammal och rätt sliten. Det krävdes en stor rengöringsinsats innan de kunde flytta in. Nu känns det som att kranar, golvmattor mm skulle behöva bytas.

Dom här golven brukar ju ha något översta skikt som gör att smutsen inte fastnar men om man tittar på dom här golven så är det skiktet helt borta, speciellt i köket blir det väldigt lätt smutsigt. Mamma har fått städa väldigt mycket. De förra hyresgästerna hade knappast städat badrummet någonsin, så det fick vi verkligen skrubba och där är gamla kranar.

Ljudisoleringen mellan lägenheterna är okej men en av grannarna spelar musik högt och störande.

Vi har en granne som lyssnar på radio här bredvid, mamma störs ganska mycket av det, vi har försökt säga till honom men det har inte hjälpt alla gånger.

Lägenhetens planlösning är på många sätt lika de lägenheter som hon bott i tidigare i Iran. Men där finns striktare skillnad mellan privat och offentligt. Sovrummet som nås direkt från vardagsrummet skulle inte finnas i en iransk bostad.

I och med att man kan stänga till är det okej här, i Iran brukar man inte ha sovrums i anslutning till vardagsrum.

Trots alla mindre klagomål trivs hon i lägenheten och i stadsdelen. Ljuset och utsikten är de två stora kvaliteterna. Favoritplatsen i lägenheten är köket.

Det är ljuset, att det är väldigt ljust, man har både morgonsol och kvällssol. /../ Här (köket) för man kan se ut i naturen.

Ekonomi

Hyran för lägenheten anses vara rimlig.

Passform

Enligt aktuell trångboddhetsnorm är lägenheten för stor

Direktkontakt vy från vardagsrummet via köket ut mot balkongen

för ett ensamhushåll där plats för att sova, plats för umgänge krävs utöver kök, bad mm. För den intervjuande fungerar lägenheten bra. Kvaliteter som genomsikt, med solen som vandrar från ena sidan på morgonen till andra sidan på kvällen, är en viktig kvalitet. Förutom ljuset är den fria utsikten också viktig. När det kommer gäster är lägenhetens planupplägg en viktig kvalitet. Direktkontakten mellan kök och vardagsrum liksom rundgångsmöjligheten där man når hall och bad direkt från både vardagsrum och kök är en praktisk egenskap.

Intervju 4

2009-09-03

Familj

Föräldrar, c:a 35 år, två barn 2 och 3 år.

Lägenhet 3 rok

Intervjuas med hjälp av tolk

Bakgrund

De boende är föräldrar till två sjuka barn. Barnen har stora funktionshinder och behöver hjälp dygnet runt. Bostaden är delvis ombyggd med sjukhustillbehör såsom lyftanordningar mm för att underlätta sjukvårdsarbetet med barnen. De båda mindre sovrummen är sammanslagna till ett stort rum för barnen. Föräldrarna har sovrummet invid köket. Vid intervjun medverkade en annan familj som tolk.

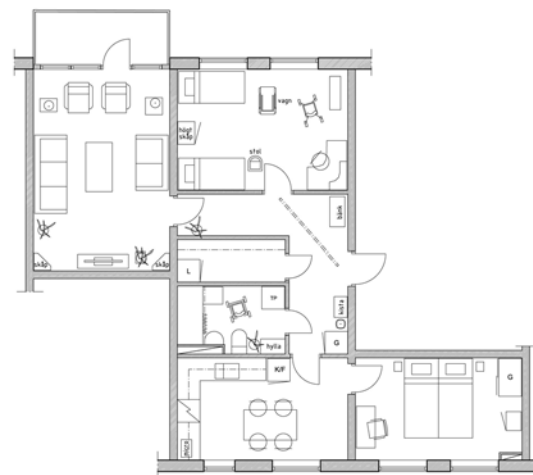
De kom till Sverige från Irak 2003 (mannen) och 2005 (kvinnan). Tolfamiljen kommer från Iran och har ett barn med samma sjukdom. Familjerna har träffats via olika föräldragrupper.

Varför Backa

Familjen bodde tidigare i en grannstadsdel. Lägenheten var bara 2 rok och när de blev erbjudna denna 4:a flyttade dom hit. Det finns ingen annan koppling till stadsdelen.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Familjen är inte så ofta på gården. Barnens omvårdnad kräver mycket tid. De har lärt känna folk i området och umgås en del med de nya vännerna. Det finns en del irakier i stadsdelen men de umgås inte med någon i området. Men de tycker också det känns otryggt att vistas på gården på grund av ungdomsgänget.

Dom tycker att barnen kräver mycket tid och dom tycker inte att det känns så säkert på gården eftersom det finns ungdomsgäng där. Dom säger dumma saker, man känner sig inte trygg.

Lägenheten

De tycker lägenhet är bra på många sätt men att den inte passar deras situation med de sjuka barnen och stora krav på plats för rullstolar, stora sjukhussängar extra förråd mm. Rummen är överlag för små för att kunna klara situationen. De två mindre sovrummen är ihopslagna men ytan är ändå knapp.

Det var två sovrum för barnen innan men nu har dom tagit bort ena väggen så nu är det ett ganska stort rum. Det är ändå svårt att få det att fungera eftersom sängarna är speciellt utrustade och tar plats.

I köket finns det ursprungligen plats för en liten matplats och det är svårt att få plats med barnens specialstolar. Detsamma gäller för badrummet. När barnen ska duscha används en specialsäng för detta och det blir mycket trångt i badrummet.

Både kök och badrum är små eftersom de hjälpmedel barnen behöver tar så mycket plats. I badrummet har man en duschsäng som man duschar barnen på och den tar stor plats och i köket tar stolarna plats. Lägenheten har liten förvaringsyta och familjen har köpt extra skåp.

Det är ganska lite garderober men man har köpt mer förvaring. I köket är det inte heller så mycket förvaringsutrymme. Det är ganska lite för den här familjen. /.../ Vi har lika lite som alla andra här i området och vi har två handikappade barn, vi behöver mer förvaringsutrymme. En familj som inte har handikappade barn kanske tycker att det räcker med förråd. Dom har mycket hjälputrustning som tar plats.

I Irak bodde familjen i en stor villa. En markant skillnad är storleken på vardagsrummet. Det var betydligt större i villan än i lägenheten.

Ja, där bodde dom i en stor villa och hade gott om plats. I vårt hemland är vardagsrummet jättestort jämfört med här och man har stora gårdar.

Materialen i lägenheten är okej men mycket är gammalt och slutet. Men om något går sönder blir det snabbt åtgärdat av Poseidon. Kvaliteten skiftar i lägenheten.

Det är inte dåliga material som går lätt sönder men det beror också på vem som bor i bostaden. Vissa saker är sämre gjorda andra är välgjorda.

De störs då och då av sina grannar när de är i vardagsrummet.

Det är bra med affärer här i området men det känns osäkert med alla ungdomarna som rör sig här.

De har en egen uteplats utanför huset som de använder ibland, men de störs av bilar som kör förbi.

Vi gör intervjun på eftermiddagen och det är ljust ute men familjen har hela tiden perseiennerna neddragna och lamporna tända. De tycker lägenheten är ljus och om man tog bort träden framför lägenheten skulle det bli ännu ljusare. Då de hela tiden har perseiennerna neddragna störs de heller inte av insyn.

Ekonomi

Lägenheten anses dyr.

Dom tycker det är ganska dyrt. Dom tycker allting blir dyrare men lönen ligger kvar på samma nivå. Efter renovering höjs hyran ännu mer och det är fortfarande samma bus.

Passform

Familjen har speciella behov i och med de två sjuka barnen. De skulle behöva större rum och mer förråd. Lägenheten passar dåligt för familjens behov.

Familjen är trångbodd. Då de gjort om 4:an till en 3:a skulle de behöva ett rum till för att barnen skulle få varsitt rum.

Men trots kritiken på de olika punkterna ovan är de ändå nöjda med bostaden och på vår avslutande fråga om vad de tycker om lägenheten blir svaret:

Sammantaget är det väldigt bra.

Familjen skulle behöva mer förvaringsutrymme

Intervju 5

2009-08-25

Familj
kvinna 51 år, man 50 år, son 28 år

Lägenhet 3 rok

Bakgrund

Familjen kom från Bosnien, Sarajevo, på grund av kriget där 1992. De bodde inledningsvis i Borås och flyttade efter 6 månader till Friskvåderstorget, Biskopsgården då en bror till mannen bodde där. Efter två år flyttade familjen vidare till Backa.

Vi bodde ett halvår i Borås sedan flyttade vi till Biskopsgården, Friskvåderstorget, min bror bor här i Göteborg. Där bodde vi två år och sedan flyttade vi hit.

Lägenheten ligger ett par våningar upp i ett av de högre skivhusen i stadsdelen. På grund av läget är det ljust och fint.

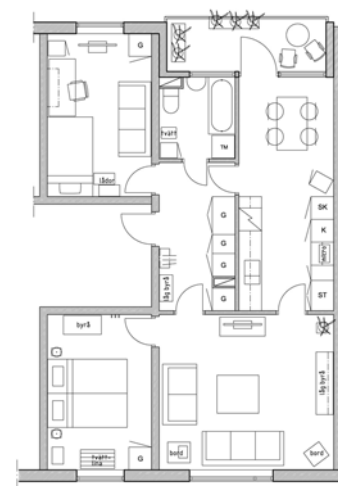
Mannen arbetar som tekniker i ett byggserviceföretag. Kvinnan är hemma och sonen är arbetslös.

Varför Backa?

Nuvarande lägenhet kom de över via ett lägenhetsbyte.

Vi kände en kille som bodde här i området som hade kontakt med Poseidon, han ville byta bostad med oss. Vi kände inte till Göteborg och tyckte det gick bra att byta.

De uppskattade lägenhetens planlösning och att det gick att ordna ett avskilt sovrum för sonen, som nås direkt via hallen och ligger alldeles invid badrummet. När de tog över lägenheten var den i dåligt skick och de har renoverat ytskikten.

Den här lägenheten var inte renoverad. Vi behövde göra i ordning den. Vi fick material av Poseidon och så har vi renoverat själva.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

De uppskattar stadsdelen på många sätt men använder sällan gården eller området för promenader eller annat. Gården är fin att se på och de har registrerat att andra grannar använder den till grillning, umgänge och annat.

För dom som vill sitta där ute är det jättebra. /.../ Dom kan grilla./.../ Dom (Poseidon) har gjort allting fint, tycker jag. Mycket blommor.

De känner till grannarna i trapphuset och många i närområdet men umgås inte med dom. De umgås heller inte med andra Bosnier som bor i området, trots att det finns gott om landsmän i stadsdelen. När de träffar grannarna i trapphuset eller på gården hälsar de på varandra, men inte så mycket mer umgänge.

Vi känner nästan alla här, vi umgås inte, bara hälsar och pratar en stund./.../ Vi har två familjer vi umgås med. Det räcker.

De tycker området känns tryggt dagtid och de promenerar varje dag till intilliggande Selma Lagerlöfs torg. De sitter gärna på sin balkong. Men det tidigare nämnda ungdomsgänget gör att de inte vill gå ut på kvällstid.

Vi går inte ut på kvällen./.../ Vi går ut på kvällen om vi slipper gå den vägen. Egentligen gör dom ingenting men man känner att man vill inte gå där. Det har varit mörkt i området men dom sista åren har dom gjort många förbättringar. Vi är nöjda med Poseidon.

Kommunikationer och service fungerar bra. De uppskattar närheten till Selma Lagerlöfs torg. De har egen bil, men åker även kollektivt och det är enkelt och snabbt att ta sig in till Göteborgs centrum.

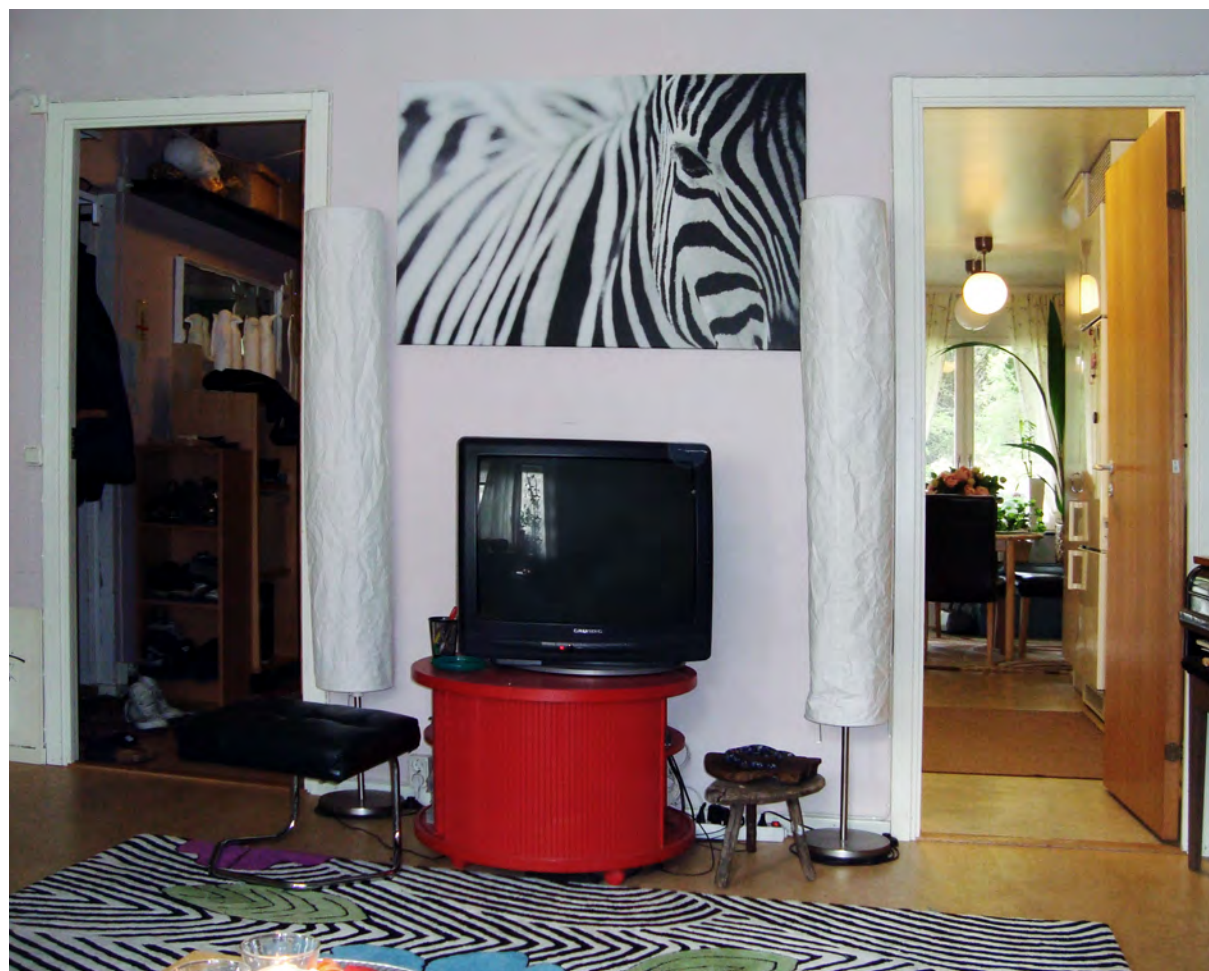
Vi brukar handla på Selma-torget på Hemköp. Ibland handlar vi här på Netto men vi åker också och handlar med bilen. /.../ Vi är nöjda med det.

Lägenheten

De trivs med lägenheten. De har inga planer på att flytta utan ser fram mot att lägenheten ska renoveras.

Mina arbetskollegor frågar varför flyttar du inte? Jag vet inte varför vi ska flytta, vi är nöjda med detta. /.../ Jag tycker att hela huset är välbyggt, bra material. Vi är nöjda, men vi vet att dom har börjat att renovera i området. Vi vet inte när dom ska börja med dom höga busen. Vi kan vänta. Dom har sagt att allt ska vara klart 2015 och sedan blir det ännu bättre.

Som nämndes inledningsvis var planlösningen en viktig del i att dom valde att flytta till Backa. Det är en kvalitet att kunna "dela av" lägenheten. Om de är i vardagsrummet kan de stänga

dörren till hallen och köket. Vilket gör att lägenheten får två delar som fungerar parallellt, nästan oberoende av varandra.

Man kan stänga den dörren om man vill dela av mot sonens rum.

Respektive rums storlek och form passar också familjen. Vardagsrummet har haft ungefär samma möblering sedan de flyttade in. De uppskattar den kvadratiska formen.

Vardagsrummet går att stänga mot hall och kök

Sonens rum som är det minsta rummet skulle kunna vara större.

Det har alltid sett ut så här. Det är lättare att möblera när man har ett sådant här rum som är kvadratisk. /.../ Sonens rum är kanske lite litet.

Köket och balkongen, och sambandet dom emellan, är också uppskattade delar i lägenheten. Balkongen som vetter mot syd väst används flitigt.

Köket är bra, vi sitter ofta på balkongen, där har vi eftermiddags- och kvällssol.

Förrådsytorna har inte räckt till och de har successivt kompletterat med egna garderober och annan förvaring. Det är otympligt att förvara vissa saker såsom bildäck m.m. i förrådet utanför entrén. Men närheten mellan förråd och lägenhet har också många fördelar.

Men det är bättre att ha ett förråd som vi har här, man kan lättare hämta skor och sådant när man behöver.

Ljudisoleringen mellan lägenheterna tycker de är dålig. Grannarna ovanpå stör. Men det är ett överkomligt problem.

Vi hade ett problem för några år sedan, en kille som bodde ovanpå, han spelade hög musik, annars inga stora problem. /.../ Dom som bor ovanpå har två barn som leker, det hörs, men så är det ju. Det är ganska bra.

De störs heller inte av ljud utifrån, typ från trafik eller annat. Men återigen nämns ungdomsgänget som störande för hela området. Även ljudmässigt:

Dom senaste två, tre månaderna vet vi att det här gänget på Backa samlas vid den lilla affären där men dom har också samlats bakom den lilla röda stugan här ute.

Balkongen har eftermiddags- och kvällssol

Ibland sent på kvällen, och vi sover alltid med öppet fönster. Det är en del ljud som hörs. Vi tänker att dom som bor nära den lilla affären har mycket ljud varje kväll.

Det finns många likheter mellan lägenheten i Backa och den lägenhet de hade i Bosnien. Där hade de ett mindre kök som dessutom var sidoordnat placerat.

Vi hade nästan samma lägenhet, en trea, fast kanske lite mindre. Lite mindre balkong. Vi bodde på tionde våningen här bor vi på femte. Det är ingen stor skillnad. /.../ Vi hade lite mindre kök men annars är det lika.

Ekonomi

De tycker lägenheten är värd det pris de betalar för den. Men även en höjd hyra efter en renovering är okej.

Vi betalar ungefär 4700, vi vet dom som betalar mycket mera. Det är kanske inte samma kvalitet som vi har här. Vi betalar elen för sig nu, den ingick tidigare i hyran. En trea kommer kanske att kosta 5500 sedan efter renovering, det är ett bra pris.

Passform

Lägenheten passar familjen mycket bra. Men när sonen får arbete kanske han flyttar till en egen lägenhet och då förändras förutsättningarna. De kan då få ett extrarum, men de har också diskuterat möjligheterna att byta till en mindre bostad.

/.../vi har pratat om att kanske köpa en egen bostadsrätt. Det kanske är bättre att avvakta, om han flyttar kanske vi kan köpa en tvåa.

Vi frågade om de saknar ett arbetsrum eller gästrum, men mannen jobbar inte hemifrån och umgänget med

vännerna är inte av den typen att någon behöver stanna över natten.

Vi umgås här, jag har min familj här, min bror, syster och föräldrar. Alla har egna lägenheter, även kompisar. Ibland kanske någon sover över här, inte ofta. /.../ Vi tänkte också att då sonen flyttar får vi ett extrarum om vi behåller den här lägenheten.

Planlösningen med kontakten mellan vardagsrum och kök, genomsiktsmöjligheten mellan vardagsrum och kök och att man kan röra sig på olika sätt i lägenheten, men även möjligheten att kunna dela av, genom rundgången, är kvaliteter.

Familjen störs sällan av ljud utifrån

Intervju 6

2009-08-27,

Familj

Kvinna 36 år, Man 38 år, Barn: 14, 11, 5, 3 och 1,5 år,

Lägenhet 4 rok

Bakgrund

Intervju med kvinnan i familjen. Hon kom till Sverige, från Kenya, med sina föräldrar 1991. De bosatte sig i Backa. År 2000 kom hennes man till Sverige, med sina två döttrar. Mannen är från Indien. Samma år flyttade familjen som då bestod av fyra personer in i lägenheten. Kvinnans föräldrar och fyra syskon bor också i Backa.

Kvinnan är mammaledig men arbetar annars som barnskötare och mannen med logistikanläggning. Intervjun gjordes sittandes på den stora mattan i vardagsrummet.

Varför Backa?

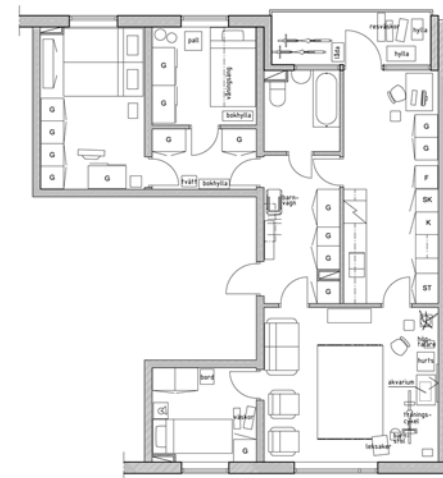
Det var naturligt att bosätta sig i Backa med sin egen familj, nära föräldrar och syskon. De hade ingen valmöjlighet utan fick ta den lägenhet som de blev erbjudna av Poseidon.

När vi gifte oss ville vi ha en bostad så snart så möjligt, så då fick vi en lägenhet som var ledig, vi hade ingen möjlighet att välja, så vi tog den. /.../ Då var vi bara fyra stycken, då var det skönt.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Även denna familj är påverkad av ungdomsgängets framfart i stadsdelen. De känner oro och otrygghet.

Ja, vi trivs, fast det är mycket som pågår nuförtiden. Skador och bråk, ibland har vi hört om mord också i

det här området. När vi kom hit var dom (killarna i ungdomsgänget) små och dom har vuxit upp i det här gänget, det är det vi har fått följa med egna ögon.

Kvinnan är orolig och stadsdelen känns otrygg även dagtid. Hon vill inte att barnen leker ensamma på gården. Men samtidigt är hon också osäker på om något verkligen skulle kunna hända barnen.

Nu är vi rädda. Förut var allt bra, nu vill vi inte att barnen ska vara själva, inte heller på gårdarna, vi håller hela tiden ett öga på dom. /.../ Vi har inte själva blivit utsatta för något, men det vi läser i tidningen och det vi ibland ser och hör folk berätta gör oss rädda. Senaste veckorna har dom bränt ner en motorcykel utanför skolan och en bil här. Dom har också gjort skador på vår bil. Nästan varje år får vi byta bil. Dom kastar sten mot vindrutan.

Gårdarna och den övriga utemiljön är uppskattad. Men även naturen kring stadsdelen används för utflykter, grilla

eller vara tillsammans. Kvinnan umgås mycket med sina syskon och ett par av syskonen har också barn. Men hon umgås även med ett par av grannarna. Man umgås inte med värfamiljerna i hemmet. Det finns inget enskilt ställe man träffas på utan det är offentliga platser i stadsdelen dit man ändå har ärenden.

När vi tvättar kläder, när vi lämnar barnen på dagis, då säger vi hej och står och pratar en liten stund. Man frågar hur det står till och hör efter om vi kan hjälpas åt med något./.../ Nej, det har vi inte tid med (att träffas över en kopp te i hemmet). När vi arbetar med vår förening då samlas vi, fast vi kan skicka mat som vi har gjort till varandra, men vi har inte tid att sitta ner.

De som hon väljer att umgås med tillhör inte någon särskild grupp. Religion eller etnisk bakgrund är inte så viktig för umgänget.

När jag hälsar på folk tycker jag det är lätt att gå vidare...man börjar prata och fortsätter. Det är lätt för mig att säga hej till andra. /.../ Vi har vår religion men det behöver vi inte blanda med att umgås med andra.

Service med avseende på affärer är också bra i stadsdelen. Det finns olika alternativ.

Ja, det är nära. Torget är också nära. /.../ Ja, där finns allt, (Selma Lagerlöfs torg) men vi brukar åka till Backaplan eller Bäckebol.

Lägenheten

Lägenheten är för liten för fembarnsfamiljen. Barnen bor två i varje rum och rummen är små. Köket är inte stort nog för att rymma hela familjen. Kvinnan vi intervjuar är mycket negativ till lägenheten.

Sovrum för båda föräldrarna och det yngsta barnet

Ingenting är bra. Det är hela tiden svårt att anpassa sig till lägenheten. Det är bra att man kan ta reda på vad barnen gör när man tittar ut genom fönstret annars är det ingenting här som är bra med lägenheten.

De två äldre flickorna bor i ett rum, de två pojkarna tillsammans i ett annat rum. I föräldrasovrummet sover också det minsta barnet. Det finns ingen plats i de mindre rummen för skrivbord eller liknande för barnen. De har därmed ingen bra plats att göra läxorna på.

Punkthus mellan skivhusen och trevåningshusen

Vi har inga skrivbord alls, vi har inte plats. /.../ vi vet inte hur vi ska möblera. Vi brukar flytta möblerna hit och dit för att se om dom passar, vi försöker hitta en bra lösning. Vi flyttar också barnens rum om det passar här eller här. Hela tiden pågår möblering.

Förvaringen är också problematisk. Det behövs plats för alla saker som den stora familjen behöver. Nu används också balkongen som förråd. Där står fem cyklar som bärs genom hela lägenheten. Detta på grund av stöldrisken om de står uppställda utanför.

I köket har de tagit bort köksbordet. Frukosten äter man sittandes på golvet. Det är det vanliga i kvinnans kultur, men ett köksbord hade varit bättre anser hon.

Vi har tagit bort stolarna, vi har ingen plats för matbord. /.../ vi sitter här och äter (på golvet). Men det passar i vår kultur. Innan hade vi bord och stolar. Fast på morgonen passar det inte när barnen ska iväg, då behöver dom bord och stol att göra frukost vid men dom har lärt sig med tiden

I vardagsrummet finns en stor mjuk matta och där äter familjen övriga måltider. Det är även där som man umgås när gäster kommer på besök. Det är bra att vardagsrummet kan stängas av mot nästan hela lägenheten genom dörren mot hallen, dörren mot köket. Men det lilla sovrummet som nås från sovrummet stör detta. Det blir en krock mellan det privata och det offentliga.

Vi är i vardagsrummet då, vi stänger andra dörrar så man inte kan gå in och se. /.../ Det känns också obehövligt. Man skulle ha den delen mer privat (syftar på sovrummen)

Rummen i bostaden anses vara små, även vardagsrummet. Det brukar bli många som samlas i vardagsrummet när de har gäster. Både män och kvinnor umgås i samma rum.

Vi sitter alla tillsammans.

Ett annat minus för lägenhetsplanen är wc:ets placering mitt i lägenheten, synlig direkt från entrén. Kvinnan berättar om sin uppväxtlägenhet i ett indiskt hus där varje rum hade ett badrum. I Backalägenheten är man många som ska samsas om ett kombinerat wc/dusch- och tvätt rum,

Alla har inte möjlighet att skaffa eget badrum till varje rum, men det hade vi faktiskt. Här har vi ett badrum och det är hela tiden kö till badrummet. Och dom skriker, "jag ska först...", det är mycket jobbigt.

Toaletten borde inte ha en så central placering i lägenheten, i hallen precis där man kommer in.

Utifrån är det inte mycket som stör, såsom trafik eller annat. Men på senare tid har gänget under nätterna kört moped och stör nattron.

Ekonomi

De tycker inte lägenheten passar familjens behov och därmed upplevs hyran som hög. Men samtidigt är de medvetna om att hyresnivån på många andra ställen är betydligt högre.

Hälften av det vi tjänar lägger vi på hyran och vi har inte mycket kvar sedan. Vi vet att många andra ställen har högre hyror än Poseidon, men jag tror att någonstans måste man betala.

Passform

Familjen är trångbodd. Barnen bor två i varje rum. Rum-

men är dessutom små. Det finns inte plats för läsläsning eller en lugn vrå. Standarden är också låg med endast ett badrum i en så pass stor lägenhet. Dessutom är köket i minsta laget för en så pass stor lägenhet. När kvinnan beskriver hur lägenheten borde förändras är hennes förslag att ha två stora rum istället för alla smårum.

Nej, en stor yta, mer yta. Vi har en yta med fyra rum och det passar inte. Istället skulle man ta bort väggarna och ha två stora rum, här är fyra rum och det är inte bra. /.../ Ja, då kan man möblera ordentligt, då är inte väggarna i vägen.

Kvinnan har bott 2/3 av sitt liv i stadsdelen och har förankringen med föräldrar och syskon som bor nära och är en del av vardagen.

Men den storlek på lägenhet som familjen vill ha och behöver finns inte i stadsdelen. Familjen funderar på att flytta och då till ett hus, gärna i en mindre ort utanför Göteborg.

Så en dag tyckte vi att även om vi flyttar så är det ett helt nytt område som man måste lära känna, det är bättre att fortsätta här, men vi vill gärna flytta till Mölnlycke eller Härryda men det är lång kö. Men inte i lägenhet, någon annanstans.

Viljan att lämna stadsdelen är också sammankopplade med den oro och otrygghet man känner inför ungdomsgängets "verksamhet".

Intervju 7

2009-09-01

Familj

64 och 59 år, en son 37 år.

Varannan vecka fyra barn, 15, 12, 8 och 3 år

Lgh 4 rok

Intervju med hjälp av tolk (dottern)

Bakgrund

I lägenheten bodde ursprungligen det gifta paret. Men när sonen separerade från sin fru flyttade han hem igen och varannan vecka bor också hans tre barn i lägenheten.

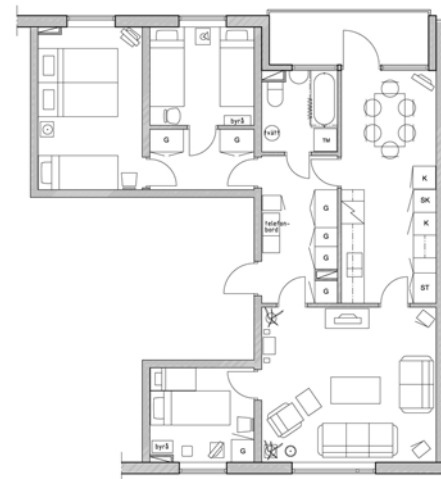
Det äldre paret kom till Sverige 1985 från Chile. De bosatte sig först i Gamlestaden och flyttade efter två år 1987 till Brunnsbo och kort därefter till nuvarande lägenhet i Backa.

Varför Backa?

I Backa bodde mannens bröder så det var naturligt att flytta dit. Det var viktigt att bo nära de andra i familjen. Fler släktingar har kommit till stadsdelen, men samtidigt har också andra flyttat från Backa. Familjen har idag många släktingar som bor i stadsdelen.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Gårdarna mellan husen är en stor tillgång i boendet. Där träffar de ofta andra släktingar och deras barn. Särskilt när det är fint väder. Men de tycker det borde finnas mer saker för barnen på gårdarna. Det är mest med släktingarna man umgås. De känner till grannarna i trapphuset och andra i området. Man hälsar på varandra, men har ingen djupare kontakt.

Så där, det skulle finnas mer grejer för barn, det är för lite tycker jag.

De tycker också om naturen kring stadsdelen och använder ofta skogen för promenader.

Ja, det är fint med skogen och vi promenerar där.

Förutom mer anordningar för barnen har de inga önskemål om förändringar på gårdarna såsom plats för egen odling eller liknande.

Självklart kan man önska sig en liten trädgård att ha sina blommor i, men det har man inte här. /.../ Vi har tänkt att då skulle vi bo i ett hus, det känns bättre än att göra det här.

Liksom andra som vi intervjuat har känslan av trygghet förändrats genom ungdomsgängets framfart. Trygghetskänslan har försvunnit och dottern berättar att hon ogärna lämnar sina barn på gården.

Nej, tidigare kände man sej trygg men nu gör man inte det. Jag lämnar inte mina barn själva därute, det gör

jag inte. För mina föräldrar är det tryggt för dom har inga småbarn. Det är annorlunda för dom än för mig.

Ungdomsgänget, bilbränder och den mediala negativa uppmärksamheten påverkar också den egna bilden av bostaden och stadsdelens status.

Ja, man känner sig stolt ibland men just nu känns det inte så. /.../ Man känner sig inte så trygg och man vill kanske inte berätta att man bor här, det är synd.

Service, kommunikationerna, närheten till intilliggande torg och köpcentrum är en positiv del av boendet. De brukar handla mat på Netto och tar bil eller buss till centrum eller Backaplan.

Ja, vi har bil också, vi åker både bil och buss.

Lägenheten

En fördel med lägenheten är att den är stor. I alla fall den veckan då dom är tre vuxna. Extra bra är att vardagsrummet är stort. Men samtidigt finns det ett problem i planorganisationen genom att de privata och offentliga rummen är sammanblandade.

Varför ska det finnas ett rum precis vid vardagsrummet, det är samma sak som där jag bor varför ska det finnas ett rum precis vid köket? Det är fel, jag tycker det är helt fel. /.../ sovrummen är privata, dom ska inte vara precis där det kommer gäster.

Bostaden de hade i Chile var mer uppdelad i olika delar med sovrummen längst in. Även köken placeras så att de inte ska vara en del av det som gäster i bostaden ser.

Vi bodde ju i bus i Chile. Dom ser ju inte likadana ut, lägen-

Barnbarnen bor i lägenheten varannan vecka

Relationen mellan kök och vardagsrum är bra

beterna. Min mormor bodde i lägenhet och dom hade sina sovrum längst in. Hon hade matplats och vardagsrum för sej och köket längst in.

Men nuvarande relation mellan kök – vardagsrum är också bra.

Balkongen fungerar inte så bra. De vill ha den inglasad. Inte främst för klimatet utan för att slippa alla fåglar som är där och skräpar ned.

Nej, hon säger att det kommer fåglar och skräpar ner på balkongen.

Men överlag är de mycket nöjda med bostaden. Mannen säger upprepande gånger att han aldrig vill flytta därifrån.

Trots att det blir trångt när barnbarnen kommer varannan vecka är det inte något problem.

Ja det går bra. Det är ju barnbarnen som är här.

Två av barnen delar ett av sovrummen och det minsta barnet sover i pappans rum.

Ekonomi

De är i nöjda med sin bostad och tycker hyran är okej.

Ja, den har höjts, men jag tycker inte det är så mycket ...

Passform

Familjen är trångbodd när barnbarnen kommer varannan vecka. Samtidigt står rummet som barnen sover i oanvänt varannan vecka. En flexibelt föränderbar lägenhet vore att föredra där barnrummets yta exempelvis kunde ha tillfallit vardagsrummet varannan vecka.

Sambandet mellan kök, vardagsrum och hall är uppskattat. Samtidigt som de hellre hade sett att det lilla sovrummet som nås från vardagsrummet hade legat tillsammans med de två andra sovrummen.

Oroligheterna i stadsdelen påverkar även denna familj. De känner sin inte trygga och de vill inte längre lämna barnen ensamma på gården.

Gårdarna, området och naturen är positiva inslag i boendet. Gårdarna kunde kompletteras med mer saker för barnen.

Familjen är nöjd med sitt boende och då framförallt lägenheten.

Det är en bra lägenhet, han (pappan) vill aldrig flytta härifrån.

Intervju 8

2009-09-02

Gift par

Kvinna 62 år, Man 62 år,

Lägenhet 4 rok

Bakgrund

I lägenheten bor ett par som ursprungligen kommer från Finland. Vi intervjuar kvinnan som kom till Sverige 1970 för att jobba på Volvo.

Mannen har bott i Sverige sen 1962, då han kom hit med sina föräldrar. Paret gifte sig 1971 och bodde först på Blackevägen i Lundby, och flyttade 1975 till Backa. De lämnade en liten lägenhet på 42kvm och då de hade två barn behövde de en större lägenhet. Då de kom till Backa var området ganska nytt. 1983 flyttade familjen till den nuvarande lägenheten. Kvinnan hade börjat arbeta som dagbarnvårdare och behövde mer plats.

Jag började som dagbarnvårdare då och vi behövde mera plats förstås. Den här lägenheten är 90 kvm och har två toaletter, en sk fyra.

Rummet intill köket är dagbarnens lekrum. Längst in i lägenheten finns en privat sovrumsdela där de har sitt eget sovrum och ett rum som är möblerat efter det sist utflyttade egna barnet.

Paret trivs i lägenheten, men är nu på gång att flytta i samband med pensioneringen.

Min man har arbetat på Götaverken och han har flera arbetskamrater som bor långt bort och dom åker varje

morgon tidigt och det är långa köer. Han cyklar och det tar en kvart. Jag har svårt att tänka mig att bo så långt bort när man har dagbarn också. Jag har tyckt att det är bra för barnen att bo på samma ställe när man växer upp. Att man inte tror att det är bättre där och där.

Varför Backa?

Paret kände en familj som bodde i Backa, vilket gav anledning till att flytta till stadsdelen. De fick en större lägenhet på 80 kvm.

Lagom långt till jobbet tyckte min man, likaså till stan men ändå stora skogsområden runt omkring (viktigt med naturen in på knutarna).

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Paret använder inte gården och är rätt kritiska till hur den är planerad. Kvinnan berättar att gården byggdes om under 1990-talet och att det var dåvarande hyresgäster som fick vara med och bestämma. Men då det bara var ett fåtal hyresgäster som engagerade sig i gårdens omvandling blev resultatet inte bra för de som inte ville eller kunde vara med i processen.

Gårdarna gjordes om i slutet på 90-talet. På den här gården tog man bort större delen av lekredskapen, istället har man satsat på social samvaro med bla två grillplatser och flera grupper med bord och bänkar. Man borde ha satsat mer på barnen. Hyresgästerna fick vara med och planera sin gård och den här gården är ett varnande exempel på hur det kan gå när några få entusiaster deltar i planeringen – resten är inte intresserade. Man borde ha anlitat en arkitekt i stället. Vi har aldrig deltagit i den sociala samvaron på gården.

Samtidigt som bostadsundersökningen pågick så färdigställdes ombyggnaden av ett av punkthusen. Lägenheterna renoverades och fasaden tilläggsisolerades och putsades.

Genom sitt arbete känner kvinnan en del som bor i stadsdelen. De har sina närmsta vänner i Backa. De har under många år främst umgåtts med en familj som bott i samma trappuppgång.

Jag känner några i området genom mitt arbete, några som kommer från Finland och några som har bott här jätte länge. Under alla åren som vi har bott här har vi umgåtts bara med en familj i den här trappuppgången. Vi blev jätteförvånade när de efter 25 år i samma lägenhet plötsligt flyttade till en insatslägenhet. Men vi har våra bästa vänner, ett finskt par, som vi blev bekanta med när våra barn gick i småskolan, här i området.

Paret använder inte gården för att träffa grannarna, grilla eller liknande. Men kvinnan träffar sina dagmammekollegor på olika gårdar i stadsdelen. Det finns också lokaler i området som de kan använda när de vill träffas.

Jag har bara svenska arbetskamrater numera. Jag umgås med dom, vi trivs ihop. Vi har en lokal på sagogången. /.../ Ja, vi är fyra stycken och vi träffas onsdagar och fredagar där. Då får barnen vara i större grupp och leka. Då kan man göra annat än hemma. Det finns mer plats i lokalerna.

Under åren de bott i lägenheten har det varit få flyttningar i trapphuset. De har mestadels haft bra grannar. Men på senare tid har folk flyttat ofta.

Vi har haft goda grannar eller tur med grannar, tyst på nätterna. Några högljudda fester någon fredag eller lördag kväll, inget som har pågått varje veckoslut. Ingen har hoppat ut genom dörren och klagat och skällt på mig när jag har klampat i trappan med mina många

dagbarn, Visst tycker man ibland när det flyttar in nya hyresgäster att det borras och hamras i evigheter och några med alkoholproblem har inte orkat ända hem utan har somnat i trapphuset, sådant har hänt också, men bor man så här får man tåla lite mer. /.../ Det är en sådan rundgång numera.

Oron i stadsdelen har gjort att de känner sig mindre trygga. Tidigare var det inga problem men nu vill de inte gå ut och promenera i stadsdelen när det är mörkt.

De senaste 4-5 åren har Backa fått dåligt rykte pga vad en grupp mer eller mindre kriminella ungdomar har ställt till. Det har hänt allt från buskörningar med stulna mopeder på gårdarna, bilbränder, personrån, butiksrån och tom dråp. Hur vågar ni bo där, brukar folk från andra stadsdelar fråga. Personligen har vi inte drabbats av något, men vi har slutat gå tex till bankomaten på kvällen och någon kvällspromenad efter mörkrets inbrott blir det inte.

De upplever stadsdelen läge som bra. Det är nära till affärer och service och det finns bra kommunikationer.

Vi har nära till apotek, banker, vårdcentral, tandläkare, bibliotek, fotbollsplan (flera stycken), pizzerior och restauranger, här finns även äldreboende, allt på promenadavstånd. På det här området finns tre kommunala förskolor och en privat och Brandströmska skolan finns också på området.

Lägenheten

När de kom till lägenheten var den sliten och inrökt med

trista material som nålfiltsmatta i vardagsrummet. Men storleken var efterlängtd.

Det tog flera år innan vi fick en plastmatta istället. Huvudsaken var att vi fick en större bostad. Barnen fick egna rum och sovrummet närmast köket har tjänat som lekrum för dagbarnen under alla år.

Kvinnan tycker att köket är den bästa platsen i lägenheten. Men det kunde ha varit större för att rymma större matplats eller en extra frys.

Jag har inget favoritrum. Jag sitter antingen i köket och läser tidning eller löser korsord eller i vardagsrummet och ser på tv och lyssnar ibland på musik. /.../ Jag tycker köket ska vara större än det här. /.../ När det är en fyra borde man räkna med många personer och då är det här alldeles för litet. Tvåorna har lika stora kök.

Rummens storlekar för övrigt i lägenheten är okej. Men förvaringsmöjligheterna är mindre bra.

Storleken, sovrummen och vardagsrummet är ganska stora, För få garderober, en i hallen, en i ett av sovrummen, kläd-kammare finns och därinne en garderob till. /.../ Det finns barnvagnsgarage och

Köket är en central och omtyckt del av lägenheten

ett cykelrum, våra cyklar står i garaget eftersom det är för lite plats i cykelrummet.

Det var inte så längesedan barnen flyttade. Deras saker står fortfarande kvar i lägenheten.

Jo, det finns ju plats för dom. När barnen flyttar är det ju så att då flyttar dom ihop och så flyttar dom isär och så har vi grejerna här, då behövs förråd. Jag har en orgel här som jag vill slänga ut men hon (dottern) säger att hon ska hämta den.

Kvinnan tycker att materialen i lägenheten inte är bra. Det är det enklast möjliga som valts. Det går sönder och är fult. Materialet är det billigaste, plastmattor, inte parkett ens i vardagsrummet. Dörrar av billigaste möjliga kvalitet. Ljud mellan lägenheterna är ett mindre problem. Men man hör grannarna ibland.

Det har funnits ungdomar som har spelat musik så hör man basen men vi har haft tur, det är inte folk som är uppe på nätterna. Det kan vara någon fredag kväll, ungdomar som spelar musik, /.../ det flyttade in en familj här med tre barn, det var skillnad, man hörde mycket mer från dom men dom sov på nätterna. Även det att jag har dagbarn, ingen har klagat. Dom kan ju springa och är inte tysta.

Ekonomi

Det är mycket pengar som ska ut varje år. De har betalt hyra i stadsdelen i 34 år

Om lägenheten är värd sitt pris, hyran är 5900 kr inklusive parkeringsplats i garage (300 kr). Det är förstås mycket pengar som vi har betalt under 34 år,

(c:a 2 500 000) men hyrorna på insatslägenheterna här i Backa är nästan lika höga – och det rinner en massa pengar till någon annans ficka även då! Jag tycker inte att vår hyra är anmärkningsvärt hög.

Passform

Lägenheten är för stor för tvåpersonershushållet. Men samtidigt en förutsättning för att kvinnan ska kunna sköta arbetet som Dagsbarnsmamma. När hon om några år slutar jobba funderar paret på att flytta nästan – och lämna Backa. Men det är dubbla budskap när kvinnan berättar om flyttplanerna. Vankelmod.

Jag ska jobba tre år till men sedan flyttar vi härifrån. Jag bor i den här lägenheten bara för jag har mina dagbarn, jag har inget behov av två toaletter sedan. Jag vet inte. Jag tycker om att bo i Backa. Jag har tänkt mycket på det att när man blir äldre ska man flytta, folk flyttar till Spanien och ... Jag skulle aldrig komma iväg, nej, någonstans här.

I en annan del av intervjun säger kvinnan tvärtom:

Vi tänker bo i Backa även efter pensioneringen.

De boende upplever att det finns knappt om föråldsmöjligheter, men samtidigt har de möjlighet att dels ha ett rum utan funktion mer än som barn/gästrum och dels ordna egna garderober.

Intervju 9

2009-09-16

Man 29 år

Lägenhet 3 rok

Bakgrund

Ensamstående man som bott i lägenheten i drygt ett år. Kom till Sverige 2004 och bodde inledningsvis hos släktingar. Sökte asyl och fick efter tre år tillstånd att få stanna i Sverige. Flyttade från släktingarna och bodde inneboende hos vänner i Gårdsten.

Varför Backa?

Lägenheten erbjöds av Boplats Göteborg och det finns inga kopplingar i övrigt till stadsdelen.

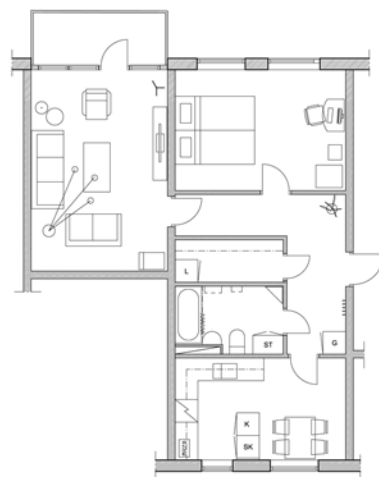
Jag var registrerad i Boplats och jag ville bara ha första hand. Jag bodde ju med några kompisar innan. Man vilar inte faktiskt förrän man får sitt eget liv, det är lite privat. Jag tycker om lugn.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Mannen har inte bott så länge i lägenheten och har inte lärt känna grannarna. Han hälsar på de som bor i samma trapphus. Några äldre vänner bor i stadsdelen. De umgås inte, men man hälsar på varandra när man träffas.

Jag känner inte dom som bor här (i trapphuset) men det finns dom som jag hälsar på när jag träffar dom, det är bra. Alla grannar faktiskt här är bra, när jag går ut jag bara hälsar på dom. /.../ jag är lite blyg faktiskt.

Gårdarna tycker han är fina men han använder inte gården.

Naturen kring stadsdelen är också uppskattad, men används inte.

Jättefint. /.../ Jag tycker det är jättefint, hade jag barn skulle jag nog använda dom.

Backa är ett tryggt bostadsområde. Mannen är inte orolig för att vara ute i stadsdelen. Att det ändå händer saker förstår han när helikoptrar flyger över området.

Det är alltid ljust på natten. /.../ Nej. Ibland är det en helikopter som bara snurrar, då är det någonting som hänt tror jag.

Stadsdelens läge med närheten till affärerna vid Backaplan är bra, liksom kommunikationerna in till centrum.

Ja, det tar bara 14 minuter med buss. Jag handlar på Backaplan också.

Lägenheten

Mannen är nöjd med sin lägenhet. Planlösningen har många fördelar. Han gillar att kök, vardagsrum och sovrum ligger för sig.

Den har bra design. /.../ Det ligger för sej. Ja det är jät

Lägenheten upplevs som ljus trots att den ligger på bottenplan

tebra, faktiskt. Jag tycker om det. Inte alla ihop det finns vissa lägenheter där man har sovrummet mot köket, det här är jättebra, faktiskt.

Men samtidigt funderar han över mixen av privat och offentligt. Nu är både sovrum och kök det första man möter vid entrén.

Om man gifter sig kanske det är jobbigt. Man vill inte att kompisar ska titta på frun. Ibland är det så att tjejens kompisar inte tycker om att jag finns i närheten. Det blir lite privat.

Mindre bra i lägenheten är störningar av ljud utifrån den intilliggande gatan.

Ja, Ibland vaknar jag också på natten av det. Det är mest på fredagar och lördagar och även ibland under veckan. Det är lite tråkigt faktiskt, ibland behöver man sova. Jag pluggar på natten och lägger mig sent.

Mellan lägenheterna är det också lyhört. Men att höra barn leka mm är inte något större problem, värre är då nån form av maskinbuller från en tvättstuga eller fläktrum intill lägenheten.

Ibland, jag vet inte om dom har något barn, det är någon som knackar och ibland när jag pluggar blir jag arg. Jag gillar inte att gå och säga till och så är jag störd av något maskinljud, jag vet inte vad det är?

Trots att lägenheten ligger på entréplan upplevs inget insynsproblem. Lägenheten är ljus, sommartid är persiennerna neddragna för att minska solen in i lägenheten. Balkongen får sol sommartid från lunchtid och framåt och används för att bland annat sola. En av grannarna tvärs över gatan

har tagit marken framför balkongen i anspråk och använder den som smitväg in till lägenheten. Men att skapa en egen uteplats på gräsmattan framför balkongen är inte aktuell.

Ibland solar jag också. Jag gillar sol.

Materialen, framförallt på golvet, är han negativ till. Det vore bättre med ett trägolv istället för den linoleum eller plastmatta som nu ligger på samtliga golv i lägenheten.

Jag tycker det är bra om man har trä här i vardagsrummet (på golvet ligger idag en linoleummatta)

Mannen är nöjd med sin lägenhet. Då han är ensam finns inga problem med att få plats med möbler eller annat i rummen. Förvaringen är också mer än tillräcklig. Bullerproblematiken gör dock att han gärna vill byta lägenhet och flytta upp någon våning i huset.

Jag tror jag hade tur som fick den här lägenheten. Fast jag är störd av det där ljudet från någon maskin.

Ekonomi

Han tycker att hyran är okej.

Det är bra, 4200 kr, det är inte dyrt. Jag vet andra lägenheter som är mindre och kostar mer.

Passform

Lägenheten är stor och rymlig för ensamhushållet. Det finns egentligen inga större negativa saker som tas upp i intervjun. Gården används inte. Mannen tycker den är till för barnfamiljerna. Man skulle kunna diskutera vilka aktiviteter som skulle vara möjliga för ensamhushållen. Det är också intressant att inget nämns om ungdomsgänget eller otrygghet.

Trots allt positivt om lägenheten vill den boende ändå flytta. Störningarna från intilliggande tvättstuga upplevs som så allvarliga att han inte vill bo kvar.

Intervju 10

2009-09-03

Familj

Kvinna 32 år, Man 35 år, barn: 7 och 5 år.

Lägenhet 4 rok

Bakgrund

Intervju med mannen. Kvinnan i familjen gör några korta inpass under intervjun. Mannen är född i Sverige av föräldrar som invandrat från Turkiet. Kvinnan kom till Sverige från Turkiet 1996 då paret gifte sig.

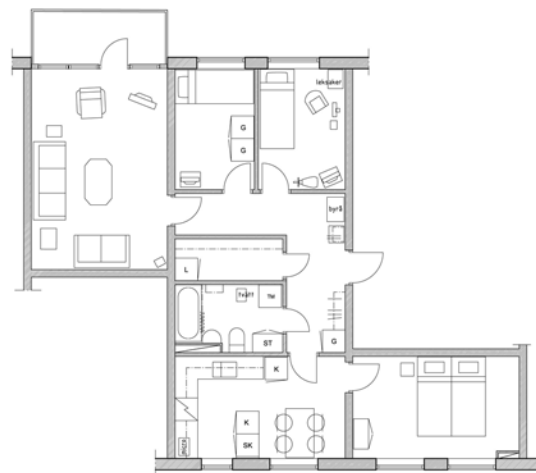
Mannen är arbetslös, f d Volvoarbetare. Kvinnan är också arbetslös och har tidigare arbetat på Östra sjukhuset. Mannen ska börja arbeta deltid som parkeringsvakt, medan kvinnan jobbar några timmar per vecka som städare.

Föräldrarna har rummet intill köket som sitt sovrum medan de två söner har varsitt rum.

Varför Backa

Mannen är född och uppvuxen i Backa. Hans far och syster bor i stadsdelen. När kvinnan kom till Sverige bodde de som nygifta inledningsvis hos mannens föräldrar. De flyttade efter något år till en egen lägenhet i det höghus som nyligen byggdes om till studentlägenheter. I samband med ombyggnaden tvingades de att flytta och fick som ersättningslägenhet den nuvarande lägenheten. De trivdes bra i höghuset och tycker nuvarande lägenhet är sämre.

Då bodde vi i höghuset där borta som blev studentlägenheter och då blev vi tvungna att ta den här lägenheten. Vi ville egentligen inte ha den här lägenheten men vi blev nästan tvingade hit. Jag trivdes mycket bra i det höga huset.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Mannen som är uppvuxen i området har många vänner och släktingar stadsdelen. Man träffas ibland, sommartid, ute och grillar gemensamt. Men ofta umgås man hemma hos varandra.

Man använder både gårdarna och miljön kring stadsdelen. Den egna gården är liten och på en större gård finns nya lekredskap som mannen tycker verkar farliga för barnen.

Vår gård är liten men, den har en bra historia, dom gjorde en grop där och så lade dom en rutschkana och sedan var dom inte nöjda med det utan fyllde upp gropen igen. Nu tycker jag den är bra, en gunga räcker och så grönt omkring. Det kan vara farligt med lekplatsen också, man tänker "Låt inte barnet gå upp dit". Dom här nya lekplatserna kan bli ganska höga. Jag tycker gunga är mycket bra och så cyklar dom runtomkring.

Oroligheterna i stadsdelen hösten 2009 har inte förändrat mannens känsla av trygghet. Han känner till de som är med i ungdomsgänget sedan de var småkillar. Trots allt negativt som skett till följd av oroligheterna finns också positiva saker med ungdomsgänget.

Deras existens gör att inga andra gäng vågar sig till stadsdelen för att bråka.

Det är skitbra att dom är ute, dom bevakar området. På ett sätt kan man se det som en bevakning av området 24 timmar om dygnet, för att dom känner oss. Men är man utifrån tycker man kanske att det är obehagligt att komma till ett område där det är en massa ungdomar som åker omkring

Men mannen i familjen kan också se hur antalet svenska familjer i stadsdelen minskar i samband med att stadsdelen får dåligt rykte. Och gängets framfart är farligt för barnen.

Det är inte bara invandrare jag menar, här var ju många svenskar innan, men sista tiden har det blivit mer invandrare, mer invandrardominerat. Svenskarna har börjat flytta ut nu. Efter dom senaste händelserna när dom började kasta sten på polisen så har folk bara rusat ifrån, men egentligen var det ju flest svenskar som bodde här. /.../ Jag tycker också att det är obehagligt när jag tänker på mina barn.

Mannens familj är en stor familj i området. Som tidigare nämnts känner är många som bor i stadsdelen hans barndoms-vänner, och många i stadsdelen känner till honom. Det gör att han inte drabbas eller är orolig för den kriminalitet som finns. Det finns en grundtrygghet för honom med stadsdelen.

Gör dom något gör dom inte det på oss. Det är en dålig tanke men det är en tanke som man har. Vi hade ju bil innan och jag parkerade den och brydde mig inte om den var låst eller inte. /.../ Jag tänker går dom in i någons bil går dom inte in i min bil för jag känner dom här killarna. Jag

Granne med skivhusen
finns en idrottsplats

tror att om jag skulle flytta till ett annat område, Lövgärdet till exempel, bara jag bör namnet blir jag orolig. Flyttar någon annan hit är det säkert samma sak för dom.

Kommunikationer och service fungerar bra. Familjen tycker bussarna går ofta och snabbt in till centrum eller Backaplan. Det finns gott om affärer i närheten. Den lilla affär som tidigare fanns inne i stadsdelen utvecklades till en samlingsplats för det beryktade ungdomsgänget. Den är nu stängd.

Absolut. Bussarna går var 10:de minut. /.../ Vi hade ju en liten affär här, tack gud att den är stängd! Dom här ungdomarna hade en samlingsplats där. Det var så att regnade det så var dom där inne men nu ser man inte dom ungdomarna. Dom har spritts ut på området. Förut så samlades dom där och så skulle dom hitta på något dumt, det är mycket lättare när man är ett gäng. Men nu gör dom inte det. Netto till exempel har vi nära det är bra. Vi är nöjda med det.

Lägenheten

De är nöjda med lägenhetens planlösning och storlek men tycker den är mörk, med lite sol, insynsproblem och träsiga material och detaljer.

Den är mörk den här lägenheten. Solljus får man på morgonen i sovrummet och det är ju just då som man inte vill ha det. På eftermiddagen och kvällen så ser man inte solen alls. /.../ Det är mycket fuktskador på toaletten. Det luktar bara man har varit på toaletten. Dom har haft reparationer på toaletten men det är samma sak igen, toaletterna är ett misslyckande i dom här husen. Eftersom jag har bott i höghusen också så vet jag att där låg

toaletten mot balkongen, man hade ett fönster och man kunde öppna och vädra, men här kan man inte göra det.

Badrum, wc och tvätt (plats för tvättmaskin) är i ett och samma rum. För en så pass stor lägenhet skulle det varit bättre om wc:et varit ett eget rum, anser mannen. Det hade inneburit större flexibilitet.

Toaletten skulle kunna vara separerad från badrummet. När någon duschar kan man använda toaletten samtidigt, dessutom kan det var bra att inte ha dom tillsammans, det luktar ju ibland när man varit på toaletten.

Storleksmässigt passar lägenheten familjens nuvarande behov. Föräldrarna har ett sovrum och barnen varsitt av de mindre sovrummen.

Jag tycker det är hyfsat. Vårt sovrum är ganska stort så jag ska inte klaga men jag vet inte hur det blir när dom är 16-17 år gamla, då kanske dom tycker att rummen är för små.

Att barnens sovrum ligger för sig är okej. Men samtidigt är det nära vardagsrummet och om man umgås, pratar, diskuterar eller ser på TV är det lätt att störa barnen. Ljudisoleringen mellan de båda smårummen är också dålig.

När man har tvn på är man rädd att man stör barnen. Dom satte en gips och en plywood-

Mycket av lägenhetens yta går åt till korridoren mellan vardagsrummet och köket

Gardinerna är nerdragna för att undvika insyn från grannarna

skiva mellan deras rum, det är mycket dåligt isolerat. Gör han någonting inne hos sig hör man det jätte väl i det andra rummet och gör den andra något hörs det till honom. Isoleringen är inte bra alls.

Balkongen får mycket kritik. Den är liten, mörk och saknar utsikt.

Den använder vi inte så ofta, det är som jag sa du vet det är inte som dom nya husen, man har inget att titta på. /.../ glasfronterna dom har gjort på dom nya balkongerna, där har man ju mera att se på, här är det

bara betong och en plåtbit framför men busen är ju från 60-talet så man kan inte få allting.

Ett önskemål vore en större balkong där delar var inglasade och dessutom också en balkong vid köket så man kunde få solljus på balkongerna olika tider på dygnet. Mannen jämför med bostäder i Turkiet som han överlag tycker är sämre än i Sverige men har bättre balkonger.

Nästan varenda balkong är större och har en grillplats. Jag tycker svenska bostäder är bättre men det är bara balkongen man glömt. /.../ Egentligen skulle man ha balkongerna på varje sida av lägenbeterna, då har man både morgon- och kvällssol.

Att köket och vardagsrummet ligger så pass åtskilda är både bra och dåligt. Det är opraktiskt om man är i vardagsrummet och vill hämta något i köket. Samtidigt slipper man matos i vardagsrummet. När familjen har gäster brukar man äta i köket och sedan flytta sig in till vardagsrummet.

Det är j...ligt stökigt, att komma till köket och hämta något det tar ju nästan.. ibland orkar man inte, men det kanske också är bra det, man håller sig i form. /.../ Det finns både för- och nackdelar. Ibland är det bra att ha det avskilt också, när man har gäster äter man här och sedan går man till vardagsrummet och sedan är det det här med lukten från köket. Den slipper man nu.

Samtidigt finns mycket yta i korridoren som förbinder de olika rummen med varandra. Mannen tycker det hade varit bättre om de små sovrummen och vardagsrummet bytt plats.

Ja, det är en mycket lång korridor, vardagsrummet skulle varit därframme (där sovrummen är), det skulle

varit perfekt. Då är det både avskilt, man kan stänga dörren och så behöver inte lukten komma dit heller.

Mannen är förutom problemen med badrummet nöjd med kvaliteten på material och detaljer, trots att lägenheten är gammal och i generellt behov av renovering.

Dörrarna gnisslar hela tiden om man inte smörjer dom men annars är kvaliteten inget fel på. Det är absolut bra kvalitet på dom här lägenheterna. Fönstren skulle kunna vara lite mer isolerade tror jag. Ljudisoleringen är inte så bra.

Vid vårt besök som sker en mulen septemberdag är persiennerna ändå neddragna. Mannen som länge bott högt upp i ett av de högre husen är fortfarande obekvämt med att grannarna kan se in i lägenheten.

Ja, det tycker jag. Man vill inte bli kikad på. Jag har turkar som bor mittemot.

Ekonomi

Familjens ekonomi är ansträngd då mannen är arbetslös och kvinnan går på utbildning. De skulle gärna flytta till de nyrenoverade lägenheterna i "höghuset" men det innebär 2000 kr mer i månaden och det är omöjligt med familjens nuvarande ekonomiska läge. Hyran för lägenheten upplevs som rimlig.

Ja, det kan man säga (på frågan om hyran känns rimlig). Fast vi har inte fått renoverat här på 10 år. Det är därför tapeterna är lite gamla nu. På vintrarna kan det vara lite kallt, dom är ganska snåla med värmen./.../ Det är bra men dom höjer snart, när dom renoverar.

Passform

Storleksmässigt passar lägenheten familjen. Barnen har var sitt rum och föräldrarna har ett eget rum.

Ja, den är lagom stor för vår familj, den är nästan perfekt för vår familj.

Bristerna ligger i kvaliteter i bostadens arkitektur. Den är mörk, det finns insyn, det är problem med badrum och lukter, en lång korridor tar stor del av ytan, det är dålig ljudisolering.

I slutet av intervjun diskuterar vi vad som skiljer lägenheterna i Turkiet från lägenheterna i Sverige. Den tidigare nämnda storleken på balkongerna är en skillnad, men även att rummen överlag är större i Turkiet. Dessutom finns en annan indelning i privata och offentliga delar där hallen förbinder samtliga rum. Kvinnan berättar.

Lägenheten är större där ./.../ Vardagsrummen är väldigt stora där, köken är mindre ./.../ Hallen brukar dela alla rum, där kommer man in och kan gå vidare annars är det olika.

Mannen är väl hemmastadd i stadsdelen där han är född och uppvuxen. Han känner till det tidigare nämnda ungdomsgänget sedan de var småbarn. Han har genom sin familj, sina många kusiner, sina vänner bra koll på vad som händer i stadsdelen. Om något skulle hända honom eller hans familj skulle det inte vara en anonym föröväre. Detta och antagligen en kombination av maktställning i stadsdelen gör att höstens oroligheter inte berör honom personligen.

Intervju 11

2009-09-24,

Familj

Man 34 år, Kvinna 29 år, Barn: 2 och 4 år.

Lägenhet 4 rok

Bakgrund

Tvåbarnsfamilj där föräldrarna kommer från Chile. Invandrade till Sverige i slutet av 1980-talet. Kvinnan jobbar som läkarsekreterare och mannen har egen städfirma. Vi intervjuar kvinnan.

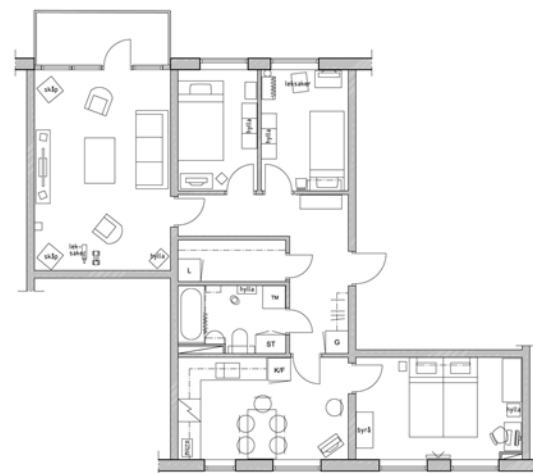
Varför Backa?

Paret har bott i stadsdelen sedan 1989, och i den här lägenheten sedan 2007. Kvinnan har bott i Backa sedan hon var 7 år. Tidigare bostadsadresser i Backa har varit Julias gata och Jacobs gata. Tidigare hade de en trerumslägenhet men behövde en större lägenhet då familjen fick andra barnet, därav flytten till nuvarande fyrrummare.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Den senaste tidens oroligheter har påverkat familjen och deras bostadssituation. Gänget kör moped inne i området vilket både stör och är farligt för mindre barn som leker på gårdarna. Det började bli oroligt för två år sedan tycker kvinnan. Innan dess var det en lugn stadsdel.

För barnen mest. Jag skulle inte låta dom vara ute själva, det är alltid någon som är med för det är inte säkert, dom kör ju moppe och springer och håller på, det är inte tryggt. /.../ för två år sedan kan man kanske säga att det hela började och det har blivit mycket mera nu. Innan dess var det inget alls, det var bra.

Stadsdelen är förutom gängproblemet en trygg plats. På kvällarna är det ljust. Det är bara några ställen som känns otrygga såsom vägen från busshållplatsen.

Kanske bara när man kommer från busshållplatsen. Det är typ en skog där, där kan det vara mörkt men inte här inne i området.

Kvinnan har mycket släktingar i stadsdelen och de umgås på de olika gårdarna. Men den egna gården tycker hon är tråkig. Barnen leker på gårdarna, det finns en särskilt fin gård där hennes mamma bor, och de vuxna fikar tillsammans.

Dom är mycket finare och fräschare och där finns mycket mer för barnen. Här är det ju bara jättetråkig gräsmatta med en massa buskar, det är mycket finare längre ner. /.../ det är mycket liv ute då, det är mycket barn som är ute speciellt under sommaren.

Naturen kring stadsdelen är de aldrig ute i. Då åker de hellre till en stor park såsom Slottsskogen.

Den mesta fritiden då är vi inte här. Man tar med sig barnen till Slottsskogen eller något sådant.

Kvinnan känner grannarna i trapphuset. Hon brukar prata med dem då de träffas på exempelvis gården. Men kontakt har hon med dom som bott länge i trapphuset eller stadsdelen. Det är en fördel att många i trapphuset bott där länge. Det blir en social stabilitet.

Ja, jag känner till alla, men man pratar kanske mer med vissa. /.../ Mest på gården, och kanske mest dom som bott här lika länge som vi. /.../ det är ganska många som har bott här ganska länge, det är skönt.

Familjen har bil och de gör många inköp i intilliggande köpcentrum. Det var bra med den lilla butiken som kompletment, om man hade glömt köpa något.

För att handla då måste jag ta mig bort till Selma. Annars har vi Netto där som är ganska nära. Men alla banker och så är ju Selma, man skulle vilja ha något som låg lite närmare. Nu har dom ju stängt den här närbutiken, det är lite synd. /.../ Det var jättebra att ha den nära när man behövde akuta grejer. Annars får man ju åka till Brunnsbotorget eller Selma Lagerlöfs torg.

De åker buss ibland och tycker kommunikationerna från och till stadsdelen fungerar bra.

Jag tycker alltid att det har varit bra kommunikationer hit.

Lägenheten

De tycker om sin lägenhet på många sätt men är samtidigt kritiska till många saker.

Ja, den är bra, men jag skulle önska att sovrummen var lite större, barnens sovrum. Dom är ju för små tycker jag. Och köket skulle också vara lite större, men man är van.

Mindre bra är avstånden mellan vardagsrummet och köket. Kvinnan är van vid det då hon är uppväxt i en sådan lägenhet i stadsdelen, men tycker ändå att lägenheterna i höghuset har en bättre samverkan mellan köket och vardagsrummet. Där kan man även gå runt i lägenheten och nå vissa rum från två håll.

Ja, det är ju två korridorer här, det känns lite långt. /.../ Om man jämför med dom här andra lägenheterna i höghusen där tycker jag att det är lite bättre fördelning mellan kök och vardagsrum. Där ligger ju köket bredvid vardagsrummet och så kan man gå runt, det är ju smidigt tycker jag.

Kvinnan är också kritisk till sovrummet som ligger innanför köket. Om en av föräldrarna går upp tidigt och fixar med frukost i köket störs den som försöker sova i sovrummet. Annars är storleken på sovrummet mycket uppskattad. Det är det som kvinnan anser vara mest positivt med hela lägenheten.

Men det sovrummet som ligger vid köket ligger inte så bra här, om någon ska gå upp tidigare och den andra ska sova så hörs det ganska väl in dit från köket. Det fungerar sämre.

Trapphus med golv och trappa i Terazzo och kaklade väggar. Material som hållt länge.

Lägenheten upplevs som mörk då den ligger långt ned i huset

Förrådsytorna är små, anser kvinnan. Särskilt då lägenheterna är attraktiva för barnfamiljer.

Det är jättedåligt det skulle man behöva lite mera. När man har barn behöver man mer förvaringsutrymme, jämför man med högbusen så har man mycket mer förvaring där.

Lägenheten är mörk, det tycker kvinnan är mycket negativt. Men inser att det är en följd av att lägenheten lig-

ger långt ned i huset. Balkongen är också mörk och då den samtidigt har tråkig utsikt används den sällan.

Ljus, inte den här. Alla är ju likadana men här tycker jag att det är mörkare, det är ju första våningen, det är ljusare på tredje våningen. Balkongsidan är tråkig också, där är det jättemörkt.

Samtidigt upplevs det som att det är möjligt att se in i lägenheten från intilliggande hus.

Ja, det kan jag tycka (att folk kan se in i lägenheten), just på den sidan är det så nära med nästa hus.

Materialen och detaljer i lägenheten är något som kvinnan både är nöjd och missnöjd med. Billiga och fula golv är negativt men andra saker håller bra.

Ja, det är tråkigt. Speciellt det där (plastmattan i vardagsrummet), det är jättefult.

De får material från Poseidon för att måla och tapetsera, men får göra jobbet själva.

Nej, det är bra kvalitet tycker jag, men om man ska tapetsera då får man ju göra det själv om det inte har gått tio-femton år eller så, det är lite synd.

Ekonomi

Hyresnivån är rimlig men oroligheterna får kvinnan att ändå ifrågasätta kostnaden.

Jag tycker det är okej. Men nu känns det kanske mycket med dom här oroligheterna, att man betalar mycket när det är så stökigt.

Passform

Familjen är inte tillfreds med boendet. Detta trots att lägenheten uppfyller många funktionella krav en barnfamilj kan ställa på en bostad. Men för lite dagsljus, trista material, korridorer, tråkiga rumssamband, insyn från granhusen, en balkong i tråkigt läge och små ytor i många av rummen gör att familjen inte trivs.

Under intervjun kommer det fram förslag på åtgärder i stadsdelen som skulle förbättra. Fler platser att träffas på är något som behövs, anser kvinnan. Gärna i husen.

Ja, kanske om Poseidon anordnade något, man kunde utnyttja dom här lokalerna.

En egen trädgård är också ett önskemål. Där kunde barnen leka på ett enklare och tryggare sätt än passningen ute på de stora gårdarna.

Ja, ha en liten gård, barnen kan vara där ute också.

Bristerna i lägenheten i kombination med oroligheterna i stadsdelen gör att familjen söker en annan bostad. Men det är svårt att hitta alternativ till en stor hyresrätt i området. Flerfamiljshusen är omgärdade av mestadels villor. Familjen skulle gärna vilja flytta till ett mindre radhus, men sådana finns inte i närområdet.

Nej, det finns mest villor, så det skulle det behövas här i Backa, radhus. I Gårdsten och Angered finns ju mycket radhus men här är det inte så mycket, det är svårt att hitta något här.

Materialval av golv är något hyresgästen är missnöjd med

Intervju 12

2009-10-16

Familj

Kvinna 36 år, Man 42 år, barn 6 år.

Lägenhet 3 rok

Bakgrund

Föräldrarna kommer ursprungligen från Iran. Mannen har varit i Sverige i 16 år och kvinnan i 10 år. Mannen studerar, till apotekare och kvinnan jobbar på ett gruppboende. Vi intervjuar mannen.

Varför Backa?

Familjen har bott i lägenheten i fyra år. Innan dess bodde de i Lövgärdet. De sökte sig till Backaområdet då mannens bror bor i närheten, Blå staden och att kvinnan ville ha närmre till sitt jobb. De fick inte välja lägenhet.

Nej, det fick vi inte. Vi behövde flytta närmre min frus jobb för vi hade inte bil och inte körkort på den tiden. /.../ den passade bra för oss, med tre rum och kök. Men köket är för litet för oss.

Området, trygghet, det sociala livet, grannar, gården

Familjen upplever obehag inför oroligheterna i stadsdelen. De känner sig otrygga och är oroliga, främst för att något ska hända dottern. De är därför med henne på gården om hon vill vara där och leka och de skjutsar henne till skolan.

Inte så mycket faktiskt (om känslan av trygghet) /.../ Mest för flickans del. Vi kan inte lämna henne ensam så när hon går ut och leker är vi med. /.../ vi följer henne. Det är Brunnsboskolan, det är två, tre hållplatser härifrån.

De tycker att det saknas lekutrustning på gården. Det är också problem med att hundar och katter kissar i sandlådorna.

Rutschkana och en del sådant saknas till barnen. /.../ problemet är att det finns många vilda katter och hundar som bajsar där; annars är det bra.

De känner till vilka som i trapphuset men de umgås inte med dom. De umgås inte så mycket med andra Iranier i stadsdelen.

För mig spelar det ingen roll, ibland träffar jag andra kompisar, men min fru hon har sina Iranska kompisar. Förut fanns en bra mötesplats i "Röda stugan" där man träffades i området.

De är nöjda med servicen som finns genom intilliggande torg och köpcentrum. Kollektivtrafiken fungerar bra. Där emot är de oroliga för sin bil på grund av höstens bilbränder.

Jag tycker det fungerar. Vi har bussar som går här var 10:e minut, det är bra. Ja. Vi är ju lite oroliga för bilen.

Lägenheten

Familjen är nöjda med sin lägenhet, men har en del kritik över saker de inte tycker fungerar.

Men köket är för litet för oss. Det finns bara en kyl-frys, i vår tidigare lägenhet hade vi en stor kyl och en stor frys. /.../ I Lövgärdet var köket mycket större än här./.../ Och så hade vi köksfläkt där, här fungerar ventilationen inte så bra.

De har problem med rumsstorlekarna. Det minsta rummet anser de var litet för att dottern ska få plats där med säng, arbetsplats, leksaker mm. De har därför flyttat in dubbelsängen i det lilla rummet, medan dottern har det större rummet, men till följd att dörren in till rummet inte kan öppna 90grader då den slår i sängen.

Barnkammaren är inte så stor, det fungerar dåligt om hon ska ha sina leksaker där inne. Det finns inte plats för skrivbord och allt det som hon kan behöva. Vi har flyttat till det lilla rummet och så får hon ha det stora rummet, då får hon plats. I det lilla rummet är det svårt att öppna dörren nu med vår säng där, man får krypa in. Dörren går inte att öppna helt.

Vardagsrummet och hallen fungerar bra. Förvaringen har också brister, tycker mannen. Förrådet som ligger inne i lägenheten borde funnit i källaren istället.

Garderoberna fungerar bra, men förrådet är för litet och så ligger det fel.

Balkongen används mest för att torka tvätt på. Materialmässigt är lägenheten slitna. När de flyttade in fick de material av Poseidon för bland annat omtapetsering.

Det är ganska slitna material, speciellt golven, det är bara här i vardagsrummet dom har bytt golvet /.../vi var tvungna att ta den här lägenheten för min fru jobbade här. Tapeterna var inte så bra, vi tapetserade själva.

Ekonomi

Liksom andra hyresgäster vi talat med är mannen missnöjd med boendet på grund av gängoroligheterna. Det känns som om det är mycket pengar trots att stadsdelen inte fungerar.

Inte just nu faktiskt. Det här köket är dåligt.

Passform

Lägenhetens storlek och antal rum passar familjens behov, men i detaljerna brister det. Det hade exempelvis varit bättre med två lika stora sovrum. Nu har de nödlösning med ett rum där dörren inte öppnas.

De har själva renoverat ytskikten i lägenheten och är nöjda med hur rummen färgsatts mm. Men materialen är överlag slitna. Lister, dörrar mm är kantstötta och fula.

Störst missnöje finns med köket. Missnöjet beror på dålig utrustning med liten kyl och frys, samt att det inte finns mekanisk fläkt.

Vardagsrummet är det rum som de tycker är bäst med lägenheten, främst på grund av storleken.

Intrycket av den yttre miljön präglas av oro- ligheterna i stadsdelen. Familjen tycker inte det känns tryggt för barnen. Extra minus är föroreningar av hundar och katter på barnens lekplatser.

Köket är dåligt utrustat och saknar mekanisk fläkt

Intervju 13

2009-10-09

Gift par

Kvinna 55 år, Man 61 år

Lägenhet 3 rok

Bakgrund

Paret kommer från Bosnien och flydde till Sverige under kriget i början av 1990-talet.

De har tidigare bott i Olofström där mannen jobbade på Volvo och kvinnan inom kommunen. När Volvo skulle lägga ned fabriken i Olofström fick mannen erbjudande om att flytta till ett nytt Volvoarbete i Göteborg.

Men innan han hann börja det nya jobbet försvann även det i den rådande krisen. Men då hade paret redan bestämt sig för att flytta till Göteborg. Ett av de två barnen bor också i Göteborg.

Nu har mannen avgångspension från Volvo och kvinnan söker jobb. De bor i ett av de punkthus som ligger i fonden av området matargator.

Varför Backa

De visste inte så mycket om Göteborg och olika bostadsområden utan var glada över att ha fått erbjudande om en lägenhet. De hade letat länge.

Vi letade lägenhet i sju månader. /.../ i maj månad (flyttade paret till Göteborg), ingen visste om krisen då, den kom precis när vi flyttade. Det var bråttom att få en lägenhet då vi skulle flytta, jag tycker att vi hade tur som hittade någonstans att bo.

De känner ingen i Backa, och har ingen anknytning till stadsdelen. De hade heller inga släktingar i Olofström, så att flytta till Göteborg innebar att flytta närmre släkten, i form av sonen.

Vi hade ingen släkt som bodde nära oss i Olofström utan blev glada att kunna få flytta närmare ett barn då vi skulle flytta till Göteborg.

Området, det sociala, grannarna och trygghet

De har inte bott i lägenheten så länge och har inte riktigt kommit in i stadsdelen. Men de märker av oroligheterna då de bor nära den numera nedlagda affären som var samlingspunkt för ungdomsgänget. Då de bor i ett av de punkthusen har de ingen "egen" gård utan får gå till den gård som ligger närmast och det är där gänget förut höll till.

Vi tycker om unga människor men det är synd när dom inte tar hänsyn till andra människor. Dom sparkar boll mot folk som går förbi och ibland var jag lite rädd men dom har inte gjort något illa mot oss. Men dom var mån-

ga och dom håller på, på dagen och på natten. Nu är det lite lugnare./.../- Jag är inte rädd. Man läser i tidningarna att det händer saker i Göteborg och man blir rädd.

Förutom en känsla av att vara utstängd från gården måste de passera gänget då de ska till och från bilen på parkeringsplatsen.

Vi tänkte byta lägenhet, varje gång vi ska till bilen känner vi av detta, det är inte trevligt. Vi har inte problem men vi kunde ha problem varje gång.

Ibland blir det extra oroligt då gänget kommer nära lägenheten.

En kväll var jag orolig, då var han inte hemma, dom kastade sten som slog i raket på balkongen, jag tänkte - berregud vad ska hända om dom slår sönder glasat, det är sent och jag är ensam hemma. Tack och lov hände det inget. /.../ Jag kan sitta på balkongen och det springer killar som är 19-20 år med plastleksaker (pistoler..el dy) och jag tänker, behöver jag gömma mig?

Då de är nyinflyttade har de inte hunnit lära känna grannarna eller några andra i området.

Vi hälsar när vi ses /.../ några träffar jag på väg till tvättstugan, en kvinna bor här en svensk kvinna och hennes mamma och jag tycker om att prata om någon visar intresse, jag är öppen och tycker om att träffa människor. Jag hoppas att det kan bli så i framtiden att vi får chansen att grilla med någon eller träffa någon och dricka kaffe.

En bra egenskap med gårdarna är att det finns gott om platser att umgås på, grilla m.m.

Men här finns ju grillplatser där man kan umgås om man vill. /.../ Ja, det finns många fina platser på nästan varje gård. Det är jättefint.

Kommunikationerna fungerar bra. Sämre är det då man har tagit bilen och ska storhandla. Det går inte att parkera framför den egna entrén. Tunga kassar måste bäras ett bra stycke.

Det är synd att man inte kan parkera utanför huset, man får gå en bit.

Lägenheten

Paret tycker om sin lägenhet. En trea passar bra med ett extra rum som gästrum. Det har varit lätt att möblera med de möbler de hade med sig. Men de tycker lägenheten är mörk. Vardagsrummet och balkongen vetter mot norr och där är det sällan sol.

Vi ville ha en tvåa eller en trea, en trea var ju lite bättre, om man ville ha besök av dottern. Vi hoppas att hon ska kunna komma några dagar på besök. Vi tycker om när det är lite rymligare så denna lägenheten passar oss bra./.../ Lägenheten är bra som lägenhet men det är något med situationen mot solen. Solen kommer aldrig in i det här rummet. När det är dåligt väder måste vi tända lampan tidigt.

Men trots att balkongen vetter mot norr används den flitigt.

Ja, den använder vi mycket. Och jag, jag röker på balkongen. /.../ Vi grillade igår. Vi grillade trots att det regnade. /.../ Tyvärr är det inte inglasat men vi hoppas att dom ska renovera det.

Gardiner hindrar insyn från lägenheten tvärs över gården

De är nöjda med förrådsytorna i lägenheten. Det finns tillräckligt. De är särskilt nöjda att förrådet som vanligtvis brukar hamna i källaren ligger inne i lägenheten. Där har mannen inrett en liten verkstad.

Vi är nöjda med att förrådet är inne i lägenheten, där inne har jag möjlighet att pyssla med mina fiskegrejer och mycket annat. /.../ Det är bra att det ligger så nära, jag behöver inte vara rädd, jag kan bara ropa på honom att kaffet är klart. Vi hade förrådet i källaren i Olofström. Rummet räcker och han gör det fint tycker jag. Garderoben är ok, vi har en extragarderob med oss, den står i sovrummet.

Material och detaljer känns plastiga, tycker paret. När de kom till Sverige tyckte de också det var märkligt att badrummen bara var kaklade upp till en viss höjd.

Jag tycker det var mycket plast på golven, i Bosnien hade vi trägolv, men det är endast det. För mig var det också konstigt att det bara var kakel upp till en viss höjd, i Bosnien hade vi kakel som gick hela vägen upp till taket.

Mot två väggar vetter lägenheten ut mot det fria. Det finns inga ljudproblem mellan den ena av de två lägenhetsskiljandeväggarna. Men mot den ena grannlägenheten finns ljusproblem.

Här har vi fint och utsikt på den här sida, andra sidan har vi gardiner vi kan dra för ibland, jag tycker det är helt ok. Fast en sak har vi märkt, det är dåligt isolerat mellan sovrummen och nästa lägenhet. Vi hade gäster här från Zagreb, man kan höra mycket från lägenheten intill, det är inte så bra.

Köket fungerar bra men känns gammalt och slitet jämfört med det kök de lämnade i Oskarström.

Jag är nöjd med skåputrymmet, det är spisen som är gammal, jag hade en som var ny innan, men det fungerar. Jag skulle också önska att man kunde måla i köket.

Badrummet fungerar bra. De har ingen egen tvättmaskin, men tycker den gemensamma tvättstuga är mycket bra.

Jag är nöjd med badrummet också. /.../ Vi har ingen tvättmaskin. Tvättstugan är fantastisk och vår ekonomiska situation just nu tillåter inte en annan lösning. Schemat i tvättstugan är ok, man kan tvätta när man behöver.

Ekonomi

De tycker hyran är rimlig för en så pass stor lägenhet, men de har genom kvinnans arbetslöshet en svår ekonomisk situation. Om inga nya jobb dyker upp funderar de på att byta till en billigare lägenhet.

När vi jobbade var det ok (hyran), men nu är det mycket. /.../ Vi känner nu att om det fortsätter, om jag inte hittar jobb, kan det bli svårt att bo i en sådan här stor lägenhet, det var inte planerat att jag skulle bli utan jobb. Vi är ju oroliga för hur länge det här ska fungera.

Passform

Lägenheten passar paret bra. De har stor yta och möjlighet att ha ett rum som gästrum. Intressant är att förrådet, som är ett halvt rum i storlek, har fått en användning som det arbetsrum/hobbyrum som det sällan finns utrymme för i flerfamiljshusen.

Intervju 14

2009-10-12

Familj

Kvinna 37 år, Man 52 år, Barn, 17, 11, 9 och 8 år.

Lgh 4 rok

Bakgrund

En stor familj som bor i den största lägenhetstypen i stadsdelen. Kvinnan driver en verksamhet med lokal i samma hus. Mannen är arbetslös sedan några månader tillbaka. Familjen har bott i stadsdelen i 17 år och i denna lägenheten i 8 år. De kommer ursprungligen från Turkiet.

Varför Backa?

De har tidigare bott i Eskilstuna men flyttade till Göteborg och Backa då mannens bror bodde i stadsdelen. De bodde de första åren i en mindre lägenhet i ett av höghusen. De sökte en större lägenheten då familjen växte och tyckte den nuvarande lägenheten var bra då den hade två toaletter.

Området, det sociala, grannarna och trygghet

Kvinnan känner många i stadsdelen genom sitt yrke. Hon gillar vara ute på gården, fika och umgås med vänner och bekanta.

Ja, ofta. Vi är ofta ute. Jag har bott i 17 år i det här området och jag har haft mitt arbete här och då känner jag väldigt många här. Vi sitter ute och dricker kaffe och te och umgås med varandra. Vi har det bra förutom det som har hänt i området nu.

Familjen är genom att lägenheten ligger en våning ovanför den numer stängda affären mycket drabbade av de oro-

ligheter som hänt i området. Det har länge varit busliv, med skrik och skrån utanför affären. Familjen försöker stänga ute detta och koncentrera sig på ”det som händer i hemmet”.

I början var det jättejobbigt men med tiden vänjer man sig. Jag har ju gardinen alltid så, för allt som händer där ute det bryr vi oss inte om. När vi är hemma är det som händer i hemmet det viktigaste, då bryr vi oss inte om det som händer utanför. /.../ Det händer ofta på kvällarna, då vill vi inte bry oss om det, vi vill strunta i det. Ibland sitter min man där på balkongen när det är fint väder.

Ungdomarna har slängt upp skräp och smällare på balkongen, sonen har blivit misshandlad när han försökt få gänget att lugna sig.

Han har blivit misshandlad en gång, det var vid jul och dom kastade smällare i trappan här och min lilla dotter blev jätteskrämd så han gick ner och pratade med dom och då blev han slagen. /.../ vi polisanmälde det. Dom brukar ju kasta upp allt möjligt på balkon-

Sovrummen upplevs
som små

gen, paintbollar och ägg och potatis och glass. Väldigt ofta är fönstren här smutsiga men vi har bestämt nu att istället för att prata med dom går vi till busvärden och han fixar det.

Planeringen av gårdarna kunde varit bättre enligt kvinnan. Framförallt att materialen som valts inte är så praktiska.

Den här gården är inte så välplanerad tycker jag./.../ Den busken som dom har satt i mitten är inte så bra. Det är inte heller så bra med det sandblandade gruset, ibland när man sitter där och barnen leker då blir det mycket damm. /.../ Ja, det brukar vi göra (grilla på gården). Det är ju bra ändå, jag kan inte klaga.

Naturområdet kring stadsdelen användes mycket när barnen var små. De gjorde promenader och annat i skogen. Men med den senaste tidens oroligheter undviker hon det.

Nej, det vågar man inte längre. Jag kommer ihåg när min äldsta son var tre-fyra år, då gick vi ut på skogs-promenad ofta men det har jag aldrig gjort med dom andra barnen. /.../ Ja, det känns inte tryggt, man vet ju inte vad som händer inne i skogen ensam.

Service och kommunikationer fungerar utmärkt. Familjen har bil men barnen åker ofta buss.

Jo, det är bra, ibland åker vi till Bäckebo köpcentrum, Backaplan och till Selmatorget också, där finns allt. Vårdcentralen har blivit mycket bättre också. /.../ men mina barn åker buss och det har funkat bra.

Lägenheten

Familjen är trångbodd. Barnen får dela på de två små sovrummen. När de flyttade in för 8 år sedan renoverade de själva lägenheten och nu börjar det bli dags för en ny renovering. Samtidigt upplever hon att husen är gamla, bland annat genom en brand nyligen i elkablarna.

Den var väldigt sliten. Vi har själva renoverat allt, det gjorde vi även med den andra lägenheten. På egen bekostnad renoverade vi badrummet och tapeter och allt sådant. Jag vill bo fräscht, fint. Nu har det gått åtta år och det skulle behövas en renovering igen, dom här lägenheterna är ju jätte gamla faktiskt, alla dom här kablarna är också gamla. Det har varit en brand här i kablarna och elektrikererna kunde inte hitta felet, kablarna är gamla.

Kvinnan tycker också att husens ålder märks på den tekniska standarden då det varken finns fläkt i kök eller badrum. Luften i lägenheten är dålig.

Men jag känner så fort jag lagar mat måste jag ha någonting på huvudet och ha något annat på mig annars luktar jag mat. Det är det som inte är bra med den här lägenheten, och hela huset luktar mat också.

Rummens storlekar är ett problem för den stora familjen. Sovrummen är små och sängarna tar upp mycket av ytan. I köket är det svårt att få plats för alla för en gemensam måltid. Vardagsrummet är stort nog för själva familjen vardagsvis men för litet när det kommer gäster. Förvaringen är också för snålt tilltagen för en så pass stor familj. Familjen har köpt egna garderober och kompletterat kapaciteten. Extra garderober finns i alla sovrum. Kvinnan tycker inte

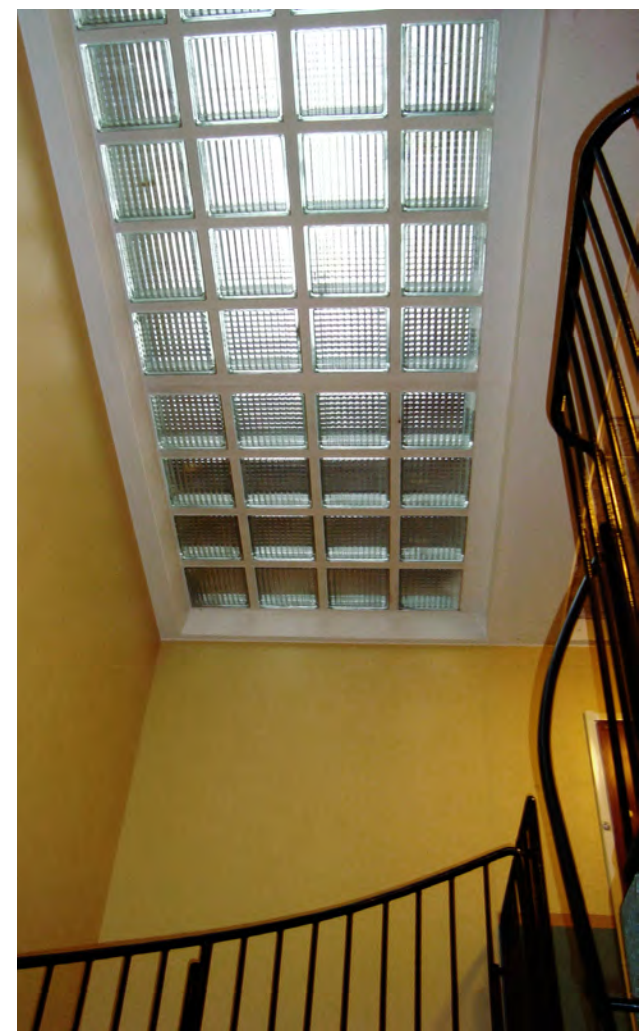
att klädkammaren med en lång klädstång passar så bra för klädförvaring.

Sovrummen känns för trånga. Vi är ju stor familj, det känns trångt, sovrummen är för små. Köket är också för litet. Skåpen är väldigt dåligt planerade. Matplatsen är också liten. /.../ Vi har inte tillräckligt med garderober. /.../ vi har garderober även i barnens rum. Klädkammaren kan man ju inte förvara kläder i, där är ju bara en stång, där ställer man ju bara in saker.

Att köket och vardagsrummet är så långt från varandra tycker kvinnan är en fördel.

Jag tycker det är bra. Jag gillar inte den här amerikanska typen med två rum samtidigt. När man får gäster vill jag ha vardagsrummet för sig och köket för sig, kanske om det är en bra fläkt och en bra ventilation i huset, /.../ Det är mycket bättre här än i höghuset, där är det svårt att möblera med alla dörrarna i vardagsrummet och när man har småbarn blir det springrunna runt, för där kan man ju gå runt.

Kvinnan är också kritisk till sovrummet som ligger innanför köket. Det luktar matos där.

Trapphus, sovrum och kök luktar matos pga det dåliga fläktsystemet

Nu har jag det jättebra faktiskt, det enda som inte är bra är att jag har sovrum i köket, så när man kommer in där på kvällen luktar det mat.

Balkongen ligger söderläge, men har länge varit störd av ungdomsgängets skrånande. Balkongen vetter mot en gatan med en hel del bilar. De använde balkongen mer i den tidigare lägenheten. Kvinnan tycker också att balkongen är för stor och ser den gärna inglasad.

Det gjorde vi när vi bodde i höghuset, nu har vi den här gatan med bilar utanför, då känns det inte så roligt att sitta där. /.../ Ja, det är bra för man får sol på båda sidor.

Ljud från grannlägenheterna hörs väl. Även trafiken stör.

Jag är själv inte störd men jag vill inte att jag stör andra i och med att vi är många här. Det hörs väl mellan lägenheterna./.../ det hörs mycket genom väggen och fönstret även då det är stängt, man hör trafiken väl.

Ekonomi

Hyresnivån är okej enligt kvinnan. Det kostar betydligt mer på många andra ställen i Göteborg. Om hyran vore högre vore ett eget radhus eller en bostadsrättslägenhet betydligt mer ekonomisk lösning.

Det är lagom, jag har jämfört med andra lägenheter här i Göteborg. Jag hoppas att dom inte höjer mer. Då bor man hellre i bostadsrätt eller radhus.

Passform

Lägenheten är stor, med dubbla badrum, men ändå alldeles för liten för sex personer. Familjen funderar på att flytta till ett radhus eller till en villa.

Vi är sex personer, två vuxna och fyra barn. /.../ Vi har funderat på att flytta men jag själv trivs i lägenheten, fast ibland är det kanske lite för trångt.

Familjen har problem med vardagen då rummen är små och den tekniska standarden är dålig. Problemen med dålig luft gör att de boende får huvudvärk.

Familjen har drabbats dubbelt av ungdomsgängets härjningar. Dels har de haft svårt att använda gården, men framför allt den egna balkongen. Förutom busliv och höga röster har gänget också regelbundet kastat upp skräp på balkongen.

En annan aspekt är ekonomisk och drabbar kvinnans verksamhet. Stadsdelens dåliga rykte skrämmer bort många kunder från verksamheten

Ja, det är det. Hur ska jag säga, i början var det jättejobbigt men med tiden vänjer man sig. Jag har ju gardinen alltid så, för allt som händer där ute det bryr vi oss inte om. När vi är hemma är det som händer i hemmet det viktigaste, då bryr vi oss inte om det som händer utanför.

Jag tänker om du vill ha öppet fönster och folk sitter och skrånar här nere.

Det händer ofta på kvällarna, då vill vi inte bry oss om det, vi vill strunta i det. Ibland sitter min man där på balkongen när det är fint väder.

Intervju 15

2009-10-29

Familj

Kvinna 28 år, Man 39 år, Barn 4 och 3 år.

Lgh 4 rok

Bakgrund

Mannen och kvinnan har kommit till Sverige från Turkiet. Mannen kom hit 1999 och kvinnan 2004.

Mannen har en verkstad och har därmed via sitt arbete stort kontaktnät i stadsdelen.

Varför Backa?

Mannens släkt bor i stadsdelen. Han bodde tidigare i det höghus som byggts om till studentlägenheter. De har bott i nuvarande lägenhet sedan 2004, samma år som kvinnan kom till Sverige.

Ja, på tre olika adresser. När dom renoverade det som idag är studentlägenheter bodde vi där, då fick vi erbjudande om en annan lägenhet här i området och den här lägenheten flyttade jag till 2004. I det här området bor mina tre syskon och mina föräldrar också. /.../ Jag hade flera kompisar här och Backa ligger bra, man har nära till jobbet och till stan.

Paret sökte en stor lägenhet och blev erbjuden den lägenhet de nu bor i.

Vi sökte en stor lägenhet och fick titta på den här lägenheten, jag kom överens med familjen som bodde här att jag kunde hjälpa dom att flytta och så kunde vi ta den här lägenheten.

Området, det sociala, grannarna och tryggheten

Genom sin verksamhet känner mannen till många i stadsdelen. Familjen känner även till de som bor i trapphuset. Frun umgås med en av familjerna. Mannen är aktiv i en förening i området som ordnar olika aktiviteter.

Jag känner nästan alla här, vi hälsar. Många här lånar bilar av mig och många kommer till min verkstad och fixar sina bilar. Vi har en förening här och förra sommaren åkte vi till Falkenberg. Vi har också fester på gården och jag har hjälpt till att fixa grillarna, jag har bra kontakter.

De använder området flitigt och han tycker gårdarna är fina men att lekutrustningen ofta är gammal och sliten. Mannen är också kritisk till Poseidons bemötande.

Lekutrustning till barnen borde bytas ut, den som vi har nu är gammal. Alla gårdar är olika, det är fint. Vaktmästaren här är väldigt bra men inte Poseidon-kontoret här, dom har bråkat med alla här, dom kan inte jobba som kundmottagare.

“Ja, det är Selma Lagerlöfs torg, där finns det mesta”

Oroligheterna i stadsdelen har på olika sätt berört mannen och hans verksamhet. Han är orolig för att drabbas av bilbränder eller annan skadegörelse som skulle drabba hans affärer. Men han är också orolig för att något ska hända hans barn när dom är ute och leker.

Jag tror det, vi har lärt barnen att dom inte får gå till någon annan gård, då måste dom fråga först. /.../ Barnen får bara vara ute när någon vuxen är med dom, annars får dom inte vara ute. När det blir mörkt är man inte ute. /.../ Dom har ju bränt bilar här i området, jag har flyttat min bil till ett låst garage. Jag har transportbilar som står här på den stora parkeringen, fem stycken,

skulle dom göra något med dom bilarna skulle det vara katastrof för mig. Varje gång jag hör om någon brand springer jag och tittar om mina bilar står kvar.

Servicen i området är familjen nöjd med, på Selma Lagerlöfs torg finns gott om affärer. Mannen använder oftast bil medan frun åker kollektivt med buss.

Ja, det är Selma Lagerlöfs torg, där finns det mesta. /.../ Jag åker bil, men min fru åker buss ibland, hon tycker att det fungerar bra.

Lägenheten

De sökte en stor lägenhet i Backa och blev slutligen erbjudna den 4:a som de nu bor i. De tycker att rummen är små och svärmöblerade. Barnens två små rum anser de egentligen är ett normalt rum som har delats.

Den här lägenheten har ju egentligen bara tre rum, barnens rum som är två idag är ju egentligen bara ett rum som är delat. När man delar det blir det två rum som är mycket små. Vi har ändrat och möblerat om flera gånger i barnens rum för att få det att fungera, men det är svårt. En gång gjorde vi ett lekrum och så delade dom ett rum, men det fungerade inte. Vi vill köpa fina möbler till dom, det går inte, det är bara Ikea möbler som passar i dom här rummen. Dom kan inte vara flera och leka i sina rum.

Även köket har små ytor. Matplatsen i ursprungsköket är liten och med hjälp av Poseidon har de flyttat kyl och frys och fått plats med ett stort matbord i mitten av rummet istället.

Ja, det är köket också. Köket är uppdelat med en kyl och en frys på mitten, det blir en liten matplats. Du kan inte ställa

dit ett stort bord. Om det kommer gäster får du inte plats. Min fru har flyttat kyl och frys och tagit ned väggen, så nu har vi ett stort rum istället. Jag ringde till Poseidon och dom kom hit och hjälpte oss med att frakta bort ett skåp och ansluta elen, dom hjälpte oss.

Planlösningen har vissa brister, tycker mannen. Vardagsrum och kök borde ligga nära varandra. Idag finns en lång korridor och det fungerar dåligt då de har gäster. Sovrummet som nås via köket är också problematisk. Det fylls av matos då man fixar i köket.

Det är också bra om köket och vardagsrummet ligger bredvid varandra för när det kommer gäster och man ska servera mat och kaffe är det bra. /.../ Att ha sovrumsrummet vid köket det är väldigt fel. /.../ sovrumsrummet, har man öppet till sovrumsrummet då man lagar mat har man all lukt i sovrumsrummet. Min fru får hela tiden ha fönstret öppet för att det inte ska lukta även då det är kallt.

Även det stora sovrumsrummet anser mannen är för litet. Han jämför med vänner som köper stora möbler vilka är alldeles för stora för lägenheten Backa.

Det är också för litet. Problemet är att du kan inte köpa möbler som du tycker om och vill ha. /.../ Nej, möblerna är lite för stora, det går inte. Jag har en massa kompisar och dom köper fina möbler men dom kan inte stänga sina dörrar.

Vardagsrummet är okej i storlek och har bra med solljus. Intill vardagsrummet ligger balkongen som har sol dygnet runt.

Där är sol hela tiden, det är jättefint.

Förvaringen är bristfällig. Familjen har extra garderobber i alla rum och i det yttre förrådet har de en frys..

Ja, här utanför, det är väldigt litet. Vi har en frys och lite annat där, det räcker inte till.

De störs inte av ljud mellan lägenheterna.

Vi har inget att klaga på, vi har bra kontakt med alla som bor här.

Badrummet kommenteras inte i detalj. Men mannen hade gärna sett att duschen varit i ett separat rum. Det hade ökat våtrummens användbarhet.

Min pappa var på besök hos min bror, han har badrum separat från toaletten och min pappa tycker det var bra, då kan man duscha samtidigt som någon använder toaletten. Min syster hon bor här på Julias gata, hon har två badrum, det är jättebra.

Materialen och detaljerna i lägenheten är slitna. Inte mycket har gjorts sedan den en gång byggdes. De har renoverat vissa av rummen själva med hjälp av Poseidon

Dom har inte bytt något i den här lägenheten, vi har tapetserat barnens rum och vardagsrummet. När jag behöver något från Poseidon så hjälper dom mig med material, dom vet att jag fixar själv.

Ekonomi

De tycker att lägenheten är värd sitt pris.

Vi betalar 5200 ungefär och det är det värt.

Positivt är att det är lätt och smidigt att få hjälp av Poseidons fastighetsskötare. Det är något som påpekas samtliga intervjuer.

Passform

Funktionellt passar lägenheten familjen. De uppfyller kraven i trångboddhetsnormen där varje familjemedlem ska ha ett eget rum. Men mannens berättelser omfattar också en vilja att sätta prägel på bostaden genom prylar, möbler och inredning. Det fungerar inte så bra då rummens samtliga mått är minimimått och tänkta för en viss tid och ett visst stilideal. Rummen är alldeles för små för mannens visioner om det goda livet.

Vi vill köpa fina möbler till dom, det går inte, det är bara Ikea-möbler som passar i dom här rummen. Dom kan inte vara flera och leka i sina rum.

Familjen planerar därför att köpa ett eget hus där dessa och andra drömmar kan genomföras.

Just nu jobbar jag jättemycket men ska vi byta den här lägenheten ska vi inte ha en annan lägenhet, då ska vi köpa en villa, men just nu har jag inte tid. Men till nästa sommar tänkte jag att jag skulle köpa en villa med en stor trädgård. Jag kan köpa en massa grejer till trädgården, men just nu finns inte tid. Annars tycker jag om detta området men när barnen blir större behöver dom mer plats. Vi köper en massa fina grejer till barnen men vi får inte plats med det här.

Mannen berättar om villan de tidigare bodde i Turkiet. Där fanns badrum kopplade till varje sovrum. Detsamma i broderns villa.

Lägenheten anses vara svärmöblerad

Intervju 16

2009-12-03

Familj

Kvinna 36 år, Man 47 år, Barn 12, 10 och 3 år.

Lägenhet 4 rok

Bakgrund

Vi intervjuar kvinnan i familjen och i slutet av samtalet kommer mannen med några inpass.

Varför Backa?

Familjen har tidigare bott i en mindre lägenhet i Lundby men flyttade till Backa då det fick erbjudande om en större lägenhet. De hade också bekanta som bodde i Backa sedan tidigare.

Området, det sociala, grannarna och trygghet

Kvinnan umgås inte med grannarna. Hos känner igen dom och vet vilka som är nya i trapphuset.

Känner och känner ser dem i trappuppgången.. Men jag kan inte säga att jag känner dem jag vet inte ens vad de heter i förnamn. Vi vet ju vilka som bor och man ser vilka som är nya.

Familjen använder gården och är där tillsammans med barnen, men också för att umgås med andra vuxna. De tycker att många av gårdarna är fina, men inte den egna gården. Det är synd för nu samlas alla på de fina gårdarna, det borde vara med likvärdiga gårdar anser kvinnan.

Ja det gör vi speciellt på somrarna för man hinna leka ute efter jobbet då dagarna är mycket längre. Och det är mycket trevligt här. /.../ Vi bryr oss om den här gården,

men om den andra platsen är bättre än den här blir jag avundsjuk på den. /.../ Barnen går ju oftast dit, för där finns olika aktiviteter, här är ju bara sandlådor och gungor. Så visst kan man ju förbättra för barnen, det finns utrymme till det.

De uppskattar också att det finns fotbollsplaner mm alldeles i närheten. De utnyttjar också naturen kring stadsdelen för promenader

Men de är oroliga över allt busliv i stadsdelen. Ungdomar kör fort med mopeder inne i området. De är oroliga främst för sina barns säkerhet.

Nej, det kommer många mopeder, vi är rädda för dom, för barnens skull. Det finns ungar som kommer hit, vi känner inte igen dom. Det har förändrats dom här två somrarna. Visst, man blir orolig för barnen, det var inte så för några år sedan, nu är det för många ungdomar som inte har något annat att göra än att stå här.

De är också oroliga för att äldsta sonen ska dras in i gänget eller att någon av döttrarna ska trakasseras. De har sett hur yngre killar lockas in i gänget. Mycket av det som är fint på gårdarna förstörs också av ungdomsgänget och de förstår inte riktigt varför ingen bryr sig. I somras sprang ungdomarna omkring med pistolattrapper och det var otäckt då de inte visste om det var på lek eller på allvar.

Men på somrarna när vi såg att dom hade pistoler men vi visste inte om dom var äkta.dom som bor här sedan tio år säger det här är ju barn som bor här på gården som jag har känt. Dom har blivit tonåringar.... jag känner inte någon av dom...dom kommer i kläm, det är väl det man oroar sej för. Vi säger till barnen, säg inte ens hej till dom du har inget med dom att göra.

För bara två år sedan fanns inget av dessa problem i stadsdelen, berättar kvinnan. De är nöjda med kommunikationer och service i stadsdelen. De kan handla mat till bra priser i Nettobutiken och det finns fler affärer i Selma Lagerlöfs torg. Men de är samtidigt kritiska till Selma Lagerlöf torg, då det finns få aktiviteter där.

Jag tycker inte att Backapolitikerna satsar på Backa, jag tycker att dom är urdåliga. Det finns inte så mycket att göra i Selma, det är väldigt tråkigt. Men Netto har vi här och det underlättar. För utan Netto så hade det varit värdelöst att bo här, vi skulle inte ha råd att köpa mat på Hemköp.

Kommunikationerna från och till stadsdelen fungerar bra. Bussar går ofta.

Jag tycker att det är bra trafik, man behöver inte vänta länge. På tidiga mornar är det inte så bra, men efter

klockan sju tycker jag att bussarna kommer ofta. Det är nära till stan och nära till Backaplan, det är bra.

Lägenheten

Familjen är trångbodd. Barnen delar rum och det är svårt att få plats med sängar, datorer, läsläsning mm i de små rummen.

Jag tycker att vårt sovrum är stort men däremot barnens rum är för små....hos varje barn finns bara en säng och ett skrivbord. Hos mina flickor finns det inte ens plats för skrivbord. Det är stort misstag tycker jag att bygga varje rum för litet. Barn behöver plats att röra sig fritt. Dessutom för att få det funktionellt möblerar jag mycket ofta, jag måste sortera och slänga och det finns inget utrymme och jag gillar inte kaos eller för mycket möbler jag blir stressad av det

Planlösningen kommenteras också av kvinnan. Avståndet mellan kök och vardagsrum är ofta en nackdel. Det är svårt att höra telefonen, dörrklockan eller ha koll på barnen från vardagsrummet. Av samma anledning tycker kvinnan att det är svårt att slå sig ned på balkongen. Därifrån finns ingen möjlighet till uppsikt över lägenheten. Det hade varit bättre med en balkong mot gården, kökssidan också.

Det som inte passar här är balkongen jag kan ej använda den för jag hör inte när telefonen ringer eller vad som händer i det övriga rummen eller om det ens dörren ringer för det är långt avstånd till det övriga rummen. /.../ Jag skulle nog tycka att barnens rum skulle ligga vid köket, man har kontakt med dom när man är i köket. Då är man nära dom, åtminstone för dom yngsta barnen.... Vårt sovrum är inte viktigt för mig var det ligger...

Sovrum med fin utsikt

Köket är ett uppskattat rum. Kvinnan tycker det är bra att det finns en matplatsdel och en arbetsdel. Men köket är för litet. För lite lådor och de har en extrafrys i hallen. Det finns heller ingen plats att sitta många kring köksbordet och äta, om man har gäster.

Jag gillar köket, jag gillar att det är separat att man kan ha köksbordet för sig, men det är för lite lådor. /.../ vi har väldigt lite kyl och lite frys, det räcker inte för oss. Vår egna extra frys får inte heller plats i köket så

den måste stå i hallen.

Badrummets placering direkt vid entrén tycker kvinnan är praktiskt och bra. Särskilt när man kommer in med barnen. Vardagsrummet kunde också ha varit större så att ett stort matsalsbord fick plats.

Jag skulle önska ha större så att jag kan ha ett stort matbord vid speciella middagar med fler gäster för i köket kan vi inte ha mer än sex stolar.

Materialen och detaljerna är familjen kritisk mot. Det luktar illa i lägenheten och luften är dålig. De har försökt göra rent efter förre hyresgästens inrökta väggar, men det luktar fortfarande illa. Golven är gräsliga, tycker kvinnan.

Jag kan säga en sak som jag hatar mycket, det är golvet. Det är mörkgrönt, jag fattar inte att man kan välja en sådan mörk grön färg, rummet blir väldigt mörkt. Vi har matta för att dölja det hemska golvet men också ge rummet lite färg.

De är oroliga för att luften i lägenheten inte är bra. När de kommer hem och inte vädrat luktar det inte bra i lägenheten.

Dom som bodde här rökte mycket tror jag, det är väldigt dålig lukt även om vi målar så försvinner det inte. När det har varit instängt över natten då märker man att det är dålig luft här inne, sådant borde dom göra något åt. Jag har sagt det till dom flera gånger, jag vill inte att mina barn ska få sjukdomar av detta. Har man villa har man eget men här betalar vi hyra, vi betalar vad som krävs och vi har krav

De tycker också att lägenheten är mörk. I hallen är ofta lampan tänd. De mörka mattorna bidrar till det mörka uttrycket. Kvinnan ville ha ljusare golv, helst vita.

Dessutom jag tycker hallen är för mörk. Man måste tända lampor året runt och det är synd. /.../ ljus och helst vita golv speciellt till den här mörka hallen. Jag tycker också att det är dåligt hur dom sätter upp elkontaktarna, dom sitter på fel plats. Vi måste dra sladdar överallt, det är väldigt dåligt.

Förråden är i minsta laget, men ändå okej, enligt kvinnan. De köper ofta stora kvantiteter och förvarar mat i förrådet i trapphuset. Den extra frysen är också för förvaring av storinköp. Men i respektive sovrum finns för lite plats.

Men det är en sak till med lägenheten, vi behöver skåp. Vi har fyra rum, det är lagom att man ska bo här fem personer men vi har inga skåp, det är katastrof.

Ekonomi

De tycker lägenheten är fin men att det är mycket pengar som ska läggas i hyra.

Det beror på inkomsten...

Passform

Lägenheten är för liten för familjen. De är trångbodda. När barnen växer behöver de extra plats. Men det finns inga större lägenheter i stadsdelen.

Nej, det har vi inte men jag är rädd att vi kommer att bli tvungna när mina dottrar måste ha egna rum för det finns ej fem rum i området.

Intervju 17

2009-10-14

Familj

Kvinna 25 år, Man 34 år, Barn 1 år.

Lägenhet 3 rok

Bakgrund

Mannen kom från Sudan för 20 år sedan. Han kom till Göteborg 1991 med sina föräldrar och bodde då i Hjällbo. Därefter har han bott i Stockholm. Har bott i Backa sedan han flyttade ihop med sin fru för ungefär ett år sedan.

Mannen jobbar och frun studerar men är nu föräldraledig.

Varför Backa?

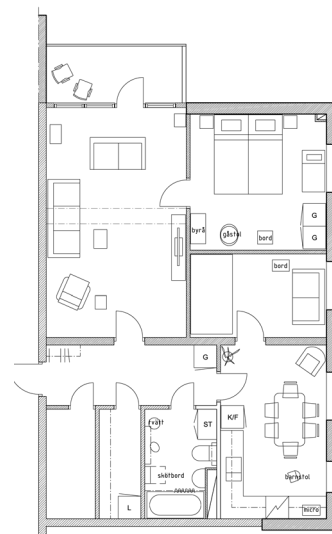
Familjen hade vänner som bodde i Backa som rekommenderade dem att flytta till stadsdelen. Det var också svårt att hitta en lägenhet och de tog lägenheten när de fick förfrågan.

Vi hade vänner som bodde här. Vi frågade dom och dom sa att dom var nöjda. Det är kanske bra att bo här, jag trivs i alla fall. /.../ Vi sökte på flera ställen men vi fick ju här och det var svårt att hitta lägenhet så vi hade inte så många alternativ. Så vi valde inte Backa för att det var Backa.

Området, det sociala, grannarna och tryggheten

Familjen bor i ett av punkthusen. De har därmed ingen självklar gård som tillhör huset. När de går ut från husets entré hamnar de mitt på gångstråket.

På den sidan känns det ok men på den sidan (Blendas gata) är det mycket folk som går. När man går ut från

huset så är man ute på gatan, man vill ha någon gård eller så. Så det känns tryggt på den här sidan.

De har inte bott så länge i huset och känner inte grannarna. Men de saknar heller inte umgänge med grannarna eller någon plats i huset där man kunde träffas. Gården närmast huset tycker han är tråkig men det finns andra och trevliga gårdar i stadsdelen.

Grannar och så, nej det tycker jag inte. Det är mest för familjerna, att man kan gå ut och sitta ute.

Oroligheterna i stadsdelen har påverkat deras boende. När det var som mest bråk ansökte de om att få byta lägenhet men de erbjudande de fick var alla sämre lägenheter. Nu när oroligheterna dämpats känns det som om de kan bo kvar.

Det var stökigt här så vi sökte en annan lägenhet och fick erbjudande om en men vi tyckte inte om den. Nu har det lugnat sej så då stannar vi, om det blir stökigt igen flyttar vi. /.../det var vid Selma Lagerlöf. Det var lite lugnare i alla fall.

Service, tillgång till affärer och kommunikationerna tycker han fungerar bra. De har egen bil som de hyr en P-plats för, men de använder också kollektivtrafiken

Vi fick ju en Netto ganska nära nu så det funkar ganska bra. Vi hade en affär här nere, den är stängd nu. Vi handlade inte så mycket där, så det gör inget. /.../ Med buss är det mycket bra kommunikationer. Parkeringen är sådär det finns ingen bra service. /.../ dom städar inte där.

Lägenheten

Mannen är tveksam till mycket i lägenheten. Det är detaljer i planlösningen, material, fönstersättningen, ventilationen samt att den är gammal och sliten och i behov av renovering.

Jo, att den är lite gammal, den behöver renovering och att den är lite konstig, planlösningen är inte den bästa kanske./.../ Framförallt är det ju hur badrummet och köket ligger. Badrummet ska sitta på en annan plats.

En fördel är storleken på badrummet. Det går att komplettera med en egen tvättmaskin, och i köket finns plats för en egen diskmaskin.

Ingen tvättmaskin och ingen diskmaskin. När man har ett litet barn behöver man tvätta ofta så det hade varit bra med tvättmaskin. Men kanske bara en torktumlare eller ett torkskåp så kan man tvätta för hand. Man skulle ju få plats med tvättmaskin och torktumlare om man flyttade på skåpet.

I köket saknas också en fläkt. Då det inte finns genomluftningsmöjlighet finns det inte möjlighet att vädra ordentlig. Mannen tycker det är konstigt att lägenheten bara har fönster ”på en sida”.

Det finns ingen fläkt där och det är väldigt stängt. Det finns några fönster men dom sitter på fel ställen. /.../ I alla fall inte på en sida utan på två sidor.

Att kök och vardagsrum är skilda åt tycker mannen är okej. De har haft problem med att möblera i vardagsrummet. För hyresgästen har byggt ett ”valv” mitt i vardagsrummet vilket gör att rummet delas i två små delar.

Mannen tycker att lägenheten överlag känns mörk. Särskilt det lilla rummet som nås via köket. De har morgonsol på balkongen.

Jag använder den (balkongen). Det är okej, det är ganska bra läge./.../ Det här sovrummet är ganska mörkt, generellt är det så, det är ganska mörkt. /.../ Ja, mer fönster, här i vardagsrummet är det ju stora fönster men på något sätt blir det mörkt ändå.

Förvaringen fungerar bra men mannen tycker det är en konstig lösning med förrådet inne i lägenheten. Det hade fungerat bättre om det legat i källaren och gärna om det hade varit något större.

Ja, det är lite konstigt, det är i lägenheten. (avser placeringar av förrådet intill hallen) /.../ Ja och att det var större. Det finns ingen källare här, det kanske är därför det ligger i lägenheten.

Det är mycket plast i lägenheten och det är mannen undrande inför. Det känns också hindrande och svårt med betongväggarna om man ska sätta upp något.

Det är ju plast hela vägen. Det hade varit bra med parkett kanske bara i vardagsrummet. /.../ Om man vill göra något, det är väldigt svårt om du vill måla eller så får du

bekosta allting själv. Då måste man ha bra verktyg för det är betong. Jag gillar inte den färgen men ska vi göra något får vi göra det själva, Poseidon gör det inte.

Vardagsrummet uppskattas för att det är stort men föregående hyresgäst har byggt ett stort och klumpigt valv mitt i rummet som gör att möbleringsmöjligheterna blir starkt begränsade.

Ja, sådär. När vi kom hit var det här redan gjort (avser en byggd valvbåge i taket som delar vardagsrummet i två delar). Vi hade liksom inget val, jag ville ta bort det. Det blir begränsat med hur man kan möblera.

Ekonomi

Mannen tycker hyran är rimlig med avseende på bostaden yta men känner att föregående hyresgäst ombyggnad av vardagsrummet gör det svårt att använda.

Areamässigt är den okej (hyran), men ja, det är inte så bekvämt, man kan inte möblera som man vill, man är begränsad.

Passform

Lägenheten passar familjen bra ytmässigt och funktionellt. Men den boende upplever att han saknar arkitekturkvaliteter såsom bra med ljus, bra material, bra möblerbarhet i rummen mm.

Men det finns även tekniska brister med matos på grund av dåligt utsug i självdrags ventilationen. Detsamma gäller för badrummet.

Familjen saknar också en "egen gård". Nu känns det som om man använder någon annans gård.

Oroligheterna har gjort att familjen sökt lägenhet i andra stadsdelar.

Min pappa var på besök hos min bror, han har badrum separat från toaletten och min pappa tycker det var bra, då kan man duscha samtidigt som någon använder toaletten. Min syster hon bor här på Julias gata, hon har två badrum, det är jättebra.

De boende önskar sig fler fönster

DISKUSSION
BACKA RÖD

DISKUSSION

Gårdarna

Grannarna

Trygghet

Kommunikationer och service

Lägenheterna

rumsorganisationen och trångboddhet

Den typiskt svenska bostaden?

Lägenheterna

kök, vardagsrum, sovrum, balkongen, förråden, badrum och tvätt, ljud och teknik, material och detaljer, ljus

Ekonomi

Passform

Gårdarna

Gårdarna och utemiljön är en viktig del i boendet för de flesta hushållen vi intervjuat. Flertalet av hushållen uppskattade utemiljön kring husen, de välskötta gårdarna och naturen kring husen. Det är ensamstående, och par i övre medelåldern och uppåt i åldrarna som inte använder någon av gårdarna för umgänge, grillning eller andra aktiviteter. Många av de äldre hushållen tycker gårdarna är fina men de väljer att inte vara där och har inget större behov av att umgås med grannarna.

Vi har aldrig deltagit i den sociala samvaron på gården.

Ur intervju med gift par, kvinna 62 år, man 62 år, som bor i lgh 4 rok. Och har bott i Backa Röd sedan 1975.

För flertalet barnfamiljer är gården av central betydelse som barnens lekplats och samvaro med andra vuxna såsom grannar och släktingar.

Jag har mycket släkt här som jag umgås med./.../ antingen den här gården eller den andra gården längre bak där min mamma bor. Man sitter ute och fikar och barnen får leka, det är mycket liv ute då, det är mycket barn som är ute speciellt under sommaren.

Från intervju med en kvinna i 35 årsåldern som bor i en 4:a tillsammans med sin man och två barn på 2 och 4 år.

Under några av intervjuerna har vi pratat om egna trädgårdar och några få har varit positiva till att ha en egen trädgård i en lägenhet på nedre plan, medan några hushåll som redan bodde på nedre inte alls ville utnyttja möjligheten att skapa en egen uteplats. Egen trädgård har inte varit en genomgående eller stor fråga för hushållen.

En äldre kvinna som vi intervjuade berättade att hon försökt plantera blommor och skapa en liten trädgård på gården. Det var ett mycket omtyckt projekt som förstördes av att något drog upp alla blommor och grönsaker och förstörde. Kvinnan blev ledsen och tröttnade på projektet.

Grannarna

Få av dem som vi intervjuade umgicks med sina grannar. De flesta visste vem grannarna var, man hejade på varandra i trapphuset eller när man möttes på gården. Det fanns heller ingen vilja att utveckla mer kontakt med grannarna. Vår fråga om det fanns behov av platser att möta exempelvis sina grannar fick mest nekande svar.

De som ville prata med grannar eller andra en stund gjorde det i tvättstugan, på gården eller utanför affären. Många av de boende promenerar mycket i området och träffar då på andra boende. Det blir små pratstunder ibland.

Om man promenerar kanske man träffar på någon som man pratar med men inte specifikt att man möts på gården.

Från intervju med kvinna 65år, singelhushåll.

Sociologen Sören Olsson har beskrivit vikten av olika sorter av gemenskap i boendet och han menar att det i många bostadsområden saknas det han kallar för *Det lilla grannskapet*. När ett bostadshus har en egen avgränsad gård eller när ett antal småhus vid en gatstump bildar en avgränsad enhet – är detta en form av litet grannskap. *Det lilla grannskapet* kan också utgöras av den fysiska miljö och de funktioner, som tex tvättstuga och förråd i flerbostadshus, som ligger närmast bostaden, med andra ord ett begrepp för en helhet eller ett sammanhang som finns kring bostaden.

Olsson menar att idéerna fanns i de tidiga grannskapsen-

heterna. De tidiga grannskapsenheterna var relativt små och när skalan växte försvann "det lilla grannskapet".

Sören Olsson beskriver i samma artikel vårt behov av korta kontakter med personer i grannskapet och använder begreppet "Weak Ties". Olsson refererar till en undersökning han varit med om att göra där många efterfrågade en ganska enkel relation till sina grannar. Det behöver inte vara mer än att hälsa på varandra, kanske växla några ord med varandra, men utan att knyta starkare sociala band. Man visste vilka grannarna var, men inte mer.

Förekomsten av just Weak ties dök upp i många av intervjuerna.

Vi känner nästan alla här, vi umgås inte, bara hälsar

Gårdarna är uppskattade av de boende

Ett av skivhusen i västra delen av Backa Röd

och pratar en stund./.../ Vi har två familjer vi umgås med. Det räcker.

Från intervju med gift par 50 och 51 år.

Sören Olsson beskriver Weak ties på följande sätt:

Den amerikanska sociologen Granovetter har i ett par berömda uppsatser (1973 och 1982) lanserat begreppet "Weak ties" /.../ Han framhåller att "weak ties" är viktiga för att överbrygga mellan olika grupper och sociala system, att de förmedlar information och andra resurser och över huvud taget spelar stor roll för om vi ska ha ett livaktigt civilsambälle. /.../ Det förefaller rimligt att säga att boende i vår studie uttryckte en önskan om "weak ties" snarare än nära och starka kontakter med grannarna.

Den amerikanska journalisten och arkitekturskribenten Jane Jacobs menar att korta, ganska ytliga, kontakter dagligen weak-ties skapas genom många "små" kontakter. Och djupet i relationer mellan de som berörs såsom butiksinnehavare, boende och kunder ökar gradvis. På samma vis fungerar mötet mellan grannarna i trappan eller i tvättstugan.²²

För barnfamiljerna var umgänget med grann-

²² Jacobs, Jane: *Den amerikanska storstadens liv och förfall*, 1961, New York, svensk översättning, 2005.

arna enklare och något som ofta kom genom barnens lek och aktiviteter på gårdar och lekplatser.

Relationen till grannarna var på många olika nivåer. Från problemen med missbrukande, ofta högljudda, grannar, eller grannar som skräpar ned i trappuppgången till grannar som man träffar och pratar en stund med på gården.

Jag hade en granne hon var väldigt fin, när jag flyttade in var hon den som hälsade på. /.../ Jag har andra grannar som man hör inte mår bra. Jag har ingen lust att träffa några, jag har inget behov av att vara vän med dom. /.../ Det är inte så mycket. Jag har en granne som dricker, han mår sådär. Jag tycker synd om honom, jag skulle göra något positivt om jag kunde men jag kan inte.

Från intervju med kvinna 50 år, singelhushåll

Trygghet

Den stora frågan under diskussionerna om utemiljö har varit ottrygghet. Nästan samtliga hushåll känner sig drabbade på grund av ungdomsgängets härjningar i området som under hösten eskalerade i bilbränder och bråk med polisen. De som bott länge i stadsdelen menade att problemet har funnits länge, men att ingen gjort något.

Det har varit väldigt mycket gängbråk och speciellt den sista tiden så känns det inte tryggt, inte på nätterna i alla fall. Sedan under helgen är det kanske ett gäng som åker mopeder och det låter ju verkligen hemskt och så åker dom runt, runt, runt.

Tidigare var det många föräldrar som lät barnen leka på gårdarna utan de själva eller andra vuxna var med. Gården upplevdes som en så pass säker och trygg plats att vistas

Gångstråket mellan gårdarna och punkthusen. Det röda huset i fonden är ett punkthus under ombyggnad

på. Idag är situationen en annan och många av de föräldrar vi träffade ville inte lämna barnen ensamma utan följde med och passade dem så att inget hände. Följande kommentar var ganska typisk. Kvinnan vi intervjuade hade bott i Backa Röd i över 30 år och hade nu två små barn.

/.../ Jag skulle inte låta dom (de egna barnen) vara ute själva, det är alltid någon som är med för det är inte säkert, dom kör ju moppe och springer och håller på, det är inte tryggt. /.../ Dom här ungdomarna... för två år sedan kan man kanske säga att det hela började och det har blivit mycket mera nu. Innan dess var det inget alls, det var bra. /.../ Ja, det var mycket lugnare.

Ur intervju med en kvinna i 35 års ålder, som bor tillsammans med sin man och två barn 2 och 4 år i en lgh 4 rok. Har bott i Backa Röd sedan 1989.

Många vi intervjuade visste mycket väl vilka individer som var med i "ungdomsgänget". Många av de som bott länge i stadsdelen hade sett hur "gänget" vuxit upp och minns dom som småkillar.

Skadan som gänget har gjort är svår att värdera. Trygghet tar många år att skapa i ett bostadsområde men kan raseras med några få händelser. För Poseidons verksamhet kommer höstens händelser präglade bilden av Backa Röd som problemområde för lång tid framöver. Det var ett antal hushåll som vi mötte mitt under turbulensen som bestämt sig för att flytta från Backa Röd när tillfälle gavs.

För försäkringsbolag, myndigheter och inte minst de privatpersoner som drabbades direkt av skadegörelsen fick gängroligheterna stora ekonomiska konsekvenser.

Vackra planteringar vid infarten till Backa Röd.

Som utomstående är det märkligt att upptäcka att ingen verkar ha tagit tag i problemen när de fortfarande var lätta att ta itu med, typ vuxna som markerar gränser eller vaktmästare som talar till rätta. Men det är ett svårt problem som Poseidon har arbetat med i flera år. Det finns en ungdomsgård i stadsdelen men ingen plats eller ställe för unga vuxna att samlas på.

Mot denna bild kan ställas uppskattningen av Poseidons service i området. Husvärdar som snabbt var på plats och hjälpte de boende med problem av olika slag var något som nästan alla hushåll kommenterade som mycket positivt.

Efter vi slutfört intervjudelen av undersökningen har Bostads AB Poseidon tillsammans med myndigheter och polis inlett en dialog med ”ungdomsgänget”. 20-25 ungdomar har deltagit i dialogmöten. Ett manifest skrivet av de unga i Backa Röd pekade ut bristen på jobb och framtidstro som orsak till höstens oroligheter. Ett resultat av dia-

logsamtalen blev sysselsättningsprogrammet ”Hopp om jobb” – där Bostads AB Poseidon, i samverkan med SDF Backa Röd skapade arbetstillfällen för arbetslösa ungdomar. Programmet riktar in sig på unga mellan 18 och 25 år, ofta ungdomar ”i negativt utanförskap”, som inte fullföljt gymnasiet och som saknar arbetslivserfarenhet, men som vill förändra sin livssituation.

Genom programmet får ungdomar ett förberedande arbete hos Poseidon i Backa Röd under en till tre månader, för att därefter matchas in hos andra företag som anmält intresse att vara med. I dagsläget är olika trädgårds- och entreprenadföretag samt bolag i Göteborgs fiskhamn anslutna.

Hos de medverkande företagen får ungdomarna en visstidsanställning på ett och ett halvt år med avtalsenlig lön och individuell handledare. Målet är att de ska få en tillsvidareanställning eller komma till insikt om att de behöver vidareutbilda sig.

Polisen har inlett aktiv närvaro i stadsdelen. Dels för att skapa ökad trygghet men också för att fånga upp yngre ungdomar som är i farozonen att attraheras av gängen med äldre ungdomar. Polisen har idag en nära dialog med de unga, och kan påpeka och diskutera problem. Backa Röd har förändrats ur ett polisiärt perspektiv; från att 2008 ha ansetts som ett svårarbetat område där ungdomarnas misstänksamhet och bristande förtroende för samhället präglade kontakterna, till idag när det finns en öppen acceptans för att polisen finns i området.

Genom ett kvinnoinitiativ, stöttat av Bostads AB Poseidon, har en caféverksamhet startats. En mötesplats har öppnats för ungdomar över 18 år vid Selma Lagerlöfs torg. Caféet i Hjalmarstugan som drivs av en gårdsförening, har

blivit en uppskattad mötesplats bland hyresgäster, hantverkare och andra som rör sig i området. Tisdagskvällar är det som vanligt barnens dag i caféet och då är det fullt av barn som leker, spelar spel och pysslar.

Som ett resultat av satsningarna är det nu lugnt i området. Inga ungdomar hänger längre vid Blendas gata och stämningen bland de boende är försiktigt optimistisk. Ungdomar i stadsdelen har bildat en egen gårdsförening och fått tillgång till en stuga för hyresgäster som finns i området.

Kommunikationer och service

Backa Röd har ett mycket centralt läge. Med buss tar det 5-10minuter till näraliggande köpcentrum vid Backaplan och ytterligare 5minuter in till Göteborgs centrum. Till Selma Lagerlöfs torg som är ett välutrustat och levande föroretstorg tar det 10-15 min att promenera. Vid torget finns också apotek, bank mm. Än närmre ligger en Netto-butik, en stormarknad med bra priser på livsmedel.

Ja, mat finns att handla här och Selmas torg tar bara 20 minuter att gå till och det är bra för mig att gå och handla. Där finns allt, apotek och bank /.../ jag känner inte att det är något som saknas. Det är nära stan också.

Från intervju med kvinna 45 år som tillsammans med sin man 59år och två tonårsbarn bor i en 4-rumslägenhet.

Samtliga boende tyckte kommunikationerna fungerade utmärkt. Bussarna gick ofta.

Jag tycker att det är bra trafik, man behöver inte vänta länge. På tidiga mornar är det inte så bra, men efter klockan sju tycker jag att bussarna kommer ofta. Det är nära till stan och nära till Backaplan, det är bra.

Från intervju med kvinna 36 år som tillsammans med sin man 47 år bor med 3 barn i en 4-rumslägenhet.

Lägenheterna – rumsorganisationen

Backa Röd är mycket rationellt uppbyggt. Raka enkla huskroppar och ett fåtal typer av både lägenheter och fasadelement. Backa Röd med sin tydliga struktur har varit enkelt att bygga. Det finns därför bara ett fåtal lägenhetsvarianter där mindre lägenheter företrädesvis ligger på entréplaner och större lägenheter i de övre planen.

Det kan därför vara svårt att byta bostad. Kvinnan i citatet nedan ville egentligen bo i en något mindre lägenhet än sin 4:a. Barnen var sedan länge utflugna. Men hon ville inte bo på entréplan och att flytta från stadsdelen var ett ännu sämre alternativ.

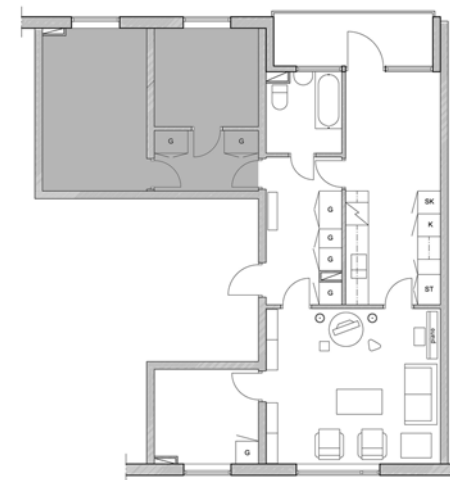
Inte någon annan stans för där känner jag inte någon./.../ Då (om man vill ha en 2:a) får man bo därnere på första våningen. Det vill jag inte när jag bor ensam. Det är alltid lite större en våning upp.

Kvinnan 59 år som bott i Backa Röd sedan 1975.

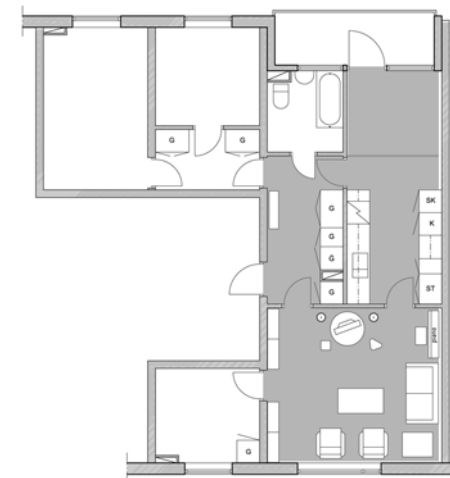
Motsatta förhållandet gäller för de stora familjer vi intervjuade.

De var trångbodda men trivdes i stadsdelen och hade heller inget alternativ till den 4:a de bodde i.

Från det här området men kanske inte från Backa och Hisingen./.../ Dom flesta jag känner bor kvar här. Man har kanske tre eller fyra

Lägenhet A

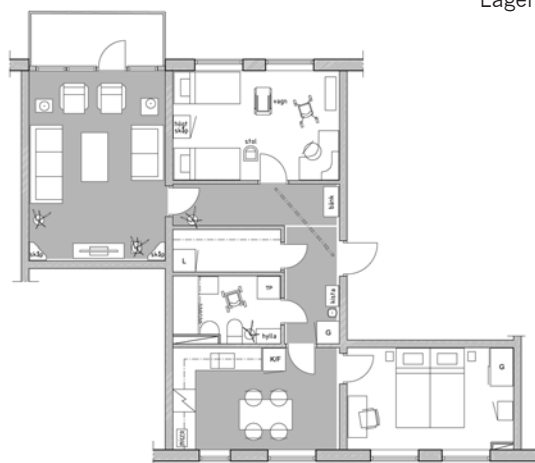
Offentliga ytor i lägenheterna är gråskrafferade.

Lägenhet C

Lägenhet E

Lägenhet D

Offentliga ytor i lägenheterna är gråskrafferade.

barn och man bor kvar här. /.../det finns mest villor, så det skulle det behövas här i Backa, radhus. I Gårdsten och Angered finns ju mycket radhus men här är det inte så mycket, det är svårt att hitta något här.

Detsamma gäller alternativ till hyresrätten i form av bostadsrättslägenheter eller att kunna köpa sin egen bostad. Lägenhetsammansättningen skapar för få valmöjligheter, för få alternativ och är något som är negativt för Backa Röd.

Mest uppskattade var lägenhetstyp A och varianten B främst för närheten mellan kök och vardagsrum, men att det samtidigt var två avskilda rum. Där fanns också ett uppskattat direkt samband mellan hall, ett av sovrummen och badrummet. Genom kontakten mellan kök och vardagsrum kunde en parallellitet i rörelserna i lägenheten äga rum.

I ett av hushållen bodde en vuxen son hemma och han kunde, avskilt, röra sig från sitt rum till hallen, badrummet men även köket utan att "störa" föräldrarna om de uppehöll sig i exempelvis vardagsrummet och sitt sovrum som låg invid vardagsrummet. Och vice versa. När vi ställde frågan om vad som var bäst med lägenheten svarade mannen – planlösningen.

Ja, och man kan stänga den dörren om man vill dela av mot sonens rum.

Intervju med gift par, kvinna 51 år, man 50 år som bor tillsammans med sin vuxne son i en 3:a.

I denna lägenhet var båda sovrummen lika stora. Det innebär dels att familjen kunde välja rum för dubbelsängen och dels att sonens sovrum var stort nog för bred säng och soffa, dvs en "minilägenhet" i den stora lägenheten.

Många av hushållen var negativa till de stora ytorna som

fanns i hallar och korridorer. I plantyp C finns förutom entréhallen en passage som leder in till sovrumsavdelning och där en inre hall som förbinder de båda sovrummen med varandra och bad/förråd. Passagen tar yta från vardagsrummet som blir litet men samtidigt erhåller en extra vägg att möblera mot. I citatet beskriver kvinnan en väninnas lägenhet där väggen mellan vardagsrum och passage är riven och där det finns en helt annan öppenhet och kontakt mellan vardagsrum och kök.

Här i lägenheten tycker jag att vardagsrummet är jättelångt från köket. Så det passar inte in i hur jag vill ha det./.../- Jag tycker om när det är öppet mellan kök och vardagsrum eller att det i alla fall inte är långt emellan dom. Men nu har jag vant mig, jag känner att det är ok. /.../ Samtidigt är det en annan sak som jag tyckte var konstig, det finns inga fönster i badrummet.

Intervju med kvinna 45 år som bor med sin man 59 år och barn 16 och 15 år. I en 4 rumslägenhet, typ C.

Uppskattat i Plan C var kontakten mellan kök, hall, vardagsrum och balkong. Från köksbordet hade man genomskikt tvärs lägenheten. En kvinna som på grund av sjukdom vistades mycket inne i sin lägenhet uppskattade detta rumssamband:

Köket. Jag sitter inte framför tvn. Jag sitter på balkongen och tittar ut. Här har jag bara glädje (i köket). /.../ den (solen) börjar komma klockan nio ungefär på sommaren. Jag känner en frihet med balkongen. Jag har depression också. Jag vill inte täcka min utsikt med någonting härifrån ser jag rakt igenom lägenheten (vid köksbordet)."

Kvinna 59 år, boende i 4 rumslägenhet.

Vy från hallen in mot köket

Plantyp D saknade denna kvalitet. Plantypen var också den som fick mest klagomål när det gäller rumssambanden. Det var ofta opraktiskt att ha vardagsrummet så långt bort från köket. Eller om man satt på balkongen hörde man inte om något av barnen ropade från gårdssidan, eller om någon knackade på dörren

Det är j...ligt stökigt, att komma till köket och hämta något det tar ju nästan.. ibland orkar man inte, men det kanske också är bra det, man håller sig i form. /.../ Ja, det är en mycket lång korridor, vardagsrummet skulle varit därframme (där sovrummen är), det skulle varit perfekt. Då är det både avskilt, man kan stänga dörren och så behöver inte lukten komma dit heller.

Ur intervju med man 35år som bor tillsammans med sin fru 32 och två söner i en 4 rumslägenhet.

Även mängden av kommunikationsyta kommenterades, ihop med avståndet mellan kök och vardagsrum. I citatet nedan görs en jämförelse med lägenhetstyp A som finns i skivhusen.

Ja, det är ju två korridorer här, det känns lite långt. /.../ Om man jämför med dom här andra lägenheterna i höghusen där tycker jag att det är lite bättre fördelning mellan kök och vardagsrum. Där ligger ju köket bredvid vardagsrummet och så kan man gå runt, det är ju smidigt tycker jag.

Från intervju med kvinna 29 år som bor tillsammans med sin man 34 år och två små barn i en 4 rummare

Lägenhetstyp E finns i punkthusen och har en liknande åtskillnad mellan vardagsrum och kök men det komment-

eras inte under intervjuerna. I typ E ligger förrådet inne i lägenheten vilket fick blandat omdöme. Ett hushåll skulle hellre vilja ha ytan i ett större sovrum medan ett annat hushåll användes förrådet som en liten verkstad där mannen fixade med sin fiskeutrustning. Uppskattat av kvinnan i familjen då mannen inte som i förra bostaden försvann ned till källaren och verkstaden.

Vi är nöjda med att förrådet är inne i lägenheten, där inne har jag möjlighet att pyssla med mina fiskegrejer och mycket annat. /.../ Det är bra att det ligger så nära, jag behöver inte vara rädd, jag kan bara ropa på honom att kaffet är klart. Vi hade förrådet i källaren i Olofström. Rummet räcker och han gör det fint tycker jag.

Från intervju med ett par mannen 61år, kvinnan 59år, boende i en 3-rumslägenhet.

Den typiskt svenska bostaden?

En av frågorna vi hade med oss var om lägenheterna i Backa Röd, tidstypiska Miljonprogramslägenheter, hade egenskaper som inte stämde överrens med boende – och bostadsanvändning från andra kulturer. För många av de boende verkade frågan abstrakt och svår att besvara. Frågan gjorde att vi diskuterade det typiska med bostäder från bland annat Chile, Turkiet, Iran och Bosnien.

En skillnad som kom upp i flera exempel var avsaknaden av bostadens indelning av privata och offentliga delar. Följande citat är från intervjun med en familj från Chile:

Varför ska det finnas ett rum precis vid vardagsrummet, det är samma sak som där jag bor varför ska det finnas ett rum precis vid köket? Det är fel, jag tycker det är helt fel. /.../ sovrummen är privata, dom ska inte

*vara precis där det kommer gäster.
././ Vi bodde ju i hus i Chile. Dom
ser ju inte likadana ut, lägenheter-
na. Min mormor bodde i lägenhet
och dom hade sina sovrum längst in.
Hon hade matplats och vardagsrum
för sej och köket längst in*

Deras lägenhet i Backa Röd har en delvis privat del med två av sovrummen som nås via en passage som man kommer in ifrån hallen. Sovrummet vid vardagsrummet ligger för nära den offentliga delen av lägenheten – vardagsrummet.

Ofta var det badrummets placering som kändes fel då badrummen i regel är förlagt till den offentliga delen – hallen. Under intervjun med en av de mest trångbodda familjerna kommenterades badrummets placering och kvinnan beskrev lägenheten hon växt upp i ett indiskt hus där varje rum hade ett badrum. Hon tyckte det var en stor nackdel med wc:ets placering mitt i lägenheten, synlig direkt från entrén. I lägenheten är man många som ska samsas om ett kombinerat wc/dusch- och tvättrum.

./.../ alla har inte möjlighet att skaffa eget badrum till varje rum, men det

bade vi faktiskt. Här har vi ett badrum och det är hela tiden kö till badrummet

En iransk kvinna menade att lägenhetens planlösning på många sätt är lika de lägenheter som hon bott i tidigare i Iran. Men där finns striktare skillnad mellan privat och offentligt. Sovrummet som nås direkt från vardagsrummet skulle inte finnas i en iransk bostad.

I och med att man kan stänga till är det ok här, i Iran brukar man inte ha sovrum i anslutning till vardagsrum.

Lägenhet C har den tydligaste uppdelningen mellan privat och offentligt med en avskild del med två sovrum, wc och förråd längst in i lägenheten. Kök och vardagsrum är de offentliga rummen och de rum man, efter wc:et direkt i blickfång från entrédörren, når i lägenheten. Sovrummet innanför köket faller utanför indelning i privat och offentligt och får även kritik för att det är lätt att bli störd från ljud eller matos från köket.

Lägenhet D och E är den som sämst uppfyller möjligheterna att skapa offentliga och privata delar i bostaden. Sovrummen i lägenhet D ligger direkt i kontakt med entrén och passeras dessutom innan man når vardagsrummet. Det tredje sovrummet ligger innanför köket, och hamnar också utanför indelning i offentligt – privat.

En yngre man funderade över lägenhet D:s planlösning och problemen som skulle uppstå om han och kommande fru skulle bo i lägenheten.

Om man gifter sig kanske det är jobbigt. Man vill inte att kompisar ska titta på frun. Ibland är det så att tjejens kompisar inte tycker om att jag finns i närheten. Det blir lite privat.

Lägenheterna - rummen

Rummen i lägenheterna får blandade omdömen.

Vardagsrummen

Vardagsrummen är ett ofta uppskattat rum. Kvadratisk formade och lätta att möblera. Köken är små och har dålig utrustning. Lägenhetens stora sovrum är uppskattat för sin storlek medan många av de mindre sovrummen anses som trånga och svärmöblerade. Förrådsytorna är också en del av lägenhetsutformningen som får mycket kritik. Det är för få garderober och för små förråd.

Kök

Köken är i princip lika i samtliga lägenhetstyper. Det är en matlagningsdel med arbetsbänk, spis och ho i vinkeluppställning. En enhet med Kyl/frys och skafferier delar av matlagningsdelen mot en liten matplats.

Då merparten av lägenheterna är 4 rummare är köket litet. De boende klagat på för lite skåp, gamla spisar men framförallt liten kyl och frys. Drygt 2/3 av hushållen i studien har kompletterat köket med en extra frys. Ofta står den extra frysen alldeles till höger om dörren, men något hushåll hade placerat den i hallen. I en lägenhet stod frysen i föräldrasovrummet.

Jag gillar köket, jag gillar att det är separat att man an ha köksbordet för sig, men det är för lite lådor. ..vi har väldigt lite kyl och lite frys, det räcker inte för oss. Vår egna extra frys får inte heller plats i köket så den måste stå i hallen.

Ur intervju med kvinna 36 år som bor med sin man 47 år och tre barn i en 4 rummare.

Den extra frysboxen eller skåpet var inget vi tog upp un-

der intervjuerna. Köken var små och det kändes som en naturlig komplettering. Leila Falsafi som kom till Sverige från Iran som barn beskriver intergrationsproblematiken i boken *Frysboxen i sovrummet* att den extra frysboxen full med mat är ett sätt att skapa trygghet och hantera ”invandrarskapets vakuum, där överlevnad är allt och alla förväntningar och krav är obekanta och okända”.

Den stora frågan vid frysboxens ankomst till vår lägenhet var dess placering. Köket tillät inte en invasion av det slaget./.../ Det blev mina föräldrars sovrum, liksom andra som hade inhandlat en frysbox till en tre utan något extra oanvänt utrymme. Under många år somnade och vaknade mina föräldrar till ljudet av frysboxens brummanden. Skulle detta överhuvud varit tänkbart i Iran?²³

Med en extra frys inställd i köket blir ytan för matplatsen än mer begränsad. Den inåtgångande dörren från hallen samt att passage in till sovrum och kökets arbetsdel sker via ytan för matplatsen begränsas utnyttjandet än mer. I många lägenheter var kyl/frys och skafferierheten borttagen och köket förvandlades därmed till ett traditionellt bondkök.

Kökets grundläggande problem är storleken och även med förändringen till bonnkök är rummets djupmått för litet. Trots att köket bara möblerats med ett litet matbord för 4-5 personer, vilket är för litet för en så pass stor lägenhet, blir det svårt att ta sig förbi bordet och om någon vill öp-

23 Falsafi, Leila: *Frysboxen i sovrummet*, Sid 110, 2008, Optimal förlag. Falun

pnå ett skåp eller en låda får stolen på gaveln flyttas.

Vardagsrummet har olika utförande i de olika lägenhetstyperna. I typ A, B och C är det nästintill kvadratisk format, medan det är mer avlångt i typ D och E.

Det har alltid sett ut så här (avser möbleringen). Det är lättare att möblera när man har ett sådant här rum som är kvadratisk.

Ur intervju med ett par 50 och 51 år boende i lägenhetstyp A i ett av de höga skivhusen.

Förutom i ovan nämnda typ A och B är vardagsrummet kopplat till balkongen. Ljuset i vardagsrummet är olika beroende på var i stadsdelen lägenheten ligger. Några, som kvinnan som citeras nedan, är mycket nöjda med vardagsrummet som är ljust och fint medan andra med norrvända vardagsrum tycker det är mörkt och får solljus enbart tidigt på dan.

Det är sol hela tiden, det är jättefint.

Från intervju med kvinna 28 år som bor tillsammans med man 39 år och två små barn i en 4 rumslägenhet.

Några hushåll ville ha ett större vardagsrum, ett önskemål kopplat till den begränsade ytan för matplatsen i köket. I ett stort vardagsrum så skulle både soffgrupp och matsalsbord få plats.

Jag skulle önska ha större så att jag kan ha ett stort matbord vid speciella middagar med fler gäster för att i köket kan vi inte ha mer än sex stolar.

Från intervju med kvinna 36 år som bor tillsammans med man 47år och tre barn i en 4-rummare.

Ett av de större sovrummen

Sovrummen

De stora sovrummen intill köket är många positiva till. Rummet är stort och ljust.

Nackelden är närheten till köket och att man därmed lätt stör eller blir störd av ljud från köket. I en del hushåll har extra garderober ställts in i sovrummet längs den lägenhetsskiljande väggen.

Men det sovrummet som ligger vid köket ligger inte så bra här, om någon ska gå upp tidigare och den andra ska sova så hörs det ganska väl in dit från köket. Det fungerar sämre.

Från intervju med kvinna 29 år som bor tillsammans med man 34 år och två små barn i en 4-rumslägenhet. De mindre sovrummen som finns i exempelvis lägenhetstyp D är de rum som får mest klagomål. De är för små och svåra att möblera.

Jag tycker att vårt sovrum är stort men däremot barnens rum är för små...hos varje barn finns bara en säng och ett skrivbord. Hos mina flickor finns det inte ens plats för skrivbord. Det är stort misstag tycker jag att bygga varje rum för litet. För att barn behöver plats att röra sig fritt. Dessutom för att få det funktionellt möblerar jag mycket ofta, jag måste sortera och slänga och det finns ingen utrymme och jag gillar inte kaos eller för mycket möbler, jag blir stressad av det.

Från intervju med kvinna 36 år som bor tillsammans med man 47år och tre barn i en 4-rumslägenhet.

Vy från hallen in mot ett av sovrummen

Rummen i lägenheterna var också något som diskuterades under intervjuerna. Många kommenterade rummens storlekar. Måtten räckte inte till. Dels är många av sovrummen 7-8kvm och avsedda för en person, företrädesvis barn eller ungdom. I många hushåll delade två barn, eller en vuxen och ett barn ett sådant rum och då fanns det inte plats för vare sig skrivbord, läsläsningshörna eller för datamaskin. Citat nedan är från en av de stora

Vi är två stycken vuxna och fem barn och vi har det jättetrångt. Dom har byggt mycket små rum. Man kan ha en säng och en garderob så är det slut, man kan inte gå förbi heller, ingen plats alls. Det är bara ett enda rum som är stort, master bedroom kan man säga, där har vi lite plats. Men där måste vi ha garderober för när vi är fem stycken behöver vi mycket förvaring, vi har lite utrymme.

Intervju med kvinna 36 år som bor tillsammans med sin man 38 år och 5 barn i en 4-rumslägenhet med ett badrum.

Tre av hushållen var trångbodda enligt den Norm 3 som finns beskriven i SOU 1984:36 s277. Enligt aktuell statistik från Boverket är knappt 700 000 hushåll trångbodda och av dom är 240 000 barnfamiljer. Det betyder att drygt 100 000 barn mellan 10-18 år saknar eget rum. Forskning har visat att lugn och avskildhet i ett eget rum är avgörande för en bra skolgång med läsläsning. Forskning har också visat att barn som kommer från trångbodda hem har svårare att prestera bra i skolan. Även om det självfallet är svårt att härleda svårigheter i skolan till en enskild faktor. I samma rapport beskrivs också andra konsekvenser av trångboddhet med stress. I Boverksrapporten listas en del av de problem som många av de intervjuade familjerna hade,

bland annat då med förvaringen av alla saker den stora familjen behöver. För ett större hushåll innebär trångboddheten också större praktiska bekymmer. Större mängd sängplatser, möbler, hushållsartiklar, och kläder kräver större förvaringsutrymmen. Andra problem är ett ökat slitage av lägenheten genom trångboddhet. I Boverksrapporten beskrivs ökad belastning av köksutrustning och badrum.²⁴

Däremot fanns inte exempel på de hygieniska problemen i vår undersökning som Boverket beskriver i fall av extrem trångboddhet där man sover på tillfälliga sovplatser på golvet mm och därigenom försvårar städning och genomluftning av bostaden.

Behovet av integritet är direkt kopplat till trångboddhet. Behovet av avskildhet kan vara svårt att uppfylla för en trångbodd familj.

./.../ vi får inte plats, vi vet inte hur vi ska möblera. Vi brukar flytta möblerna hit och dit för att se om dom passar, vi försöker hitta en bra lösning. Vi flyttar också barnens rum om det passar här eller här. Hela tiden pågår möblering./.../ (om rummen) jättesmå. Väldigt, väldigt små./.../Här har vi ett badrum och det är hela tiden kö till badrummet. Och dom skriker, - jag ska först... det är mycket jobbigt.

Intervju med kvinna 36 år som bor tillsammans med sin man 38 år och 5 barn i en 4 rumslägenhet med ett badrum.

Förråd i punkthusen, användes som hobbyrum

Trångboddhet innebär en stressfaktor för individen i situationer där kontakt mellan hushållsmedlemmar är oundviklig och där personer inte kan kontrollera närvaron av andra. Psykologiska mekanismer gör att det uppstår sociala krav på kontakt och interaktion, "situationen kräver det". Omvänt innebär det att personer känner ökade krav på att svara mot andras beteende. De trångbodda familjer vi träffade är nästan som de typfall Boverket tar upp i rapporten *Var finns rum för våra barn?*.

Det kan också leda till brist på intim integritet, dvs. man känner sig exponerad.

Förråd

Förråden är generellt sett för små. Lägenheterna är stora och attraherar barnfamiljer och med 2-3 barn och två vuxna räcker inte en klädkammare på 1,4 x 3 meter. Klädkammaren, påpekar många, är också opraktisk för förvaring av strumpor, underkläder mm. Många har därför köpt extra förvaringsskåp. I de stora sovrummen finns genomtänkt plats för extra garderober, dels längs den lägenhetsskiljande väggen, och dels till höger om dörren. Men en extra garderob i de redan små sovrummen gör att möbleringsmöjligheterna minskar dramatiskt.

För den stora familjen blir situationen pressad genom de små ytorna för förråd och sovrum

Sovrummen känns för trånga. Vi är ju stor familj, det känns trångt, sovrummen är för små. Köket är också för litet. Skåpen är väldigt dåligt planerade. Matplatsen är också liten. /.../ Vi har inte tillräckligt med garderober./.../ vi har garderober även i barnens rum. Klädkammaren kan man ju inte förvara kläder i, där är ju bara en stång, där ställer man ju bara in saker.

Från intervju med kvinna 37 år som bor tillsammans med sin man 52 år och 4 barn i en 4-rummare.

Ett ensamhushåll klagade på förvaringsmöjligheterna i sin 4:a och mindes problemen med förvaringen då mannen och de två barnen också bodde i lägenheten.

Det är dåligt med det. Jag har två byråer med mina kläder. När vi var fyra stycken här hade vi problem med förvaringen.

Från intervju med en kvinna 59 år, boende i 4 rumslägenhet.

Det yttre förrådet, i trapphuset, uppskattades av många genom sin närhet till bostaden. Det var praktiskt att kunna hämta skor och liknande saker där. Ett hushåll använde förrådet i trapphuset som extra matförråd.

Badrum och tvätt

I den största lägenheten, typ C finns två badrum, i övriga besökta typer finns ett badrum. För en stor familj är badrummet en kritisk del av vardagen då många i familjen ska iväg till skola och jobb på morgonen. Vilket kommenterats tidigare under rumsorganisationen. Några boende hade i tidigare lägenheter i f d Jugoslavien eller Turkiet haft separat dusch och wc. Om det hade varit två rum istället för som nu ett rum skulle det varit mer praktiskt för den stora familjen.

Toaletten skulle kunna vara separerad från badrummet. När någon duschar kan man använda toaletten samtidigt, dessutom kan det var bra att inte ha dom tillsammans, det luktar ju ibland när man varit på toaletten.

Från intervju med man 35 år som bor tillsammans med kvinna 32 år och två barn.

Att badrummen saknar fönster är också något som en del hushåll tycker är en dålig lösning. Man vill framförallt kunna vädra i badrummet. I nedanstående citat jämförs det egna fönsterlösa och fuktskadade badrummet med badrummen i skivhusen, vilka har fönster ut mot balkongen.

Det är mycket fuktskador på toaletten. Det luktar bara man har varit på toaletten. Dom har haft reparationer på toaletten men det är samma sak igen, toaletterna är ett misslyckande i dom bär husen. Eftersom jag har bott i högbusen också så vet jag att där låg toaletten mot

balkongen, man hade ett fönster och man kunde öppna och vädra, men här kan man inte göra det.

Från intervju med man 35år som bor tillsammans med kvinna 32 år och två barn.

En fördel med badrummen är storleken som möjliggjort att många skaffat en egen tvättmaskin. Trots att inga större klagomål framkommit mot de gemensamma tvättstugorna är det praktiskt för barnfamiljen att kunna tvätta enkelt och ofta.

Ljud och teknik

Husen är gamla och har låg teknisk standard. Självdragsventilationen fungerar dåligt för de flesta. Särskilt de stora familjerna påpekade att det var dålig luft i lägenheterna. Dels luktar det matos i hela lägenheten när man lagade mat i köket. Detta trots att dörrarna till köket stängs. Den dåliga luften ansåg en kvinna vi intervjuade var orsaken till att barnen ofta hade huvudvärk.

Men jag känner så fort jag lagar mat måste jag ha någonting på huvudet och ha något annat på mig annars luktar jag mat. Det är det som inte är bra med den här lägenheten, och hela huset luktar mat också.

Från intervju med kvinna 37år som bor tillsammans med man 52 och fyra barn i en 4-rumslägenhet.

Många klagade också på att man hörde ljud från grannlägenheterna. I några fall var det grovt störande grannar som väsnades och spelade hög musik på fyllan. Medan i andra fall knackade grannarna i väggarna om man hade gäster hemma och satt och pratade i vardagsrummet.

Hon som bor här under är alkoholist. /.../Hon som bor ovanpå, ibland kryper hon hela trappan upp eller som-

nar på trappan. För mig är det lugnt, jag hejar bara. /.../, grannen intill som flyttade in bråkade mycket med varandra. Hon spelade musik högt som störde.

Från intervju med kvinna 59år som bor ensam i en 4-rumslägenhet.

Få stördes av ljud utanför stadsdelen. Någon kommentar gällde bilar som körde fram på angöringsgatorna på natten, men överlag ansåg de flesta att det var en lugn och tyst miljö.

Många av de boende vill ha större balkonger

Balkongen

Det var många som var missnöjda med sina balkonger. Dels att dom vetter ut mot tråkiga utblickar såsom den 6 meter höga betongväggen i parkeringshusen och dels att det sällan var sol på balkongen.

Många vill ha fler och framförallt större balkonger som inte upplevs som så instängda. I citatet nedan jämförs bostaden i Backa Röd med en bostad i Turkiet. En rejäl balkong där man sommartid kunde grilla och umgås med vännerna.

Nästan varenda balkong är större och har en grillplats (i Turkiet). Jag tycker svenska bostäder är bättre men det är bara balkongen man glömt.

Ur intervju med mannen i hushåll bestående av han 35 år, hon 32 år och två söner 7 och 5 år. Lgh 4 rok.

Kompletteringen av bostäderna med rum som gränsar mellan ute och inne typ terrasser, balkonger som både har en inglasad och en öppen del, uteplatser eller egna trädgårdar är en viktig fråga inför kommande renoveringar i stadsdelen.

Balkongerna vetter ut mot olika väderstreck beroende på att lägenheternas organisation ger att samtliga kök vetter mot gårdarna och vardagsrum med balkong vetter mot motsatta sidan mot angöringsgatan, eller parkeringsanläggningarna. Många av de boende använder balkongerna i liten utsträckning. Ibland som förråd. I fel väderstreck är balkongerna och bakomliggande vardagsrum mörka och tråkiga. En del tycker utsikten är trist då balkongen vetter mot parkeringsplatser eller parkeringsgarage. Balkongerna i skivhusen är mer uppskattade. Där finns utsikt och vackert ljus.

(solen) börjar komma klockan nio ungefär på sommaren. Jag känner en frihet med balkongen

Från intervju med ensamstående kvinna, 59 år boende i en 4-rumslägenhet i ett av de lägre husen.

Eller som paret i skivhuset som har både vidsträckt utsikt och kvällssol och flitigt använde balkongen.

/.../ vi sitter ofta på balkongen, där har vi eftermiddags- och kvällssol.

Inglasningen ser en del hushåll fram mot, men det är ingen stor fråga under intervjuerna vi genomfört. Däremot är det boende som vill ha större balkonger och/eller fler balkonger.

Egentligen skulle man ha balkongerna på varje sida av lägenheterna, då har man både morgon- och kvällssol.

Samma beskrivning gav en annan boende i grannhuset. Trots en del mindre klagomål trivdes hon i lägenheten och i stadsdelen. Ljuset och utsikten var de två stora kvaliteterna. Favoritplatsen i lägenheten var köket, där balkongen låg alldeles intill.

Det är ljuset, att det är väldigt ljust, man har både morgonsol och kvällssol. /.../ Här (köket) för man kan se ut i naturen.

Från intervju med kvinna 65år, boende i en 3-rumslägenhet.

Material och detaljer

Materialen i lägenheten är de enklast tänkbara. På samtliga golv ligger plast eller linoleummattor. Inte ens i vardagsrummet finns trä eller parkettgolv. Lister kring dörrarna

är av enklast möjliga sort. Inte någonstans fanns material som stack ut eller var speciellt på något vis.

Lägenhetens interiör diskuterades inte nämnvärt under intervjuerna. Vid ett par intervjuer tyckte man att husen kändes välbyggda och syftade på väggarna av betong. Många hushåll kommenterade att husens material och detaljer var slitna och i behov av renovering.

I en lägenhet diskuterades också skötselproblemet med gamla lägenheter med slitna material. Dottern berättade följande om mattan som låg i alla rum:

Dom här golven brukar ju ha något översta skikt som gör att smutsen inte fastnar men om man tittar på dom här golven så är det skiktet helt borta, speciellt i köket blir det väldigt lätt smutsigt. Mamma har fått städa väldigt mycket.

Möjligheten att få färg och tapeter av Poseidon och göra ommålning eller omtapetsering själv hade utnyttjats av ett par av de intervjuade hushållen. Det var uppskattat.

Dom har inte bytt något i den här lägenheten, vi har tapetserat barnens rum och vardagsrummet. När jag behöver något från Poseidon så hjälper dom mig med material, dom vet att jag fixar själv.

Från intervju med man 39 år, som med kvinna 28 år och två små barn bor i en 4 rumslägenhet.

Medan andra tyckte att det var Poseidon sak att renovera de slitna ytskikten.

Det är ju plast hela vägen. Det hade varit bra med parkett kanske bara i vardagsrummet. /.../ Om man vill göra något, det är väldigt svårt om du vill måla eller så

får du bekosta allting själv. Då måste man ha bra verktyg för det är betong. Jag gillar inte den färgen men ska vi göra något får vi göra det själva, Poseidon gör det inte.

Från intervju med man 34år, som bor tillsammans med kvinna 25år och ett nyfött barn.

Ljus

Ljuset, eller rättare sagt motsatsen, att lägenheterna var mörka kommenterades i överraskande många intervjuer. Det kan finnas olika bakgrund till att bostadens upplevdes som mörk men en bidragande faktor är de mörka golven. Några boende, såsom kvinnan i citatet nedan blev lite upprörda när vi frågade om materialen i hennes lägenhet:

Jag kan säga en sak som jag batar mycket, det är golvet. Det är mörkgrönt, jag fattar inte att man kan välja en sådan mörk grön färg, rummet blir väldigt mörkt. Vi har matta för att dölja det hemska golvet men också ge rummet lite färg.

Från intervju med kvinna 36 som tillsammans med man 47 år och tre barn bor i en 4-rumslägenhet.

Det indirekta ljuset i hall och korridor bidrar till upplevelsen av mörk lägenhet. Men även orienteringen på lägenheten, som slumpat blir en följd av var i kvarteret eller hus-

Sambandet mellan kök och vardagsrum uppskattas av många

Många av de boende tycker lägenheterna är mörka

längan den ligger. Mannen i citatet nedan beskriver hur lägenheten bara har solljus på morgonen och det är just då han inte vill ha in solljus i sovrummet. Han har tidigare bott i det höga skivhuset och kan jämföra med den lägenheten.

Den är mörk den här lägenheten. Solljus får man på morgonen i sovrummet och det är ju just då som man inte vill ha det. På eftermiddagen och kvällen så ser man inte solen alls. /.../

Från intervju med man 35 år som bor tillsammans med kvinna 32 år och två små barn.

De hushåll vi träffade i skivhusen beskrev sina lägenheter som ljus och soliga. Där finns också genomslukningsmöjligheten mellan vardagsrum och kök som gör att solens vandring med morgonljus i vardagsrummet och eftermiddags- och kvällsljus vid balkong och kök kan upplevas i hela lägenheten. Eller som en av de boende i skivhuset avslutar intervjun:

/.../ det är en bra lägenhet, han (pappan) vill aldrig flytta härifrån.

Ekonomi

Samtliga boende har fått frågan om de tycker lägenheten de bor i är värd den hyran de betalar och det är bara en som är tveksam till hyresnivån. Övriga tycker att även om lägenheterna är gamla, ej renoverade så är hyran låg i jämförelse med lägenheter i andra områden.

Ja, det kan man säga (på frågan om hyran känns rimlig). Fast vi har inte fått renoverat här på 10 år. Det är därför tapeterna är lite gamla nu. På vintrarna kan det vara lite kallt, dom är ganska snåla med värmen. /.../ – Det är bra men dom höjer snart, när dom renoverar.

Ur intervju med mannen i hushåll bestående av han 35 år, hon 32 år och två söner 7 och 5 år. Lgh 4 rok.

Som tidigare nämnts är den effektiva servicen i området något som många ser som ett mycket positivt inslag i boendet. Men även som kvinnan i citatet nertill som menar att kvaliteten på servicen i området är en viktig del av att hon tycker att hyran är acceptabel.

Jag tycker att det är ok (om hyran i relation till lägenhetens storlek och standard). /.../ Jag tycker det är en fantastisk service här. Leif (Poseidons busvärd) är jättebra, han är trevlig också.

Från intervju med kvinna 45år som med man 59 år och två tonårsbarn, bor i en 4 rumslägenhet.

Men även hyran är det ett par hushåll som ställer mot de oroligheter som ägt rum i stadsdelen under hösten. Bråken har gjort att deras boendesituation och trygghet försämrats så pass mycket så att de anser hyran borde rabatteras på något sätt.

Jag tycker det är okej. Men nu känns det kanske mycket med dom här oroligheterna, att man betalar mycket när det är så stökigt.

Från intervju med kvinna 29år, som med man 34år och två små barn bor i en 4-rumslägenhet.

Passform

Lägenheterna kan delas in och diskuteras på olika sätt. En intressant parameter är trångboddhet där det finns nedslag i hela skalan från ensamhushåll som bor i 4-rumslägenheter till familjen på 7 personer som samsas på samma yta. Av de knappt 20 hushåll vi träffade var fyra trångbodda.

1966 skärptes Trångboddhetsnormen till att omfatta två boende per rum med kök och även vardagsrum borträknat. Det innebar att ett par utan barn behövde två rum och kök för att inte vara trångbodda. 1974 formulerades trångboddhetsnorm 3 av Boendestrukturordningen. Trångboddhetsnorm 3 innebär att ett hushåll räknas som trångbott om inte varje hushållsmedlem har ett eget rum, kök och 1 rum oräknade. Finns gifta/samboende reduceras rumskravet med 1 rum. Det innebär att en tvåbarnsfamilj ska bo i fyra rum och kök för att inte räknas som trångbodda.²⁵

Av de hushåll vi träffade i Backa Röd var fem tvåbarnsfamiljer som bodde i 4 rumslägenheter, alltså ej trångbodda enligt normen. En ensamstående man i en 2rumslägenhet hamnar i samma grupp liksom tre familjer som bodde i 3rumslägenheter med ett barn.

I tre av lägenheterna bodde par- eller singelhushåll i fyrumslägenheter, dvs betydligt högre standard än Norm 3. Ett av skälen till att ensamhushåll bodde i så stora lägenheter var avsaknaden av mindre lägenheter i området. 2 rumslägenheter som fanns på entréplan var i princip samma lägenhet som 4 rummarna i våningsplanen ovanför men där sovrummet innanför köket tagits i anspråk som entrérum in till trapphuset.

Fyra av familjerna var trångbodda och det var 3-5 barnfamiljer som bodde i 4rumslägenheter. Den mest trångbodda familjen hade fem barn. En annan trångbodd familj

var där sonen flyttat hem till sina äldre föräldrar efter en skilsmässa.

Sonen hade fyra barn som bodde i lägenheten varannan vecka. Det innebar att barn tvingades dela på sovrummen och att även den vuxne sonen varannan vecka delade rum med ett av sina barn.

Även för dessa stora familjer saknas boende alternativ i stadsdelen. Större bostäder exempelvis i form av radhus hade varit ett bra komplement. Eller lägenheter som slås samman antingen horisontellt på ett våningsplan eller vertikalt med interna trappor.

25 *Notering:* Bostads AB Poseidon har liksom många andra bostadsbolag egna trångboddhetsnormer där man inte tillåter fler än två personer per rum

Litteratur

Andersson, Roger: *Fattiga och rika – segregationen ökar, rapport*, 2009. Uppsala universitet

Arnsberg, Karl-Olov: *Sverige och Invandringen*, 2008, Studentlitteratur

Bengtson, Olle: *Husesyn på Miljonprogrammet*, 1996, Stockholm, Arkitekturmuseets årsbok 1996

Berg, Kristian: *Rekordåren, en epok i svenskt bostadsbyggande*, 1999, Stockholm, Artikeln "Det stora bostadsbyggandet", redaktör Hall, Tomas.

Boverket: *Housing statistics in the European Union*, 2005/2006. Boverkets hemsida 2009

Boverket: *Var finns rum för våra barn?* 2006

Engfors, Christina red: *Folkhemmets Bostäder, 1949- 1960*, 1987, Stockholm, Arkitekturmuseet

Eriksson, Olle: *Brännpunkt 60-tal*, 1996, Stockholm, Arkitekturmuseets årsbok, Stockholm 1996.

Falsafi, Leila: *Frysboxen i sovrummet*, 2008, Optimal förlag. Falun

Herlin, Pontus: *I Djursholm och Tensta kindpussar vi varandra*, 2008, Frank förslag, Stockholm.

Holm, Lennart: *Miljonprogrammet nu och då*, artikel i Arkitektur 1987:7.

Jacobs, Jane: *Den amerikanska storstadens liv och förfall*,

1961, New York, svensk översättning, 2005.

Liljestrand, Jens: *Mobergland*, sida 101, citatet taget ur Mobergs *Nybyggarna*

Lindén, Anna-Lisa: *Hushåll och bostäder – en passformsanalys*, Lunds universitet, sociologiska inst, 2007

Lundevall, Owe: *HSB årskrönika 1923-1985*, Stockholm.

Nylander, Ola och Eriksson, Anna: *Så trivs vi i våra bostäder*, 2009, Svensk Byggtjänst, Stockholm.

Odkvist-Bark, Eva: *Barnfamiljer i höghus och trevåningsbus*, 1958, Stockholm, Byggmästaren A2

Olsson, Sören: *Byggd miljö förutsättning för socialt liv*, artikel i *Bostadens rum*, Chalmers 2007.

Sassen, Saskia: *Gäster och främlingar*, 1996, svensk översättning 2000. Daidalos, Göteborg.

SOU 1984:36

Statens planverk, publikation nr 5, Stadsbyggnad Chalmers Arkitektur Forskningsgruppen för Trafik- säkerhet SCAFT 1968: Riktlinjer för stadsplanering med hänsyn till trafiksäkerhet.

Ej tryckta källor

Svenska immigrantinstitutet, Hemsida, uppdaterad 2009. Uppgifter från SCB.

Ur gästföreläsning av Lennart Hellberg, f d Vd för Hällefors bostads AB, Chalmers 2008.

SAMMANFATTNING

Sommaren 2009 var jag i Backa Röd första gången. Trots att stadsdelen ligger centralt i Göteborg har jag inte haft anledning till ett besök tidigare. Jag känner ingen som bor där, det finns inga affärer eller liknande som föranleder ett besök och man passerar inte genom stadsdelen då det är en återvändsgata som leder fram till angöringsgator och parkeringsplatser.

Med mig vid första besöket hade jag föreställningar om förorten med usel arkitektur, fattigdom, utanförskap, invandringsproblematiken och problem i största allmänhet.

Klyftorna ökar mellan fattiga och rika i samhället. Göteborg har under 1990-2006 blivit en allt mer segregerad stad där rika bor för sig, ofta i egnahem, och fattiga för sig, ofta i hyresrätter i flerfamiljshus. Det var slutsatserna i rapporten *Fattiga och rika – segregationen ökar* som professor Roger Andersson våren 2009 presenterade för Göteborgs kommunstyrelse.¹ Rapporten beskrev en dramatisk förändring i Göteborg med ökad arbetslöshet och fattigdom i förortsområden som Backa Röd.

Mycket av det jag såg under de sammanlagt två varma junidagarna 2009 förstärkte vad jag redan visste om 1960-talets förortsområden. Det är ensidigt med arkitektonisk upprepning, slitet och rätt så fult. De jag såg ute på gårdarna var nästan uteslutande invandrare eller i alla

1 Andersson, Roger: *Fattiga och rika – segregationen ökar*, rapport, 2009. Uppsala universitet

fall inga typiska svenska familjer. Det var mycket barn ute och lekte, några slitna män i min egen ålder som jag antar är hemma mitt på dan för att dom saknar jobb. Jag kände mig obekvämd och att jag egentligen inte har där att göra. Det kändes som om folk såg snett på mig när jag gick och fotograferade. Samtidigt är jag genom media varse om att förorten kan vara en farlig plats, med hög risk att råka på problem med kriminalitet av olika slag.

Husens tidstypiska betongelementfasader där dansk sjösten är frilagd som fasadmateriäl är egentligen en vacker yta, men som nu 40 år gammal, smutsig och grå, istället är en symbol för en hel epoks arkitektoniska misslyckande. På parkeringsplatserna framför husen stod gamla bilar, några trasiga och övergivna, som förstärkte intrycket av ett bostadsområde med problem.

Samtidigt såg jag fram mot studien som vi skulle göra. En unik möjlighet att få tränga in i ett miljonprogramsområde, en unik möjlighet att träffa familjer med invandrabakgrund. Jag såg fram mot att få möjlighet att förstå vad som egentligen inte fungerar arkitektoniskt i Miljonprogrammet. Vilka specifika detaljer i arkitekturen och stadspaneringen som är fel.

När vi på sensommaren började med intervjuerna inleddes de med ett par familjer som under 1990-talet flytt från kriget i f d Jugoslavien. En del var arbetslösa och det kändes som en del också hade problem med minnen från krigsåren och tillvaron i Sverige och i Backa Röd. Trots att de bott i Sverige i nästan 20 år hade de haft svårt att komma in i det svenska samhället. Under den tredje intervjun vägrade den slöjbeklädda kvinna vi intervjuade att

ta mig i hand, medan det inte är några problem att skaka hand med Anna. Några intervjuer senare mötte vi äldre invandrare som flytt hit under 1970-talen men som knappt behärskade det svenska språket.

Det var möten som till viss del förstärkte den bild jag hade av både förorten och invandrare.

Under hösten läste jag om Vilhelm Mobergs utvandrarserie. Framförallt läste jag Jens Liljestrands Mobergsanalys *Mobergland*. Parallellerna mellan Mobergs utvandrare och invandrarfamiljerna i Backa Röd var många. När Karl Oskar och Kristina kom till USA valde de att bo tillsammans med andra familjer från hemsocknen. I gemenskapen fanns stöd och hjälp, alltså samma förutsättning som idag ses som ett problem där invandrantäta stadsdelar beskrivs som segregerade getton. Vid omläsning av *Nybyggarna* mindes jag också den känsla av svek jag kände inför huvudpersonerna när de fort tappade språk och svenskhet. Redan efter en generation. Men också full förståelse för Karl Oskars tafatthet med det engelska språket som nästintill blev tragisk när hans barn snabbt växlade över till engelska. Kristina som aldrig blir vän med det nya landet, lärde sig aldrig språket och blev självvald isolerad i hemmet och längtade hela tiden tillbaka till hembygden i Sverige.

Det är likt en väckarklocka att läsa Liljestrands jämförelse mellan Kristina och de i media ofta utpekade äldre invandrarkvinnorna som aldrig varken lyckas eller tycks vilja bli svenska. De bär slöja och har svårt med svenska språket. Eller att förstå språkproblematiken i Karl-Oskars självkritik när han inte förmår komma ihåg svenska språket korrekt efter många år som nybyggare;

Det var förnedrande för en vuxen människa att hon inte kunde tala sitt eget hemlands språk rent och ordentligt. Och han kände sig djupt skamsen. Det var ju som om han inte längre kände igen sin gamla mor. Från den dagen började Karl Oskar komma till insikt om att han hade genomgått en förvandling i Amerika utan att han själv hade varnat det.²

En av gårdarna i Backa Röd

² Liljestrand, Jens: *Mobergland*, sida 101, citatet taget ur Mobergs *Nybyggarna*

Lägenheterna på markplan har lite större uteplatser

Det finns många dimensioner på tillvaron i ett annat land. Särskilt när man inte som Mobergs utvandrare valt själva utan tvingats fly sitt land.

Allt eftersom vi mötte fler Backa Rödbor förändrades synen på bostadsområdet. Vi mötte många som trivdes väldigt bra och som valt att bo i Backa Röd. Vi träffade dom som var födda i stadsdelen och som valt att bosätta sig i Backa Röd med sin egna familj. Vi hörde mycket positivt om gårdarna och naturen kring Backa Röd och att många hade ett brett kontaktnät i och omkring området. Vi träffade också familjer som flytt till Sverige, skaffat bra jobb och ekonomi och valt att bo kvar i Backa Röd.

Min känsla av att vara främling och trampa in på någon annans revir minskade efter hand som vi gjorde intervjuerna. Intrycket av en marginaliserad stadsdel ersattes allt mer av Backa Röd som vilket bostadsområde som helst i Sverige. I den tidigare nämnda studien 2008-2009 besöktes olika stadsdelar i Göteborg och många stadsdelar från 1980-talet var både sämre skötta och arkitektoniskt sämre gestaltade än Backa Röd.³

Mitt eget möte med Backa Röd hade många likheter med de erfarenheter jag senare läste om i journalisten Pontus Herrlins bok – *I Djursholm och Tensta kindpussar vi varandra*. Herrlin flyttade till Stockholmsförorten Tensta med sin fru och treårige son. I boken följer man familjen i Tensta under 2006-2008 och det är få ovanliga eller dramatiska saker som inträffar. Att bo i Tensta är i praktiken som

3 Nylander, Ola och Eriksson, Anna: *Så trivs vi i våra bostäder*, 2009, Svensk Byggtjänst, Stockholm.

att bo i vilken förort som helst utanför Stockholms innerstad. Det stora problemet för familjen Herlin var istället omgivningens reaktioner – förvånande och med stor skepsis.⁴

Det är samma iakttagelse ledningen för kommunala Hällefors bostads AB gjorde i det förändringsarbete företaget genomförde i sina bostadsområden från 1960-talet. Grundläggande för att förstå problemet var den allmänna åsikten om de specifika stadsdelarna. De som kunde välja bostad valde bort miljonprogrammet, de som inte kunde välja hamnade i miljonprogrammet. Urvalets sociala dimension skapade den negativa bilden av hus från en viss tidsepok. Att bo i miljonprogramshusen var socialt belastande. Förändringsarbetet som inleddes under 1990-talet kom därför att ha fokus på att skapa ett förändrat synsätt, att göra de boende stolta över sitt bostadsområde. Offentlig konst, stora parkanläggningar med olika teman, fontäner mm skapade värden som var unika för olika delar av miljonprogramstadsdelarna. Trots att satsningarna inledningsvis bemöttes med stor tveksamhet blev de snart omtalade även utanför Hällefors. När allt fler studiebesök började komma för att studera förändringarna i Hällefors miljonprogram började också perspektivet i Hällefors växla. Utvecklingen från en negativ spiral av rykten och händelser ersattes av något positivt. Det blev allt mer socialt accepterat att bo i ett miljonprogramshus.⁵

4 Herlin, Pontus: *I Djursholm och Tensta kindpussar vi varandra*, 2008, Frank förslag, Stockholm.

5 Ur gästföreläsning av Lennart Hellberg, f d Vd för Hällefors bostads AB, Chalmers 2008.

Värdens park

Utsikt från köket i ett av trevåningshusen ut mot gården. I bakgrunden skymtar ett av skivhusen.

När vi kommit knappt halvvägs in i intervjuandet blossade våldet upp i Backa Röd. Samma dag som vi bokade en av intervjuerna kunde man läsa i GP att ett antal bilar brändes under natten och att polisen slagits med ett ungdomsgäng. Oroligheterna fortsatte under hösten och spreds över hela Sverige. Det brändes bilar Uppsala, Malmö, Stockholm och andra orter runt om i landet. Oroligheterna blev en del av intervjuerna. Det visade sig att samma ungdomsgäng som brände bilar hade varit ett störande inslag i Backa Röd under många år. En ständigt återkommande uttalande under intervjuerna var att allt var okej i området innan ungdomsgängets härjningar. I nästan alla intervjuade kom oro och otrygghet upp. Vi såg de brända bilarna och gänget som hängde vid den lilla affären. Men det var ingen hotfull stämning eller någon som vi drabbades av på något sätt.

Svaren på våra frågor

De frågor vi hade med oss under intervjuerna var med fokus på bostaden, området och hur de boende trivdes i lägenheter och stadsdel.

GÅRDARNA var uppskattade av de boende. De användes för lek, att möta vänner i området, grilla under varma sommarkvällar. Att gårdarna var välskötta var ett extra plus. Många av de vi träffade såg också fram mot gårdsrenovering och tyckte de renoverade gårdarna i intelligen-

gande områden var mycket fina. För barnen var det trygga bilfria miljöer.

DE FAMILJER VI TRÄFFADE umgicks inte med grannarna. Man visste vilka grannarna var och när man träffades i trapphus eller i tvättstugan hejade man på varandra och kanske småpratade en stund. Det fanns heller ingen vilja till mer grannkontakt. Vänner och släktingar i stadsdelen var viktigare för umgänget.

TRYGGHET tog en stor del av intervjuerna. Många kände sig otrygga beroende på "ungdomsgängets" aktiviteter. Främst var det oro för barnen, men ibland också den egna säkerheten. De åtgärder som vidtagits av Poseidon och myndigheter med stöd och jobb för ungdomar med problem har gjort att dessa oroligheter i Backa Röd upphört.

KOMMUNIKATION OCH SERVICE fungerar bra. Backa Röd ligger centralt i Göteborg vilket är en stor kvalitet. Det går snabbt att ta sig till intilliggande köpcentrum med buss och in till centrala Göteborg. I direkt anslutning till Backa Röd finns stora mataffärer och ett väl fungerande stadsdelstorg.

LÄGENHETERNAS RUMSORGANISATION är av olika karaktär och betydelsefull för de boendes trivsel. Backa Röd är mycket rationellt uppbyggt av få lägenhetstyper. Under intervjuerna har vi stött på fem typer där två av dem varit mer uppskattade än de andra. Positiva egenskaper har varit möjligheten att dela in och använda lägenheten i form av privata och offentliga delar. Vuxna hemmaboende barn har kunnat få ett mer avskilt boende inom lägenheten. Men även egenskaper som genomsikt, rörelsemöjligheter i form av rundgång, vackert ljus har påtalats som kvaliteter.

Mycket korridorsyta, mörka delar, långt avstånd mellan kök och vardagsrum, ingen differentiering mellan privat och offentligt har påtalats som negativa egenskaper i de mindre omtyckta i lägenhetstyperna.

DEN ”TYPISKT SVENSKA” BOSTADEN har de flesta vi intervjuat lyckats anpassa sig till utan större problem. Många har från sina hemländer varit vana vid en tydligare indelning av privata och offentliga delar av bostaden. Det har känts ovant att ha ett sovrum som nås från vardagsrummet eller köket. Eller att badrummet, som många anses tillhöra det privata, placerats på framträdande plats vid entrén. Vi hade också med oss frågor om de specifika rummen i lägenheten.

KÖKEN, som är lika stora för 2:orna som för 4:orna, ansågs som små av de som bodde i de större lägenheterna. För lite köksbänkar och skåp, för liten matplats var negativa egenskaper. Många hade kompletterat med en egen frys i köket och då blev ytan för matplatsen ännu mindre. En del av de boende efterfrågade också en balkong vid köket. Förutom trivsel med närhet till köket då man fikar eller äter på balkongen skulle det ge bättre kontakt med gården och enklare med uppsikt över lekande barn mm.

VARDAGSRUMMENS storlek ansåg av många boende vara bra, liksom den kvadratiska formen. Det gjorde rummet enkelt att möblera. Men samtidigt ville en del hushåll ha större vardagsrum och gärna bättre samband mellan vardagsrum och kök.

SOVRUMMEN fick skiftande omdöme. De stora sovrummen var de mest uppskattade. De rymde en stor dubbelsäng, plus förvaring och barnsäng. Placeringen av många av de

stora sovrummen intill köket kommenterades negativt under en del intervjuer. Aktiviteter och även matos från köket störde om man var i sovrummet. De små sovrummen ansågs som svärmöblerade. När två barn delade ett 7-8kvm rum blev det mycket trångt och ingen lämplig plats för avskildhet eller läsläsning.

FÖRRÅDENS STORLEK har genomgående ansetts vara för små. Generellt är detta något som återkommer i många bostadsundersökningar. Kritik framfördes också på att det är svårt att förvara tröjor, underkläder, strumpor mm på ett bra sätt i en klädkammare. Dessutom blir det opraktiskt om varje familjemedlems kläder ska förvaras på samma plats, ibland ett bra stycke från det egna sovrummet. Det yttre förrådet i trapphuset var uppskattat då det låg nära bostaden. Men samtidigt var det opraktiskt för förvaring av cyklar, bildäck och andra skrymmande saker.

BADRUMMENS ANTAL var ett problem för de stora familjerna. Under någon intervju efterfrågades separat dusch och wc för att underlätta logistiken för barnfamiljen med ett badrum. Storleken på badrummen var uppskattad då det fanns plats för en egen tvättmaskin. Några av familjerna som inte hade fönster i badrummen saknade denna vädringsmöjlighet.

LJUD OCH TEKNIK var ett problem för många av de familjer vi intervjuade. Man kunde höra grannarna och stördes av musik, högröstade samtal och liknande. Den tekniska utrustningen var också låg med dåligt fungerande fläktar. Stora familjer klagade på dålig luft och över matos som spred sig i hela lägenheten. Under några av intervjuerna ansågs familjemedlemmars huvudvärk bero på den dåliga luften.

Ett av de fyravånings punkthusen.
Fyra lägenheter per trapphus.

BALKONGERNA var en stor tillgång i de lägenheter som hade kvällssol och utsikt. Där fanns även en fin kontakt mellan balkong, kök och vardagsrum. Det fanns också gott om mörka och oanvända balkonger med utsikt ut mot parkeringsgarage och liknande. Många ville ha två balkonger, en på vardera fasaden och gärna större balkonger där man kan grilla och umgås många.

MATERIAL OCH DETALJER är de allra enklaste med plastgolv i hela lägenheten. Lägenheterna är 40 år gamla och i behov av renovering, vilket påpekades under många intervjuer.

EKONOMIN var det få som var negativa till. Backa Röd är 40 år gammalt och i behov av renovering. Men hyrorna är relativt sett låga och det uppskattades av de vi intervjuade. Det var bara undantagsvis det fanns missnöje med för hög hyra och då i relation till de oroligheter som fanns i Backa Röd hösten 2009.

PASSFORMEN diskuterades under många intervjuer. Det var svårt att få en mindre lägenhet, likväl som ett större alternativ. Ett par familjer var trångbodda enligt den officiella trångboddhetsnormen. Och i ett par stora lägenheter bodde ensamstående. För övrigt var passformen bra överlag då många av familjerna var småbarnsfamiljer, vilket var målgruppen för Backa Röd då det en gång byggdes. I tidigare undersökningar kunde större problem med bristande passform påvisas.⁶

⁶ Nylander, Ola och Eriksson, Anna: *Så trivs vi i våra bostäder*, 2009, Svensk Byggtjänst, Stockholm.

Nya perspektiv

När intervjuerna började bli avklarade hade ett nytt perspektiv på Backa Röd tagit form. Visst bodde fler låginkomsttagare, fler invandrare, fler stora barnfamiljer, fler trångbodda i Backa Röd än vad vi träffat på vid tidigare undersökningar i 1950-talsstadsdelar såsom Guldheden eller Högsbo.⁷ Men Backa Röd som särskilt problemområde kändes inte längre som en relevant beskrivning av stadsdelen. Däremot ett bostadsområde som samtidigt som den har unika kvaliteter med vackra och omtyckta gårdar, närhet till idrottsanläggning, natur in på knutarna har en koncentration av problem med hus som från början är dåligt byggda. Med lägenheter som i vissa fall har en del arkitektoniska kvaliteter men oftast lider av att man har byggt med snåla rumsmått, ogenomtänkta rumssamband och allra enklast tänkbara material och detaljstandard. Men samtidigt är detta brister som i lika stor utsträckning fanns i många av bostadsområden från 1980-talet som undersökts i tidigare bostadsvaneundersökningar.

Just jämförelsen mellan de undersökta 1980-talsområdena är intressant. I Backa Röd fanns en struktur med gårdar, trafik och hus som i grunden bottnar i idén om det goda livet, sprungen ur tidigare decenniernas Folkhemsbygge. 1970- och 80-talens kritik mot Miljonprogrammet och försöken att utan tillräcklig kompetens bygga kvarterstad och andra former gav ofta låga bostadskvaliteter, utan att få den kritik som Miljonprogrammet blivit utsatt för.

7 Nylander, Ola och Eriksson, Anna: *Så trivs vi i våra bostäder*, 2009, Svensk Byggtjänst, Stockholm.

De stora ambitionerna för Miljonprogrammet slog inte alltid in och har under åren blivit alltmer synonymt för ett arkitektoniskt och socialt misslyckande.

Backa Röd – en alldeles vanlig stadsdel

Backa Röd överraskar. Intrycket av Backa Röd 2009 efter ett 30-tal besök i stadsdelen är inte präglad av problem, utsatthet eller liknande, utan påminner mer om 1950-talets barntäta grannskapsenheter som Södra Guldheden i Göteborg, Årsta i Stockholm eller Sjöbo i Borås.

De problem vi såg i Backa var inte unika för 1960-talets förortsbebyggelse utan desamma vi tidigare sett i stadsdelar från olika tidsepoker. Problemet för Backa Röd ligger främst i den allmänna sociala nedvärderingen av miljonprogramsområden. Det negativa utanförperspektivet. En nedvärdering som är särskilt stark bland många arkitekter. Lyckas man komma bakom detta, lyckas man montera ned de egna fördomarna upptäcker man kvaliteterna i Backa Röd och andra miljonprogramsområden.

Entréerna med aluminumdörrar och invändig fasad med sjösten.